

Wetsvoorstel hersteloperatie toeslagen

Memorie van toelichting

Inhoudsopgave

I ALGEMEEN

- 1 Inleiding
- 2 Naar één wet hersteloperatie toeslagen
- 3 Compensatie en tegemoetkoming
- 4 Kwijtschelding bestuursrechtelijke schulden
- 5 Overneming en betaling privaatrechtelijke schulden
- 6 Procedurele bepalingen
- 7 Inwerkingtreding, terugwerking en overgangsrecht
- 8 EU-aspecten
- 9 Budgettaire aspecten
- 10 Uitvoering
- 11 Doenvermogen en administratieve lasten
- 12 Advies en consultatie
- 13 Artikel 3.1 Comptabiliteitswet
- 14 Evaluatie

II ARTIKELSGEWIJS

Wetsvoorstel hersteloperatie toeslagen

Memorie van toelichting

Inhoudsopgave

I ALGEMEEN

- 1 Inleiding
- 2 Naar één wet hersteloperatie toeslagen
- 3 Compensatie en tegemoetkoming
- 4 Kwijtschelding bestuursrechtelijke schulden
- 5 Overneming en betaling privaatrechtelijke schulden
- 6 Procedurele bepalingen
- 7 Inwerkingtreding, terugwerking en overgangsrecht
- 8 EU-aspecten
- 9 Budgettaire aspecten
- 10 Uitvoering
- 11 Doenvermogen en administratieve lasten
- 12 Advies en consultatie
- 13 Artikel 3.1 Comptabiliteitswet
- 14 Evaluatie

II ARTIKELSGEWIJS

I ALGEMEEN

1 Inleiding

Er zijn door toedoen van de overheid veel toeslaggerechtigden in grote problemen terechtgekomen. De Belastingdienst/Toeslagen heeft bij de uitvoering van de kinderopvangtoeslag veel goedwillende toeslaggerechtigden vooringenomen behandeld of ten onrechte opzet of grove schuld verweten. Ook heeft het alles-of-niets-karakter van de regelgeving in de kinderopvangtoeslag en de uitleg die daaraan is gegeven door de Belastingdienst/Toeslagen en de rechtspraak mensen in grote financiële problemen gebracht. De rigide terugvordering en invordering van toeslagen hebben ten onrechte veel mensen in grote problemen gebracht. Het leed dat deze mensen is aangedaan, kan het kabinet helaas niet ongedaan maken. Het kabinet kan wel proberen om alle getroffen toeslaggerechtigden te compenseren en te ondersteunen. Het kabinet stelt voor om alle wetgeving inzake de hersteloperatie toeslagen in het onderhavige wetsvoorstel op te nemen.

2 Naar één wet hersteloperatie toeslagen

2.1 Achtergrond en aanleiding

In de loop van 2019 werd voor het kabinet steeds duidelijker dat er grote problemen waren met de kinderopvangtoeslag. De Staatssecretaris van Financiën schreef de Tweede Kamer op 11 juni 2019 dat er bij de uitvoering van de kinderopvangtoeslag veel niet goed is gegaan.¹ Naar aanleiding van de, op verzoek van het kabinet, opgestelde rapporten van de Adviescommissie uitvoering toeslagen (Adviescommissie) d.d. 14 november 2019 en 12 maart 2020 werd door het kabinet besloten om de toeslagenwetgeving op een aantal punten aan te passen en over te gaan tot compensatie van toeslaggerechtigden die waren getroffen door de hardheid van de wetgeving met betrekking tot de kinderopvangtoeslag² en door institutionele vooringenomenheid³ van de Belastingdienst/Toeslagen.⁴ Dit heeft geleid tot de totstandkoming van de Wet hardheidsaanpassing Awir en een aantal zogenoemde goedkeurende beleidsbesluiten.⁵ Gaandeweg is de hersteloperatie toeslagen op een aantal belangrijke punten verder aangepast en steeds meer gaan omvatten. De grondslagen waarop dit beleid is gebaseerd zijn op verschillende momenten op verschillende wijze vormgegeven. Dit wordt hierna geïllustreerd door middel van enkele voorbeelden.

Met de Wet hardheidsaanpassing Awir is met ingang van 7 juli 2020 in de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (Awir) een aantal maatregelen getroffen dat ziet op het reguliere toeslagenproces. Zo is daarin geregeld dat bij het vaststellen van een beschikking door de Belastingdienst/Toeslagen de rechtstreeks bij de beschikking betrokken belangen afweegt en dat de voor een belanghebbende nadelige gevolgen van een beschikking niet onevenredig mogen zijn in verhouding tot de met die beschikking te dienen doelen (evenredigheidsbeginsel). Ook is een hardheidsclausule geïntroduceerd. In de Wet hardheidsaanpassing Awir zijn verder in het kader van de hersteloperatie toeslagen verschillende maatregelen getroffen om gedupeerden aanspraak te kunnen laten maken op een compensatie, zoals een hardheidsregeling, compensatieregeling en O/GS-tegemoetkomingsregeling inclusief vangnetbepaling.

¹ Brief van de staatssecretaris van Financiën van 11 juni 2019, kenmerk 2019-87053.

² In de artikelsgewijze toelichting wordt bij artikel 2.1.1 van dit wetsvoorstel toegelicht wat hieronder wordt verstaan.

³ In de artikelsgewijze toelichting wordt bij artikel 2.1.1 van dit wetsvoorstel toegelicht wat hieronder wordt verstaan.

⁴ Omzien in verwondering, interim-advies Adviescommissie uitvoering toeslagen, 14 november 2019 en Omzien in verwondering 2, eindadvies Adviescommissie uitvoering toeslagen, 12 maart 2020.

⁵ Stb. 2020, 227. De beleidsbesluiten worden besproken in onderdeel 2.3.

Omdat het kabinet vond dat sneller en ruimhartiger diende te worden gecompenseerd is door het kabinet in december 2020 besloten om gedupeerde toeslaggerechtigden een forfaitair bedrag van € 30.000 toe te kennen.⁶ Om zo spoedig mogelijk te kunnen starten is deze regeling, vooruitlopend op wetgeving, in overleg met de Tweede Kamer gebaseerd op een goedkeurend beleidsbesluit.⁷ Het verruimen bestond uit het bieden van de ruimste vorm van compensatie aan ouders die door de hardheid van het stelsel van kinderopvangtoeslag zijn getroffen. Dit is geregeld door in het Besluit uitbreiding Catshuisregeling Kinderopvangtoeslag, met terugwerkende kracht tot 26 januari 2021, goed te keuren dat de vergoeding voor ouders die gedupeerd zijn door de hardheid van het stelsel op dezelfde wijze wordt berekend als de compensatie bij de compensatieregeling.⁸ In het genoemde besluit is ook bepaald dat de Belastingdienst en de Belasting/Toeslagen kwijtschelding verleent aan ouders die het forfaitaire bedrag van € 30.000 hebben ontvangen, omdat zij anders dat bedrag zouden moeten aanwenden voor de betaling van openstaande toeslag- of belastingsschulden.

In januari 2021 heeft het kabinet besloten om de schulden bij alle publieke schuldeisers kwijt te schelden.⁹ In de incidentele suppletoire begroting inzake Herstel Toeslagen is een nieuw artikel in de Awir opgenomen dat met ingang van 12 februari 2021 een moratorium introduceert, zodat vanaf het moment van het betalen van het forfaitaire bedrag van rechtswege een afkoelingsperiode van een jaar geldt.¹⁰ Ook zijn er onder andere beleidsbesluiten gepubliceerd om een compensatie te bieden voor gedupeerden in een wettelijk schuldentraceert en buitengerechtigde schuldregeling, voor het kwijtschelden van belasting- en toeslagsschulden en om een compensatie te bieden voor afgeloste publieke schulden.

Het voorgaande heeft tot gevolg dat de regelgeving betreffende de hersteloperatie versnipperd is geraakt, hetgeen ertoe leidt dat inzicht in het totaal van de hersteloperatie toeslagen verloren gaat.¹¹ Een gedeelte van de maatregelen in het kader van de hersteloperatie is op dit moment immers opgenomen in de Awir en de daarop gebaseerde lagere regelgeving en een deel wordt uitgevoerd op basis van afzonderlijke beleidsbesluiten. Een ander deel is de afgelopen tijd beleidsmatig uitgewerkt, maar nog niet wettelijk geregeld. Deze onderdelen van de hersteloperatie toeslagen zijn zoveel mogelijk opgenomen in het onderhavige wetsvoorstel. Het betreft de aanvullende regelingen die, vanwege de wens daartoe bij zowel de Tweede Kamer als het kabinet, zijn uitgewerkt.¹² Het gaat om de regelingen om gedupeerde ex-partners, kinderen en gedupeerden in de huurtoeslag, zorgtoeslag en het kindgebonden budget een vergoeding te bieden. De Tweede Kamer heeft daarnaast door middel van een motie aangegeven dat het ouders in het buitenland wil helpen.¹³ Het kabinet stelt hiertoe in dit wetsvoorstel voor de genoemde gedupeerden aanvullende regelingen voor.

Het kabinet vindt het gezien voorgaande wenselijk om de wetgeving inzake de hersteloperatie toeslagen in één wet onder te brengen. Dit maakt het inzichtelijker waaruit de hersteloperatie toeslagen bestaat, welke gedupeerden aanspraak kunnen maken op een bepaalde regeling en welke gevolgen dit heeft voor de uitvoering.

2.2 Wetgeving die wordt geïntegreerd

Het kabinet heeft tot doel om de wettelijke bepalingen inzake de hersteloperatie toeslagen zoveel mogelijk samen te brengen in het onderhavige wetsvoorstel. Hiertoe worden de wettelijke bepalingen betreffende de hersteloperatie toeslagen die op dit moment nog zijn opgenomen in de Awir met terugwerkende kracht tot en met 26 januari 2021 verplaatst naar dit wetsvoorstel. Dat is de datum waarop belangrijke wijzigingen hebben plaatsgevonden in de hersteloperatie toeslagen,

⁶ Brief kabinet Catshuisregeling

⁷ Besluit uitbreiding Catshuisregeling Kinderopvangtoeslag.

⁸ Stcrt. 2021, 28304.

⁹ Bron

¹⁰ Stb 2021, 118.

¹¹ De Afdeling advisering van de Raad van State spreekt in zijn eerste advies bij de onderhavige wet van een wirwar aan regelingen, bijlage bij een brief van de Staatssecretaris van Financiën – Toeslagen & Douane d.d. 25 oktober 2021, 2021-214014.

¹² Kamerstukken II 2020/21, 31066, nr. 860; Kamerstukken II 2021/21, 35510, nr. 43; Kamerstukken II 2021/21, 31066, nr. 723.

¹³ Kamerstukken II 2020/21, 31066, nr. 838; Kamerstukken II 2021/21, 31066, nr. 830.

namelijk de introductie van het forfaitaire bedrag van € 30.000 en het toekennen van een ruimhartigere compensatie voor gedupeerden van de hardheid van het stelsel. Ook wordt voorgesteld om de in de Awir opgenomen bepalingen op een aantal punten te wijzigen. Dit betreft met name wijzigingen om te waarborgen dat de essentialia van de herstelregelingen op wetsniveau worden geregeld in plaats van op het niveau van lagere regelgeving en wijzigingen in de opbouw en redactie.

Het voorgaande houdt in dat de belangrijkste bepalingen uit de met ingang van 7 juli 2020 in werking getreden Wet hardheidsaanpassing Awir van de Awir worden verplaatst naar dit wetsvoorstel. Het betreft de compensatieregeling, de O/GS-tegemoetkomingsregeling en een aantal procedurele bepalingen. Tegelijk wordt de compensatieregeling verbreed naar gedupeerden van de hardheid van het stelsel, waardoor de in de Awir opgenomen hardheidsregeling kan vervallen.¹⁴ De compensatieregeling betreft de regeling op basis waarvan aan toeslaggerechtigden bij wie voor 23 oktober 2019 sprake is geweest van institutionele vooringenomenheid een compensatie wordt toegekend. Van institutionele vooringenomenheid is kortweg sprake geweest indien de Belastingdienst/Toeslagen er al bij voorbaat van uitging dat er sprake was van fraude. Dit kon ertoe leiden dat de uitbetaling voorschotten van kinderopvangtoeslag werd stopgezet of dat een geringe tekortkoming kon leiden tot een terugvordering van de kinderopvangtoeslag.¹⁵ De hardheidsregeling betreft de regeling op basis waarvan een toeslaggerechtigde, bij wie de vaststelling van een of meerdere neerwaartse correctiebesluiten het gevolg is geweest van de hardheid van de toepassing van het stelsel, een tegemoetkoming ontvangt. Deze hardheid is bekend komen te staan onder de "alles-of-niets-benadering", waarbij bijvoorbeeld fraude door een derde, een geringe formele tekortkoming of het niet volledig betalen van de kosten van de kinderopvang kon leiden tot een volledige terugvordering van de kinderopvangtoeslag.¹⁶ Op grond van de O/GS-tegemoetkomingsregeling wordt een tegemoetkoming toegekend aan toeslaggerechtigden die geen persoonlijke betalingsregeling hebben gekregen of bij wie een buitengerechtelijke schuldenregeling is geweigerd als hen ten onrechte opzet of grove schuld is verweten ten aanzien van het ontstaan van de terugvordering kinderopvangtoeslag. Ook worden de bepalingen inzake de oudercommissie en de andere commissies, op basis waarvan onder andere de Commissie aanvullende schadevergoeding werkelijke schade is ingesteld, en betreffende het verstrekken van een burgerservicenummer door Belastingdienst/Toeslagen aan gemeenten verplaatst van de Awir naar dit wetsvoorstel. Ten slotte wordt het bij Incidentele suppletoire begroting inzake Herstel Toeslagen met ingang van 12 februari 2021 geïntroduceerde moratorium opgenomen in het onderhavige wetsvoorstel.¹⁷

Het kabinet beoogt met de integratie van de bepalingen in de Awir naar deze zelfstandige wet, met uitzondering van het laten vervallen van de vangnetbepaling, geen inhoudelijke wijzigingen. Het kabinet is tot de conclusie gekomen dat deze bepaling overbodig is geworden. Met de Wet hardheidsaanpassing Awir is in de Awir een vangnetbepaling geïntroduceerd. Deze vangnetbepaling maakt het mogelijk om in een bijzonder schrijnend geval een bijzondere tegemoetkoming toe te kennen. Indien sprake is van een dergelijk bijzonder schrijnend geval kan in bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen gevallen een bijzondere tegemoetkoming worden toegekend. De voordracht aan de Koning van die algemene maatregel van bestuur wordt niet eerder gedaan dan twee weken nadat het ontwerp aan beide Kamers der Staten-Generaal is overgelegd. Hierbij geldt dat, wanneer ten minste een vijfde van het grondwettelijk aantal leden van een van de Kamers de wens te kennen geeft dat het onderwerp van de algemene maatregel van bestuur bij wet wordt geregeld, een daartoe strekkend voorstel van wet zo spoedig mogelijk wordt ingediend. Van deze vangnetbepaling is geen gebruikgemaakt. Indien sprake is van een bijzonder schrijnend geval waarin een bijzondere tegemoetkoming wordt toegekend dan wordt dit bij voorkeur bij wet in formele zin geregeld. In dit wetsvoorstel om die reden de aanvullende regelingen opgenomen. Daarnaast voorziet dit wetsvoorstel in een op de hersteloperatie

¹⁴ Zie ook paragraaf 2.3.4, waarin nader wordt ingegaan op het uitbreiden van de compensatieregeling naar situaties waarin het stelsel van de kinderopvangtoeslag te hard uitpakte.

¹⁵ Zie voor een nadere toelichting op het begrip 'institutionele vooringenomenheid' de artikelsgewijze toelichting op artikel 2.1.1.

¹⁶ In de artikelsgewijze toelichting op artikel 2.1.1 wordt nader ingegaan op de situaties waarin sprake was van 'hardheid van het stelsel'.

¹⁷ Wet van 3 maart 2021 tot wijziging van de begrotingsstaat van het Ministerie van Financiën (IXB) voor het jaar 2021 (Incidentele suppletoire begroting inzake Herstel Toeslagen (Stb. 2021, 118)).

toegespitste hardheidsclausule die in bijzonder schrijnende gevallen kan worden ingezet. Dit maakt de vangnetbepaling in dit kader overbodig.

2.3 Codificatie beleidsbesluiten

Zoals hiervoor vermeld, is een deel van de maatregelen in het kader van het herstel kinderopvangtoeslag vooruitlopend op wetgeving uitgevoerd op basis van beleidsbesluiten. Het gaat hierbij om maatregelen waarvoor het kabinet het wenselijk vond om vooruitlopend op een formeel wetgevingstraject al te kunnen starten met de uitvoering ervan. Anders zouden gedupeerde ouders langer op herstelmoeten wachten. De maatregelen uit deze beleidsbesluiten worden in dit wetsvoorstel gecodificeerd met terugwerkende kracht tot en met de datum waarop deze, vooruitlopend op wetgeving, in werking zijn getreden. Voor zover deze datum vóór 26 januari 2021 ligt, worden deze maatregelen eerst opgenomen in de Awir. Vervolgens worden deze bepalingen, net zoals de andere in de Awir opgenomen bepalingen betreffende de hersteloperatie toeslagen, met terugwerkende kracht tot en met 26 januari 2021 verplaatst naar de voorgestelde Wet hersteloperatie toeslagen.

Het gaat om goedkeurende beleidsbesluiten betreffende:

- 2.3.1 een noodvoorziening;
- 2.3.2 een uitbreiding van de O/GS-tegemoetkomingsregeling met situaties waarin de Belastingdienst/Toeslagen een buitengerechtelijke schuldregeling geweigerd heeft vanwege een onterechte kwalificatie opzet of grove schuld;
- 2.3.3 een aanvullende tegemoetkoming bij hogere werkelijke schade bij een onterechte kwalificatie opzet/grove schuld;
- 2.3.4 het uitbreiden van de compensatieregeling naar situaties waarin het stelsel van de kinderopvangtoeslag te hard uitpakte;
- 2.3.5 het toekennen van een forfaitair bedrag van € 30.000;
- 2.3.6 het kwijtschelden van belasting- en toeslagschulden;
- 2.3.7 een compensatie voor afgeloste publieke schulden; en
- 2.3.8 een compensatie voor gedupeerden in een wettelijk schuldentrajec en buitengerechtelijke schuldregeling.

2.3.1 Noodvoorziening

Op 2 oktober 2020 is de regeling noodvoorziening kinderopvangtoeslag in werking getreden op grond waarvan de Belastingdienst/Toeslagen incidenteel een noodvoorziening kan verstrekken aan ouders die als gevolg van de problemen rondom de kinderopvangtoeslagterugvordering in een acute financiële noodsituatie verkeren en waaraan (een eerste betaling voor) compensatie of tegemoetkoming niet op korte termijn uitgekeerd kan worden.¹⁸ Op 16 december 2020 is deze noodvoorziening uitgebreid naar gedupeerden die als gevolg van de problemen rondom de andere toeslagen in een acute financiële noodsituatie komen te verkeren.¹⁹ De noodvoorziening, die meestal circa € 500 bedraagt, is bedoeld voor gedupeerden die geen financiële middelen hebben om bepaalde noodzakelijke uitgaven te doen. Hierbij valt te denken aan uitgaven aan schoolvoorzieningen voor kinderen of medicijnen.

2.3.2 O/GS-tegemoetkomingsregeling bij weigeren buitengerechtelijke schuldregeling

Op grond van de O/GS-tegemoetkomingsregeling, die sinds 7 juli 2020 bestaat, kan de Belastingdienst/Toeslagen een O/GS-tegemoetkoming verstrekken aan een ouder aan wie bij terugvordering van de kinderopvangtoeslag geen persoonlijke betalingsregeling is toegekend vanwege een onterechte kwalificatie opzet of grove schuld van die ouder of diens partner ten aanzien van het ontstaan van de terugvordering van kinderopvangtoeslag. De O/GS-tegemoetkomingsregeling voorziet in een vergoeding van een forfaitair percentage van 30% van het bedrag van de initiële terugvordering van de kinderopvangtoeslag (hierna: O/GS-tegemoetkoming). De O/GS-tegemoetkomingsregeling geldt alleen indien de ouder geen recht heeft op compensatie op grond van de compensatieregeling over hetzelfde berekeningsjaar. Met

¹⁸ Besluit noodvoorziening kinderopvangtoeslag (Stcrt. 2020, 50964).

¹⁹ Besluit noodvoorziening toeslagen (Stcrt. 2020, 62981 en Stcrt. 2021, 48346).

ingang van 4 december 2020 is de O/GS-tegemoetkomingsregeling uitgebreid naar situaties waarin de Belastingdienst/Toeslagen een verzoek om buitengerechtelijke schuldregeling heeft geweigerd op dezelfde gronden.²⁰

2.3.3 Aanvullende O/GS-tegemoetkoming voor de werkelijke schade

Sinds 4 december 2020 bestaat de regeling voor een aanvullende O/GS-tegemoetkoming voor de werkelijke schade.²¹ Op grond van deze regeling kan de Belastingdienst/Toeslagen een aanvullende tegemoetkoming voor werkelijk geleden schade toekennen aan een ouder die in aanmerking komt voor een OG/S-tegemoetkoming als de schade van die ouder als gevolg van het niet-toekennen van een persoonlijke betalingsregeling of het weigeren van een buitengerechtelijke schuldregeling voor de terugvordering van de kinderopvangtoeslag, hoger is dan de in de wet opgenomen forfaitaire tegemoetkoming van 30% van de terugvordering. Deze aanvullende tegemoetkoming komt bovenop die forfaitaire tegemoetkoming.

Het kan bij werkelijke schade bijvoorbeeld gaan om kosten die door de gedupeerde ouder zijn gemaakt in verband met de invordering van zijn kinderopvangtoeslagschuld die bij het toekennen van een persoonlijke betalingsregeling of van een buitengerechtelijke schuldregeling niet zouden zijn gemaakt. Een ander voorbeeld is de situatie waarin de gedupeerde ouder in totaal een hoger bedrag aan kinderopvangtoeslag heeft terugbetaald dan hij zou hebben terugbetaald als hem wel een persoonlijke betalingsregeling zou zijn toegekend of als de Belastingdienst/Toeslagen wel akkoord was gegaan met een buitengerechtelijke schuldregeling. Dit hogere bedrag behoort dan tot de werkelijke kosten, evenals de kosten voor de financiering van dit hogere bedrag, zoals betaalde rente. Een derde voorbeeld is de situatie waarin een derde aan de gedupeerde ouder bedragen in rekening heeft gebracht voor (beroepsmatig) verleende bijstand in verband met de invordering van de betreffende kinderopvangtoeslagschuld. Het kan hierbij gaan om juridische proceshandelingen die hiermee nauw verband houden. Ook kan het gaan om de betaalde bedragen aan een bijstandsverlener voor het begeleiden van de gedupeerde ouder in zijn aanvraag van de O/GS-tegemoetkoming of van een aanvullende O/GS-tegemoetkoming voor de werkelijke schade.

Een ouder kan tot en met 31 december 2023 een aanvraag indienen voor een aanvullende O/GS-tegemoetkoming voor de werkelijke schade bij de Belastingdienst/Toeslagen. Hierbij moet de ouder aannemelijk maken dat de werkelijke schade overeenkomstig het civiele schadevergoedingsrecht hoger is dan de OG/S-tegemoetkoming en in welke mate deze schade niet door de OG/S-tegemoetkoming wordt gedekt. De Belastingdienst/Toeslagen legt de aanvraag voor advies voor aan de Commissie aanvullende schadevergoeding werkelijke schade. De Belastingdienst/Toeslagen neemt vervolgens een besluit met betrekking tot de aanvullende tegemoetkoming na advies te hebben gevraagd aan de Commissie aanvullende schadevergoeding werkelijke schade.

In aanvulling op de codificatie van het Besluit aanvullende tegemoetkoming werkelijke schade bij O/GS wordt in dit wetsvoorstel voorgesteld dat een ouder in bepaalde gevallen ook op een latere datum dan 31 december 2023 nog een aanvraag voor een aanvullende tegemoetkoming werkelijke schade bij O/GS kan indienen bij de Belastingdienst/Toeslagen. De mogelijkheden hiertoe worden nader toegelicht in het artikelsgewijs deel van deze memorie van toelichting.²² Ten aanzien van aanvragen voor een aanvullende compensatie voor de werkelijke schade bij de compensatieregeling wordt eenzelfde verruiming voorgesteld.²³

2.3.4 Uitbreiden compensatieregeling met hardheid

Ouders die zijn gedupeerd door de hardheid van het stelsel van de kinderopvangtoeslag zoals dat voor 23 oktober 2019 werd toegepast (hierna ook: hardheid of hardheid van het stelsel), hebben vergelijkbare gevolgen ondervonden als de ouders die zijn gedupeerd door het institutioneel vooringenomen handelen door de Belastingdienst/Toeslagen. Zij verdienen in de ogen van het kabinet ook dezelfde regeling. Daarom is met ingang van 26 januari 2021 vooruitlopend op deze

²⁰ Besluit aanvullende tegemoetkoming werkelijke schade bij O/GS (Stcrt. 2020, 63420).

²¹ Besluit aanvullende tegemoetkoming werkelijke schade bij O/GS (Stcrt. 2020, 63420).

²² Artikelsgewijze toelichting op artikel 2.1.5, achtste lid, van dit wetsvoorstel.

²³ Artikel 2.1.1, vijfde lid, van dit wetsvoorstel.

wetgeving goedgekeurd dat de tegemoetkoming naar aanleiding van hardheid – met terugwerkende kracht – op dezelfde wijze wordt berekend als de compensatie bij de compensatieregeling.²⁴

De compensatieregeling biedt ruimhartiger herstel. Bij de regelingen voor hardheid ontvingen gedupeerde toeslaggerechtigden enkel het bedrag dat zij meer ontvangen zouden hebben indien de toepassing van het wettelijke stelsel van de kinderopvangtoeslag niet hard had uitpakkt. De compensatieregeling compenseert de gehele terugvordering. De compensatie bevat verder een bedrag voor veronderstelde materiële schade, een bedrag voor veronderstelde immateriële schade, een bedrag voor een betaalde bestuurlijke boete, een bedrag voor terugvorderingskosten, een bedrag voor proceskosten en een rentevergoeding voor het niet uitgekeerde bedrag van de kinderopvangtoeslag. Ook kan op grond van de compensatieregeling een compensatie voor hogere werkelijke schade worden toegekend.

Met dit wetsvoorstel wordt voorgesteld de wettelijke hardheidsregeling te laten vervallen en wordt de compensatieregeling uitgebreid naar situaties waarin het stelsel van de kinderopvangtoeslag te hard uitpakte. Wel geldt als aanvullende voorwaarde dat de gedupeerde ouder in enig jaar ten minste € 1.500 aan kinderopvangtoeslag moest terugbetalen of dat de aanspraak op kinderopvangtoeslag in enig jaar met ten minste € 1.500 is verlaagd. Deze voorwaarde gold ook al voor de hardheidsregeling. De verbreding van de compensatieregeling betekent dat aan een grotere groep gedupeerde ouders de meest ruimhartige vorm van compensatie wordt geboden. De ruimere compensatieregeling geldt ook voor ouders die al een bedrag op grond van herstelregelingen voor hardheid ontvangen hebben. De Belastingdienst/Toeslagen berekent ambtshalve of deze ouders recht hebben op een aanvullend bedrag. De ouders hoeven hiervoor dus geen aanvraag in te dienen. Wel zullen deze ouders – net zoals de ouders die gedupeerd zijn door institutionele vooringenomenheid van de Belastingdienst/Toeslagen – expliciet moeten vragen om aanvullende compensatie voor de werkelijke schade als zij menen daar recht op te hebben. Ouders kunnen de compensatie voor de werkelijke schade aanvragen door middel van een formulier dat te vinden is op <https://www.werkelijkeschade.nl>.

2.3.5 Forfaitair bedrag van € 30.000

De Belastingdienst/Toeslagen probeert in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslag zo snel en zorgvuldig mogelijk alle gedupeerde ouders recht te doen door het vaststellen van compensaties en tegemoetkomingen. Het kabinet heeft geconcludeerd dat het echter niet mogelijk was om de compensaties en tegemoetkomingen snel vast te stellen. Om ouders eerder recht te kunnen doen en om een vereenvoudiging te bereiken voor de groep ouders die met een forfaitair bedrag van voldoende hoogte volledig gecompenseerd zijn, heeft het kabinet besloten een forfaitair bedrag van € 30.000 uit te betalen aan gedupeerde ouders die een aanvraag voor een herstelregeling hebben ingediend.²⁵ Het bedrag van € 30.000 is gebaseerd op een analyse dat deze € 30.000 naar verwachting voor ten minste de helft van de ouders net zo hoog is als of hoger is dan wanneer zij integraal behandeld en gecompenseerd zouden worden.

Ouders die getroffen zijn door de hardheid van het stelsel of door een onterechte kwalificatie opzet of grove schuld en een aanvraag voor een herstelregeling hebben ingediend, komen in aanmerking voor het forfaitaire bedrag indien zij in enig jaar ten minste € 1.500 aan kinderopvangtoeslag moesten terugbetalen of indien de aanspraak op kinderopvangtoeslag in enig jaar met ten minste € 1.500 is verlaagd. Dit is in lijn met de voorwaarden die voor de hardheidsregeling golden en voor de verbrede compensatieregeling voor hardheid gelden. Voor ouders die gedupeerd zijn door institutionele vooringenomenheid, geldt deze drempel van € 1.500 niet. De compensatieregeling voor gedupeerden van institutioneel vooringenomenheid kent deze drempel evenmin.

Indien beide partners van een ouderpaar een aanvraag voor herstel hebben ingediend en recht hebben op herstel, ontvangt de ouder die als eerste de aanvraag voor herstel heeft ingediend het forfaitaire bedrag. Dit is de uitwerking van het uitgangspunt uit het Besluit uitbreiding Catshuisregeling Kinderopvangtoeslag²⁶ dat een ouder en zijn of haar toeslagpartner in de jaren waarover herstel plaatsvindt, samen eenmaal voor het bedrag van € 30.000 in aanmerking komen,

²⁴ Besluit uitbreiding Catshuisregeling Kinderopvangtoeslag (Stcrt. 2021, 28304).

²⁵ Besluit uitbreiding Catshuisregeling Kinderopvangtoeslag (Stcrt. 2021, 28304).

²⁶ Stcrt. 2021, 28304.

ongeacht het aantal jaren waarvoor recht op compensatie of tegemoetkoming bestaat en ongeacht of het partnerschap de gehele periode waarover herstel wordt geboden heeft geduurd. Van de ouder en de (ex-)toeslagpartner wordt verwacht dat zij, waar van toepassing, het bedrag onderling verdelen.

Het forfaitaire bedrag geldt als een forfaitaire tegemoetkoming voor de geleden schade en kan gezien worden als een voorschot op de compensaties en tegemoetkomingen uit de andere herstelregelingen voor de kinderopvangtoeslag. Voor ouders die op grond van een of meer herstelregelingen al een bedrag ontvangen hebben dat in totaal lager is dan € 30.000, wordt dit bedrag aangevuld tot € 30.000. Als een ouder bijvoorbeeld al een hardheidstegemoetkoming heeft ontvangen van € 20.000, krijgt hij nog een bedrag van € 10.000 uitbetaald. Ouders die nog geen bedrag hebben ontvangen en voldoen aan de voorwaarden van een van de herstelregelingen, ontvangen het forfaitaire bedrag van € 30.000. Dit is het minimumbedrag waar gedupeerde ouders recht op hebben. Als zij op grond van een herstelregeling recht hebben op een hoger bedrag dan € 30.000, ontvangen zij het meerdere nadat dit hogere bedrag door de Belastingdienst/Toeslagen is vastgesteld. Het forfaitaire bedrag van € 30.000 hoeft niet terugbetaald te worden als wordt vastgesteld dat de gedupeerde ouder op grond van de herstelregelingen recht heeft op een lager bedrag dan € 30.000.

De ouder die zich voor herstel gemeld heeft, hoeft geen aanvraag in te dienen voor het ontvangen van het forfaitaire bedrag van € 30.000. De ouder die recht heeft op een compensatie of tegemoetkoming op grond van een herstelregeling kinderopvangtoeslag en hier voor 1 januari 2024 om heeft gevraagd, ontvangt binnen zes maanden na die aanvraag het forfaitaire bedrag.

Zoals hiervoor beschreven is het forfaitaire bedrag van € 30.000 naar verwachting voor minimaal de helft van de gedupeerde ouders net zo hoog als of hoger dan het bedrag waar zij recht op hebben op grond van de herstelregelingen voor hardheid, institutionele vooringenomenheid en onterechte kwalificatie O/GS.

2.3.6 Kwijtschelden van belasting- en toeslagschulden

De uitbetaling van het forfaitaire bedrag van € 30.000 is voor veel ouders een belangrijke stap naar herstel. Een deel van deze ouders heeft of had echter grote schulden, die mede zijn veroorzaakt of verergerd door problemen rondom de kinderopvangtoeslagterugvordering. Onder normale omstandigheden moeten schuldenaren hun vermogen aanwenden om hun schulden af te betalen. Vanwege de uitzonderlijke situatie, waarin deze ouders zijn geraakt door een collectief falen van alle staatsmachten, vindt het kabinet, conform de motie van het lid Omtzigt²⁷, dat deze ouders een schone lei verdienen en zonder schulden en met het geld dat zij krijgen in het kader van de hersteloperatie toeslagen een nieuwe start moeten kunnen maken.

Om ervoor te zorgen dat ouders na de herstelbetaling een nieuwe start kunnen maken, heeft het kabinet diverse maatregelen aangekondigd, waaronder kwijtschelding van belastingsschulden en toeslagschulden.²⁸ Met ingang van 2 juni 2021 is vooruitlopend op wetgeving goedgekeurd dat de toeslagschulden en belastingsschulden van ouders die in aanmerking komen voor een herstelregeling kinderopvangtoeslag worden kwijtgescholden.²⁹ Ook de toeslag- en belastingsschulden van degenen die op een bepaalde peildatum de toeslagpartners van deze ouders waren, worden kwijtgescholden. Dit draagt eraan bij om als gezin die nieuwe start te kunnen maken. In de meeste gevallen is de peildatum de datum van uitbetaling van het hiervoor beschreven forfaitaire bedrag. In de artikelsgewijze toelichting wordt toegelicht welke peildatum gehanteerd wordt in gevallen waarin geen forfaitair bedrag is uitbetaald en in welke gevallen 31 december 2020 eveneens als peildatum wordt gehanteerd.

Kwijtschelding of ontslag van betalingsverplichting wordt in beginsel verleend voor alle openstaande schulden die voor 1 januari 2021 zijn geformaliseerd in bijvoorbeeld een beschikking tot terugvordering van een kinderopvangtoeslag of een belastingaanslag. Daarnaast wordt

²⁷ Kamerstukken II 2020/21, 31066, nr. 729.

²⁸ Brief van de Staatssecretaris van Financiën van 18 januari 2021, Kamerstukken II 2020/21, 31066, nr. 773.

²⁹ Besluit uitbreiding Catshuisregeling Kinderopvangtoeslag (Stcrt. 2021, 28304).

kwijtschelding in beginsel ook verleend voor alle na deze datum nog te formaliseren toeslag- en belastingschulden, voor zover deze materieel betrekking hebben op de periode tot 1 januari 2021. Kwijtschelding geldt ook voor de nog verschuldigde bedragen die verband houden met (de invordering van) toeslag- en belastingschulden, zoals belopen (invorderings-)renten of kosten van invordering.

In de situatie dat de belastingschulden en de daarmee verband houdende schulden het gevolg zijn van ernstig misbruik, blijft kwijtschelding of ontslag van betalingsverplichting op grond van dit onderdeel achterwege. Hiervan is bijvoorbeeld sprake als het ontstaan of onbetaald blijven van de openstaande belastingschuld aantoonbaar te wijten is aan het opzettelijk handelen of opzettelijk nalaten van de ouder of diens toeslagpartner en in verband hiermee een vergrijpboete is opgelegd van 50% of meer van het wettelijke maximum. De openstaande boete alsmede de daarmee verband houdende belastingschuld komen dan niet voor kwijtschelding in aanmerking. Kwijtschelding van de belastingschuld vindt evenmin plaats als naar aanleiding van het ontstaan of onbetaald blijven hiervan strafrechtelijke vervolging is ingesteld.

De kwijtschelding van een toeslag- of belastingschuld wordt bij afzonderlijke beschikking vastgesteld door de Belastingdienst/Toeslagen, respectievelijk de ontvanger. De Belastingdienst/Toeslagen en de ontvanger zullen zoveel mogelijk ambtshalve kwijtschelding verlenen van de genoemde schulden; ook als het gaat om schulden die na 1 januari 2021 worden geformaliseerd en betrekking hebben op de periode tot 1 januari 2021. Mocht de kwijtschelding om wat voor reden dan ook niet ambtshalve zijn verleend, dan kan de ouder of diens partner hier alsnog om vragen. Indien er sprake is van een openstaande schuld op grond van een voorlopige aanslag, wordt deze voorlopige aanslag pas kwijtgescholden nadat de definitieve aanslag is bekendgemaakt. Immers pas nadat de definitieve aanslag bekend is gemaakt is duidelijk welk bedrag aan belasting de belastingschuldige over het betreffende belastingjaar is verschuldigd. Deze voorlopige aanslag wordt, overeenkomstig de Algemene wet inzake Rijksbelastingen, met de definitieve aanslag verrekend.³⁰ Wanneer blijkt dat de ouder uiteindelijk nog een bedrag verschuldigd is, zal de ontvanger zowel het bedrag van de definitieve aanslag als de daarmee samenhangende openstaande voorlopige aanslag kwijtschelden.

2.3.7 Compensatie voor afgeloste publiekrechtelijke schulden

Een deel van de gedupeerde ouders heeft al in 2019 of 2020 een compensatie of tegemoetkoming ontvangen in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslag. Op dat moment was er nog geen sprake van het kwijtschelden van publiekrechtelijke schulden. In tegenstelling tot gedupeerden die hun herstelbetaling in 2021 of later ontvangen, kunnen degenen die de herstelbetaling in 2019 of 2020 ontvangen hebben hiermee een publiekrechtelijke schuld afgelost hebben. Het gevolg daarvan is dat zij voor een lagere kwijtschelding in aanmerking komen. Hiermee zijn zij per saldo slechter af dan ouders die hun herstel pas na 2020 ontvangen. Om die reden is met ingang van 2 juni 2021, vooruitlopend op wetgeving, besloten deze ouders compensatie voor afgeloste publiekrechtelijke schulden te geven.³¹ Gedupeerde ouders kunnen tot en met 31 december 2023 bij de Belastingdienst/Toeslagen een aanvraag indienen voor deze compensatie. Het bedrag van de compensatie is het bedrag van de publiekrechtelijke schulden die zijn afgelost tussen het moment van het ontvangen van de herstelbetaling en 1 januari 2021 en bedraagt maximaal het bedrag van de herstelbetaling. De gedupeerde ouder verstrekt hiervoor een overzicht van de afgeloste bedragen aan de Belastingdienst/Toeslagen.

2.3.8 Compensatie voor gedupeerden in een wettelijk schuldentraject en buitengerechtelijke schuldregeling

In de Kamerbrief van de Staatssecretaris van Financiën van 20 april 2021 is aangekondigd zo snel mogelijk te willen voorzien in een oplossing voor door de toeslagenaffaire gedupeerde ouders die zich in de wettelijke schuldsanering (Wsnp) of buitengerechtelijke schuldregeling bevinden.³² Het Besluit compensatie gedupeerden in schuldentraject is hiertoe op 1 juni 2021 gepubliceerd.³³ Deze

³⁰ Artikel 15 AWR.

³¹ Besluit uitbreiding Catshuisregeling Kinderopvangtoeslag (Stcrt. 2021, 28304).

³² Kamerstukken II 2021/21, 31066, nr. 812

³³ wetten.nl - Regeling - Besluit compensatie schuldentrajecten - BWBR0045191 (overheid.nl)

gedupeerde ouders worden geconfronteerd met het strakke regime van het Wsnp-traject of de buitengerechtelijke schuldregeling en leven tegen het bestaansminimum. De voorgestelde artikelen bieden een stap naar een oplossing voor de schuldenproblematiek van deze ouders. De stap volgt op het uitkeren van het forfaitaire bedrag van € 30.000, of zo veel meer als ouders aan werkelijke schade als gevolg van de toeslagenaffaire hebben geleden. Ouders die meer dan € 30.000 schade hebben geleden, kunnen deze via de Commissie werkelijke schade vergoed krijgen. Er zijn twee bepalingen in dit wetsvoorstel opgenomen. In de eerste plaats een bepaling die regelt dat op aanvraag van de bewindvoerder van een getroffen ouder in het Wsnp-traject een bedrag wordt toegekend, gelijk aan de vorderingen van erkende schuldeisers. Voor getroffen ouders in een buitengerechtelijke schuldregeling bevat het voorstel de bepaling dat de schuldbemiddelaar op aanvraag een bedrag toegekend krijgt gelijk aan de openstaande vorderingen van de gedupeerde ouder. Hiermee kunnen de schulden van de ouders in een Wsnp-traject of buitengerechtelijke schuldregeling worden afgelost en kunnen zij met de ontvangen compensatie aan een nieuwe start beginnen.

2.3.8.1 Wettelijk schuldentraject

Gewoonlijk is het formeel en correct beëindigen van een Wsnp-traject een langdurig proces. Pas na het formele opheffen van dat traject door de rechtbank is de ouder vrij van de eisen en het strikte regime. Het kabinet vindt het onacceptabel dat gedupeerde ouders nog steeds tegen een bestaansminimum leven. Daarom voorziet het wetsvoorstel erin om alle bestaande resterende (zowel publieke als private) schulden in deze trajecten te compenseren en daarmee Wsnp-bewindvoerders, gedupeerden, hun partners en hun schuldeisers een oplossing te geven voor de schulden. De uitbetaling van het bedrag ter grootte van de vorderingen van erkende schuldeisers zorgt ervoor dat de € 30.000 compensatie niet voor aflossing van die schulden hoeft te worden gebruikt, maar tot de beschikking komt van de ouder en dat ook blijft. Eerder hebben bewindvoerders reeds een garantieverklaring gekregen, waarmee de bewindvoerder vooruitlopend op dit wetsvoorstel een eerste stap richting het beëindigen van het Wsnp-traject in gang kon zetten. Het wetsvoorstel voorziet nu in een grondslag voor de bewindvoerder om daadwerkelijk aan de schuldeisers te betalen en het Wsnp-traject te beëindigen. De Belastingdienst/Toeslagen zal op verzoek van de bewindvoerder een bedrag aan de boedel betalen ter grootte van de bij hem bekende vorderingen. De bewindvoerder kan daarmee de schuldeisers betalen en het saldo van de boedelrekening komt vervolgens ten gunste van de ouder. Daarnaast zal de Belastingdienst/Toeslagen de Wsnp-bewindvoerder vergoeden ter compensatie van het geleverde werk om deze oplossing tot stand te laten komen. Het voorstel bepaalt dat schulden die voortvloeien uit een onherroepelijke veroordeling voor een of meer met name genoemde misdrijven niet worden vergoed. Als de ouder zich bijvoorbeeld schuldig gemaakt heeft aan enige vorm van fraude (oplichting) worden de schulden niet vergoed. Op deze manier wordt gewaarborgd dat de regeling ten goede komt aan de ouders voor wie die bedoeld is.

2.3.8.2 Buitengerechtelijke schuldregeling

Voor ouders in een buitengerechtelijke schuldregeling geldt net als voor ouders in een Wsnp-traject dat een oplossing op korte termijn voor iedereen alleen kan worden gegarandeerd als de Belastingdienst/Toeslagen, na het kwijtschelden van publieke schulden, de bestaande resterende vorderingen compenseert. Daarom voorziet het wetsvoorstel ook voor ouders in buitengerechtelijke schuldregelingen in een oplossing.

Het wetsvoorstel bevat voor ouders in een buitengerechtelijke schuldregeling een vergelijkbare regeling met die voor gedupeerde ouders in een Wsnp-traject. De schuldhulpverlener kan voor de ouder op verzoek van de schuldbemiddelaar een bedrag uitbetaald krijgen gelijk aan de openstaande vorderingen, als onderdeel van een buitengerechtelijke schuldregeling. Op deze manier kunnen de schulden van de ouder betaald worden en heeft hij volledige beschikking over de compensatie van € 30.000. Het voorstel bepaalt dat schulden die voortvloeien uit een onherroepelijke veroordeling voor een of meer met name genoemde misdrijven niet worden vergoed. Ook hier geldt dat als de ouder zich schuldig gemaakt heeft aan enige vorm van fraude (oplichting) de schulden niet worden vergoed. Op deze manier wordt gewaarborgd dat de regeling ten goede komt aan de ouders voor wie die bedoeld is.

2.3.9 Overneming en betaling privaatrechtelijke schulden

2.3.9.1. Overnemen van private schulden

Bij brief van 25 mei 2021 is door de Staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane aangekondigd dat het kabinet - naast het kwijtschelden van publieke schulden - tot een oplossing wil komen voor private schulden van gedupeerde ouders en hun toeslagpartners.³⁴ Private schulden zorgen er immers voor dat veel gedupeerden nog steeds te maken hebben met deurwaarders en schuldenproblematiek. Om deze gedupeerden tegemoet te komen is het Besluit betalen private schulden – vooruitlopend op wetgeving - op 28 oktober 2021 gepubliceerd.³⁵ Het uitgangspunt van deze regeling is dat op aanvraag van een gedupeerde tot overname van bepaalde private geldschulden wordt overgegaan. Indien schuldovername niet mogelijk blijkt, betaalt de Belastingdienst/Toeslagen het verschuldigde bedrag namens de gedupeerde ouder via een aangewezen gemeentelijke kredietbank aan de schuldeiser.

Voor alimentatieschulden waarvoor het Landelijk Bureau Invordering Ouderbijdragen (LBIO) de gemachtigde invorderaar is en voor schulden bij een zorgverzekeraar geldt echter dat het LBIO of de zorgverzekeraar ook een aanvraag kan indienen.

Schuldovername houdt in dat de opeisbare geldschuld van de gedupeerde of diens toeslagpartner overgaat op de Belastingdienst/Toeslagen. De Belastingdienst/Toeslagen treedt dus in de plaats van de gedupeerde ouder. Dit zorgt ervoor dat dat schuldeisers niet alsnog verhaal kunnen halen bij de gedupeerde of diens toeslagpartner.

De regeling wordt op grond van een mandaat van de Belastingdienst/Toeslagen uitgevoerd door Sociale Banken Nederland (SBN).

2.3.9.2 De geldschulden die in aanmerking komen voor overname

Schulden die in aanmerking komen voor overname zijn geldschulden die:

- a. zijn ontstaan na 31 december 2005;
- b. voor 1 juni 2021 opeisbaar waren; en
- c. nog niet zijn voldaan op het tijdstip dat de aanvraag om toepassing van de regeling door de belanghebbende wordt gedaan.

Op 1 januari 2006 is het huidige toeslagenstelsel geïntroduceerd. Bepaalde schulden, vanaf die datum, komen voor overname in aanmerking. De datum 1 juni 2021, waarvoor schulden opeisbaar moeten zijn, sluit aan bij de hiervoor genoemde datum van de brief van 25 mei 2021 waarin bekend gemaakt is dat er een oplossing voor de private schuldenproblematiek zou komen. De eerste dag van de maand daaropvolgend, is gekozen als einddatum.

Een aanvraag kan in beginsel worden ingediend tot 1 januari 2024. Een gedupeerde ouder en zijn toeslagpartner kunnen meerdere aanvragen indienen, al verdient het de voorkeur alle schulden zo veel mogelijk in één aanvraag op te nemen.

Geldschulden die worden overgenomen zijn onder andere schulden die voortvloeien uit een privaatrechtelijke vordering tot betaling van een geldschuld van een schuldeiser. Deze geldschuld moet voortvloeien uit een in de normale uitoefening van een beroep of bedrijf van de schuldeiser verrichte rechtshandeling. Het moet gaan om openstaande betalingsachterstanden. Ook bijvoorbeeld de tandartsrekening wordt betaald indien de betalingstermijn daarvan is verstreken. Schulden die niet voortvloeien uit een in de normale uitoefening van een beroep of bedrijf van de schuldeiser verrichte rechtshandeling worden ook overgenomen voor zover deze zijn vastgelegd in een notariële akte. Ook schulden die voortvloeien uit alimentatieverplichtingen worden overgenomen.

Bij hypothecaire leningen kan het voorkomen dat na meerdere gemiste betalingen de hoofdsom van de lening opeisbaar wordt. In die situaties wordt onderscheid gemaakt tussen de opeisbare achterstallige betalingen enerzijds en de hoofdsom anderzijds. Dit betekent dat de opeisbare achterstallige betalingen wel worden overgenomen, maar de opeisbare hoofdsom niet, ook niet als deze opeisbaar is, tenzij het een restschuld betreft na verkoop van of verhaal op de

³⁴ Kamerstukken II 2020/21, 31066, nr. 879.

³⁵ Staatscourant 2021, 44723.

verhypothekeerde zaak. Met andere woorden: de gedupeerde ouder blijft in principe schuldenaar van de resterende hoofdsom van de hypothecaire lening. De gedupeerde ouder of zijn toeslagpartner kan het maandelijkse rente- en aflossingsbedrag weer gaan betalen en zo de hypotheek verder aflossen.

Ook de bijkomende kosten van de over te nemen geldschuld worden mee overgenomen. Hieronder vallen bijvoorbeeld incassokosten ingeval sprake is van een huurachterstand of van een betalingsachterstand bij een verzekering of abonnement,

2.3.9.3 Geldschulden die niet in aanmerking komen voor overname

De resterende hoofdsom van een hypothecaire lening wordt niet overgenomen, ongeacht of die vanwege betalingsachterstanden opeisbaar is geworden, tenzij het een restschuld betreft na verkoop van of verhaal op de verhypothekeerde zaak.

Ook de resterende hoofdsommen van andere kredieten worden niet overgenomen of betaald, tenzij die vanwege betalingsachterstanden opeisbaar zijn geworden.

Te denken valt aan hoofdsommen van consumptieve kredieten, zoals persoonlijke leningen, doorlopende kredieten, negatieve saldi op betaalrekeningen, aankopen op afbetaling, private leases en huurkoop. In situaties waar ook de hoofdsom opeisbaar is geworden, door bijvoorbeeld betalingsachterstanden, wordt deze wel in zijn geheel betaald. Dit om te voorkomen dat de schuldeiser voor die opeisbare hoofdsom alsnog incassomaatregelen neemt en de gedupeerde ouder daardoor alsnog in de problemen komt.

Ook schulden die het gevolg zijn van een onrechtmatige daad zijn uitgesloten van overneming.

Wanneer de gedupeerde een geldschuld heeft bij een rechtspersoon, vennootschap onder firma, commanditaire vennootschap of maatschap, waarin hij zelf een belang heeft, wordt de schuld maar deels overgenomen.

Schulden waarvoor aan de gedupeerde al een compensatie werkelijke schade of tegemoetkoming werkelijke schade of een andere niet-forfaitaire vergoeding is toegekend, worden eveneens niet overgenomen.

2.3.9.4 Betalen van private zakelijke schulden

In lijn met het beleid ten aanzien van de kwijtschelding van publieke schulden is ervoor gekozen om ook schulden die voortvloeien uit de in de vorm van een eenmanszaak of een personenvennootschap gedreven onderneming, de zogenoemde zakelijke schulden, die op het privévermogen van de gedupeerde ouder dan wel zijn of haar toeslagpartner kunnen worden verhaald, mee te nemen in de oplossing van de private schulden. Het kabinet wil voorkomen dat gedupeerden door verhaal op hun privévermogen voor ondernemings schulden alsnog persoonlijk in de problemen komen. Omdat Bbz- en Tozo-leningen voor bedrijfskapitaal gelijkenissen vertonen met private leningen, vallen ook deze leningen onder de regeling. Als de overname van een zakelijke private schuld op grond van de Europese staatssteunregels wordt gekwalificeerd als staatssteun worden er niet meer zakelijke private schulden overgenomen dan op grond van die regels is toegestaan, te weten inclusief eventuele andere staatssteun € 200.000 in drie belastingjaren.

2.3.9.5 Alimentatie en zorgverzekering

Het schuldenmoratorium beschermt de ouder en zijn toeslagpartner tegen de bevoegdheid van een schuldeiser om een openstaande schuld op te eisen. Dit geeft de ouder rust. Tegelijkertijd heeft dit onbedoelde neveneffecten. Het moratorium geldt namelijk voor alle schulden, waardoor een ouder of zijn toeslagpartner een eventuele (kinder)alimentatieschuld aan een ex-partner ook tijdelijk niet hoeft te voldoen. Dit betekent dat deze ex-partner de noodzakelijke kosten voor zijn of haar levensonderhoud, en dat van de kinderen, niet ontvangt. Het LBIO verwacht vanuit de praktijkervaring dat een deel van de alimentatieplichtige burgers bewust geen gebruik zullen maken van de private schuldenregeling omdat zij de alimentatiegerechtigde de gelden niet gunnen. Het is zeer onwenselijk dat ex-partners en hun kinderen de dupe worden van het moratorium dat de gedupeerde ouder of zijn toeslagpartner juist beschermt. Daarom is in het onderhavige wetsvoorstel de bevoegdheid voor de Belastingdienst/Toeslagen opgenomen om de

opeisbare schulden die voortvloeien uit alimentatieverplichtingen en waarvoor het LBIO de gemachtigde invorderaar is, te voldoen zonder aanvraag van een gedupeerde ouder of toeslagpartner, maar op aanvraag van het LBIO. Ook acht het kabinet het wenselijk dat een opeisbare schuld van een gedupeerde op wie de wanbetalersregeling van toepassing is bij de zorgverzekeraar zonder aanvraag van de gedupeerde ouder of toeslagpartner, maar op aanvraag van de zorgverzekeraar wordt betaald. Voor de schulden bij een zorgverzekeraar en het LBIO geldt aldus dat zowel de gedupeerde of zijn toeslagpartner zelf, als de zorgverzekeraar en het LBIO de overneming van een schuld kunnen aanvragen.

2.3.9.6 Compensatie voor afgeloste schulden

De schuldenaanpak is niet bedoeld als herstel van schade in het verleden, maar om gedupeerde ouders zo veel als mogelijk kans te bieden op een nieuwe start, waarbij de ontvangen compensatie zoveel mogelijk wordt ontzien. Schulden die al zijn betaald vallen daarmee niet onder de schuldenregeling, tenzij gedupeerde ouders hun ontvangen compensatie hebben aangewend voor het afbetalen van hun schulden. Er wordt daarom voorgesteld dat compensatie wordt verleend aan de ouder of toeslagpartner die eerst een herstelbedrag heeft ontvangen en nadien een geldschuld (gedeeltelijk) heeft betaald, welke schuld door de Belastingdienst/Toeslagen zou zijn betaald, indien deze schuld niet door de gedupeerde ouder of toeslagpartner zelf was betaald. In aanvulling daarop geldt het volgende. Ouders die in eerste instantie een beschikking ontvangen waarin staat dat zij niet voor de Catshuisregeling in aanmerking komen, maar later alsnog gedupeerd blijken te zijn door bijvoorbeeld nieuwe inzichten bij de integrale beoordeling, hebben mogelijk in de tijd tussen de twee beschikkingen ook al geldschulden afgelost. Als de ouder of toeslagpartner in die periode een geldschuld (gedeeltelijk) heeft betaald, welke schuld door de Belastingdienst/Toeslagen zou zijn betaald, indien deze schuld niet door de gedupeerde ouder of toeslagpartner zelf was betaald, wordt ook dit bedrag gecompenseerd.

In beide gevallen bedraagt de hoogte van de compensatie het bedrag van de betaling van de schuld als hiervoor bedoeld, inclusief kosten, met als maximum het herstelbedrag dat de gedupeerde ouder heeft ontvangen.

2.4 Opzet van het wetsvoorstel

In dit wetsvoorstel worden op hoofdlijnen de volgende zaken geregeld:

1. De wetgeving in de Awir inzake de hersteloperatie toeslagen wordt vervangen door het onderhavige wetsvoorstel;
2. De beleidsbesluiten die vooruitlopend op wetgeving zijn gepubliceerd worden gecodificeerd;
3. Er worden nieuwe regelingen in de hersteloperatie toeslagen voorgesteld, zijnde:
 - de tegemoetkoming voor kinderen van de gedupeerde aanvrager van kinderopvangtoeslag of diens partner (paragraaf 3.2);
 - compensatie voor de voormalige partner van de gedupeerde aanvrager van kinderopvangtoeslag (paragraaf 3.3); en
 - compensatie/tegemoetkoming voor de gedupeerde aanvrager van kinderopvangtoeslag (paragraaf 3.4).
4. Er wordt voorgesteld om nieuw beleid van een wettelijke grondslag te voorzien, zoals de regeling voor ouders in het buitenland.

In hoofdstuk 2 van dit wetsvoorstel wordt geregeld welke personen, onder welke voorwaarden in aanmerking komen voor compensatie, tegemoetkoming of andere vergoeding. In paragraaf 2.1 is zijn de regelingen voor de gedupeerde aanvrager **en diens partner** van kinderopvangtoeslag opgenomen. In paragraaf 2.2 wordt de tegemoetkoming voor kinderen van de gedupeerde aanvrager of partner in de kinderopvangtoeslag geregeld. Paragraaf 2.3 regelt compensatie voor de voormalige partner van een gedupeerde aanvrager of partner met betrekking tot de kinderopvangtoeslag. In paragraaf 2.4 is de regeling van de vergoeding voor de gedupeerde aanvrager van een huurtoeslag, zorgtoeslag of kindgebonden budget opgenomen.

In hoofdstuk 4 is opgenomen welke gedupeerden onder welke voorwaarden in aanmerking komen voor de kwijtschelding van bestuursrechtelijke schulden. Dit betreffen de gedupeerde aanvrager of diens partner in de kinderopvangtoeslag (paragraaf 4.1) of de voormalige partner van de gedupeerde aanvrager (paragraaf 4.2).

In hoofdstuk 5 zijn de gedupeerden opgenomen die onder bepaalde voorwaarden in aanmerking komen voor het betalen en overnemen van privaatrechtelijke schulden. In paragraaf 5.1 is de regeling voor het betalen van privaatrechtelijke schulden van de gedupeerde aanvrager in de kinderopvangtoeslag opgenomen. Paragraaf 5.2 bevat de regeling voor de gedupeerde aanvrager die in de wettelijke schuldsanering of een buitengerechtelijke schuldsanering zit. In paragraaf 5.3 is de regeling voor het betalen of overnemen van privaatrechtelijke schulden van de voormalige partner van de gedupeerde aanvrager van kinderopvangtoeslagen opgenomen. In paragraaf 5.4 is de regeling inzake de wettelijke schuldsanering en buitengerechtelijke schuldsanering van de voormalige partner van de gedupeerde aanvrager van de kinderopvangtoeslag opgenomen.

Hoofdstuk 6 van dit wetsvoorstel bevat de procedurele bepalingen inzake de hersteloperatie toeslagen en hoofdstuk 7 bevat de toelichting op de data inwerkingtreding, terugwerkende kracht en het overgangsrecht van de bepalingen in dit wetsvoorstel. In de hoofdstukken 8 tot en met 15 wordt achtereenvolgens ingegaan op de EU-aspecten, uitvoeringsaspecten, doenvermogen, administratieve lasten, budgettaire aspecten, advies en consultatie, artikel 3.1 Comptabiliteitswet 2016 en de evaluatieparagraaf.

3 Compensatie en tegemoetkoming

3.1 Compensatie en tegemoetkoming gedupeerde aanvrager kinderopvangtoeslag PM

3.2 Tegemoetkoming kind, pleegkind of voormalig pleegkind gedupeerde aanvrager kinderopvangtoeslag of partner

3.2.1. Kindregeling

Veel kinderen van gedupeerde ouders zijn als gevolg van de problemen bij de kinderopvangtoeslag in zeer problematische omstandigheden opgegroeid. De kinderen geven in gesprekken aan dat aan dat hen veel is ontnomen. Veel kinderen hebben geen onbezorgde jeugd gehad, geen normale sociale contacten kunnen opbouwen of dezelfde kansen als voor leeftijdsgenoten ontbraken. Ook geven kinderen aan dat de mogelijkheid om zelfvertrouwen op te bouwen en in jezelf te geloven ontbrak en ook was er niet de mogelijkheid om talenten te ontdekken en hobby's te ontwikkelen en erop te vertrouwen dat een goede toekomst mogelijk is.³⁶ Veel kinderen en (inmiddels) jongvolwassenen dragen deze last nog steeds met zich mee. Zij zijn buiten hun schuld in armoede en in een stressvolle omgeving opgegroeid. Dit heeft zelfs geleid tot het uit elkaar vallen van gezinnen en tot uithuisplaatsing van kinderen. Het kabinet betreurt dit ten zeerste. Er is niks dat deze kinderen een onbezorgde jeugd terug kan geven. Het is daarom belangrijk dat expliciet wordt erkend dat deze kinderen ten onrechte en buiten hun schuld zijn benadeeld. Het kabinet erkent dit leed ten volle.

Om erachter te komen waar de kinderen behoefte aan hebben is met een kind- en jongerenpanel onder begeleiding van de Missing Chapter Foundation gesproken. Er is gesproken met een diverse groep kinderen van 9 tot 17 jaar en met jongeren van 18 jaar en ouder. Het kabinet is de kinderen en jongeren zeer erkentelijk voor hun inbreng op dit zo ingrijpende onderwerp in hun leven. De kinderen en jongeren geven desgevraagd in hun advies aan het kabinet aan dat voor hen zowel erkenning van het leed als maatwerk nodig zijn. Zij hechten grote waarde aan specifieke ondersteuning voor kinderen en jongeren die daar behoefte aan hebben. Een onderdeel van een oplossing is financiële ondersteuning. Het kabinet geeft gevolg aan deze wens.³⁷ Het kabinet vindt het belangrijk om te blijven erkennen dat deze jonge mensen onrecht is aangedaan en dat de

³⁶ Aanbevelingen; Aanpak Kindregeling 'Leven op de rit' vanuit gedupeerde kinderen en jongeren (bijlage bij Kamerstukken II 2020/21, 31066, nr. 854), p. 7.

³⁷ Kamerstukken II 2020/21, 31066, nr. 873.

plicht bestaat om elk getroffen kind en elke getroffen jongere te helpen bij het opbouwen van een mooie toekomst.

De eerste erkenning vindt onder andere plaats in de vorm van een financiële tegemoetkoming. Voor de hoogte van de financiële tegemoetkoming voor kinderen en jongeren wordt aangesloten bij leeftijdscategorieën, omdat behoeften per levensfase verschillen. Deze regeling is in overleg met de kinderen en jongeren tot stand gekomen en dient als steun in de rug om vertrouwen te krijgen in de toekomst. Het betreft voor de volgende leeftijden de volgende bedragen.

Tabel 1: tegemoetkoming kindregeling

Leeftijd (in jaren)	Bedrag
0 t/m 5	€2.000
6 t/m 11	€4.000
12 t/m 14	€6.000
15 t/m 17	€8.000
18+	€10.000

De kinderen en jongeren geven aan dat er naast een financiële tegemoetkoming behoefte is aan langjarige ondersteuning op het terrein van ontwikkelkansen, traumaverwerking, schulden en huisvesting. Om deze reden wordt ondersteuning geboden aan kinderen die aangeven daaraan behoefte te hebben. Deze ondersteuning bestaat uit materiële en immateriële ondersteuning, zoals het bieden van handvatten bij het omgaan met een groot geldbedrag of het geven van hulp in moeilijke situaties, met huisvesting, bij schulden of traumaverwerking of op het terrein van ontwikkelkansen. Om dit tot stand te brengen wordt deze regeling geflankeerd door breed ondersteunend beleid voor de kinderen en jongeren.

3.2.2. Personen die in aanmerking komen voor de kindregeling

Het kabinet wil ervoor zorgen dat zoveel mogelijk kinderen die de gevolgen hebben ervaren van de problemen omtrent de kinderopvangtoeslag onder deze regeling vallen. Daarom wordt een ruime omschrijving van het begrip kind en pleegkind voorgesteld. Personen komen in aanmerking voor de kindregeling als zij op 1 januari 2005 (de datum van de start van het toeslagenstelsel) jonger dan 21 jaar waren of tussen 1 januari 2005 tot de datum van de start van het programma ([PM] zijn geboren. Er is gekozen voor de leeftijdsgrens van 21 jaar op 1 januari 2005, omdat ouders tot het 21^e levensjaar nog een onderhoudsplicht hebben voor hun kinderen. Hierna wordt ingegaan op de overige voorwaarden die gelden om in aanmerking te komen voor de kindregeling. Er wordt niet getoetst of de kinderen daadwerkelijk ingeschreven stonden op het adres van de gedupeerde aanvrager. Het is namelijk goed mogelijk dat een kind, vanwege de problemen met de kinderopvangtoeslag, moest opgroeien bij een ander.

Eigen en aanverwante kinderen

De ondersteuning (zowel de financiële ondersteuning als de brede hulp) richt zich onder andere op de eigen kinderen van de gedupeerde aanvrager. Voor het begrip eigen kind is aangesloten bij de Algemene Kinderbijslagwet. Kinderen die, via de huidige toeslagpartner van de gedupeerde aanvrager, aanverwant zijn van deze aanvrager, hebben ook recht op de financiële ondersteuning. Voorwaarde hiervoor is dat deze toeslagpartner ook toeslagpartner van de gedupeerde aanvrager was op 26 januari 2021. Deze datum is de datum van inwerkingtreding van het Besluit forfaitair bedrag en verruiming compensatieregeling (Catshuisregeling). Deze voorwaarde wordt gehanteerd om anticiperend gedrag na die datum te voorkomen. Zonder deze voorwaarde zouden ook alle kinderen van de latere toeslagpartner van de gedupeerde aanvrager aanspraak maken op de tegemoetkoming, terwijl deze kinderen waarschijnlijk niets hebben meegekregen van de problematiek.

Pleegkinderen van de aanvrager of diens toeslagpartner

Gedupeerde aanvragers en hun toeslagpartners hebben en hadden ook pleegkinderen. Deze kinderen kunnen net zo goed als de eigen kinderen van de aanvrager of de toeslagpartner zijn benadeeld. Het kabinet sluit aan bij de definitie van pleegkind in de Algemene Kinderbijslagwet. Dit houdt in dat een pleegkind is een kind dat als eigen kind wordt onderhouden en opgevoed. Een

pleegkind moet pleegkind van de aanvrager of diens toeslagpartner zijn geworden voor de start van het programma. Hiermee wordt ervoor gezorgd dat pleegkinderen, die de problematiek rondom de kinderopvangtoeslag aan den lijve hebben ondervonden, aanspraak kunnen maken op de tegemoetkoming. Voor voormalige pleegkinderen van de aanvrager of diens toeslagpartner geldt om dezelfde reden als hiervoor omschreven ook de eis dat zij onderdeel van het huishouden zijn geweest van de aanvrager in de periode na het eerste informatieverzoek dat uiteindelijk heeft geleid tot de terugvordering waarvoor herstel wordt geboden.

3.2.3 Wijze van toekenning van de kindregeling

De financiële tegemoetkoming wordt in beginsel ambtshalve toegekend. De Belastingdienst/Toeslagen beschikt namelijk over de gegevens van de meeste kinderen die onder de reikwijdte van de regeling vallen. De tegemoetkoming wordt binnen zes maanden na de start van het programma of na het vaststellen van de gedupeerdheid van de ouder vastgesteld. Omdat niet alle benadeelde kinderen in beeld zijn, is het ook mogelijk om te verzoeken om de tegemoetkoming. Meerderjarige kinderen kunnen zelf een aanvraag indienen. Voor minderjarige kinderen geldt dat ze vanaf twaalf jaar een aanvraag kunnen doen. De wettelijke vertegenwoordiger van het minderjarige kind kan ook namens het kind een aanvraag indienen. De aanvraag wordt gedaan tot uiterlijk één jaar na de uiterste datum om een herstelregeling aan te vragen en er wordt binnen een termijn van zes maanden en uiterlijk twaalf maanden op dit verzoek beschikt. Bezwaar en beroep staat open tegen een afwijzing van de Belastingdienst/Toeslagen. De reden dat de aanvraagtermijn langer openstaat voor de kindregeling dan voor de herstelregeling is, omdat ouders in 2024 nog als gedupeerd aangemerkt kunnen worden.

3.2.4 Geen aanvraag voor herstelregeling door gedupeerde ouder

Het is mogelijk dat een gedupeerde ouder zich niet heeft aangemeld voor een herstelregeling, waardoor het kind geen aanspraak maakt op de tegemoetkoming. Dat kan zich voordoen indien deze ouder overleden is of onduidelijk is waar hij zich bevindt ('vertrokken onbekend waarheen'), maar ook omdathij zich niet wil aanmelden. Het kabinet acht het onwenselijk dat een kind als gevolg daarvan geen recht krijgt op de tegemoetkoming.

Het kabinet stelt daarom voor dat een kind kan verzoeken om toepassing van de kindregeling als zijn ouder zich niet heeft aangemeld voor een herstelregeling. Het kind maakt hierbij aannemelijk dat zijn ouder recht zou hebben gehad op een herstelregeling. Het kind verstrekt de gegevens waarover hij redelijkerwijs kan beschikken. Het kabinet begrijpt dat er een risico bestaat dat er bewijsproblemen ontstaan, hetgeen onwenselijk wordt geacht. De Belastingdienst/Toeslagen denkt daarom in deze gevallen actief mee met het kind. Het belang van het kind acht het kabinet zwaarwegend. Dit rechtvaardigt dat de gegevens van de betrokken ouder ook zonder diens toestemming kunnen worden gebruikt voor het vaststellen van recht van het kind op ondersteuning. De privacy van de ouder wordt gewaarborgd door dataminimalisatie. De Belastingdienst/Toeslagen gaat alleen over tot een beoordeling van de gedupeerdheid van de ouder als hiervoor voldoende aanknopingspunten zijn. De ouder wordt hiervan op de hoogte gesteld. Het delen van sommige gegevens van de ouder met het kind is in sommige gevallen wel nodig. Dit is het geval bij een afwijzing, zodat voor het kind duidelijk is wat de reden is van de afwijzing. Er kan dan gedeeld worden of er een terugvordering is geweest bij diens ouder en wat de reden was van de terugvordering. Het delen van de gegevens gebeurt niet bij een evidente afwijzing (ouder heeft bijvoorbeeld geen kinderopvangtoeslag ontvangen). Als een kind aanspraak maakt op de kindregeling, kan ook de gemeente benaderd worden voor ondersteuning. Dit is van belang, omdat deze kinderen mogelijk kwetsbaar zijn.

3.2.5 Overleden kinderen

Helaas zijn er ook kinderen overleden. Ook deze kinderen komen in aanmerking voor de tegemoetkoming. Het kabinet realiseert zich dat dit een kwetsbaar onderwerp is, maar de wens is om hiermee de ouders van het overleden kind en het kind zelf erkenning te geven. Als het kind zelf kinderen heeft gehad, dan komen die in aanmerking voor de tegemoetkoming. Dit zijn namelijk de erfgenamen van de overledene.

3.2.6 Peildatum leeftijd voor kindregeling

Indien een kind in aanmerking komt voor de kindregeling wordt de hoogte van de financiële tegemoetkoming bepaald door de leeftijd van het kind op 1 januari 2023. Het kabinet kiest onder andere voor een vaste peildatum, vanwege de uitvoerbaarheid. Daarnaast geeft deze datum kinderen vooraf duidelijkheid over de hoogte van de tegemoetkoming. Bovendien is het hanteren van dit peilmoment doorgaans gunstig voor degenen die ervoor in aanmerking komen. De leeftijd van de kinderen op het moment van betalen is namelijk doorgaans lager dan de leeftijd van de kinderen op het peilmoment. Dit geldt niet op het moment dat ouders zich na 1 januari 2023 aanmelden. Het kind kan dan al ouder zijn dan op het moment van de peildatum. Ter illustratie: een kind dat op 1 september 2022 zeventien jaar is en dan de tegemoetkoming ontvangt en op 1 januari 2023 achttien jaar is, ontvangt € 10.000. Een kind dat op 1 april 2023 achttien jaar is en de tegemoetkoming ontvangt, maar op 1 januari 2023 zeventien jaar is, ontvangt € 8.000.

3.2.7 Volgorde van betaling van de financiële tegemoetkoming

Voor de volgorde van betalen wordt de volgorde van betaling van de forfaitaire tegemoetkoming aan gedupeerde ouders van € 30.000 aangehouden. Kinderen van wie de ouders de forfaitaire tegemoetkoming van € 30.000 euro hebben ontvangen, ontvangen hiermee als eerste de tegemoetkoming. Ook wordt de kinderen de ruimte geboden om de betaling uit te stellen tot 31 december 2025. De reden hiervoor is dat onmiddellijke betaling van de tegemoetkoming niet goed kan uitkomen. Er wordt een uiterlijk tijdstip gehanteerd om te voorkomen dat de tegemoetkoming nooit wordt betaald. Daarnaast is het mogelijk om aan de Belastingdienst/Toeslagen te verzoeken om een versnelde procedure in het geval van een schrijnende situatie.

De kinderen hebben in hun advies aangegeven dat ze de eigen regie willen hebben over de financiële tegemoetkoming van de kindregeling. Het kabinet acht het van belang dat dit zoveel mogelijk gerealiseerd wordt. In het geval van een betaling van de tegemoetkoming aan een meerderjarige, geschiedt de betaling op een bankrekening die is aangewezen door de meerderjarige. Als er geen bankrekening is aangewezen, betaalt de Belastingdienst/Toeslagen de tegemoetkoming uit op een bij hem bekende bankrekening op naam van de meerderjarige. Aangezien de kinderen hebben aangegeven eigen regie te willen hebben over de tegemoetkoming, wordt voorgesteld om de tegemoetkoming uit te betalen op een rekening op naam van het kind. Deze bankrekening wordt aangewezen door de wettelijk vertegenwoordiger van de minderjarige. Als er geen bankrekening wordt aangegeven, wordt de tegemoetkoming betaald op een bij de Belastingdienst/Toeslagen bekende bankrekening op naam van de wettelijke vertegenwoordiger van de minderjarige. Er is hiervoor gekozen omdat het ook in het belang van het kind is dat de tegemoetkoming wordt uitbetaald. Voor de meeste minderjarige kinderen geldt dat hun wettelijk vertegenwoordiger, vaak de ouders, zeggenschap hebben over hun vermogen. Dit geldt dus ook als de tegemoetkoming wordt overgemaakt op de bankrekening van het kind. Ouders blijven dus ook bepalen in hoeverre hun minderjarige kinderen eigen regie krijgen over het geld. Het is van groot belang om uit te gaan van vertrouwen in deze ouders. Deze werkwijze kan ook tot oneigenlijk gebruik leiden. Ouders van minderjarige kinderen zouden het geld kunnen gebruiken voor doeleinden die niet in lijn zijn met de wens of de behoeften van de kinderen. Ook is vermenging mogelijk met vermogen van de ouders. Door middel van goede informatie aan de ouders en kinderen is het risico hierop deels te beperken, maar niet volledig te ondervangen.

3.3 Compensatie voormalige partner gedupeerde aanvrager kinderopvangtoeslag (gereserveerd)

3.4 Tegemoetkoming gedupeerde aanvrager huurtoeslag, zorgtoeslag of kindgebonden budget

3.4.1 Inleiding

De Adviescommissie uitvoering toeslagen (AUT) heeft de staatssecretaris van Financiën op 12 maart 2020 geadviseerd om compensatie te geven aan gedupeerden van de kinderopvangtoeslag

die, net als de gedupeerden van de zogenoemde CAF 11-zaak, institutioneel vooringenomen zijn behandeld.³⁸ Het Combiteam Aanpak Facilitators (CAF) is opgericht door de Belastingdienst om fraude gepleegd door facilitators, zoals frauderende gastouderbureaus, aan te pakken. De Adviescommissie heeft daarnaast vijf CAF-zaken aangewezen die waarschijnlijk of mogelijk vergelijkbaar zijn met de CAF 11-zaak die niet (alleen) betrekking hebben op de kinderopvangtoeslag, maar ook op de huurtoeslag, de zorgtoeslag of het kindgebonden budget.³⁹ Na onderzoek door de Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen (UHT) en na een beoordeling van de Commissie van Wijzen⁴⁰ is institutionele vooringenomenheid bij deze vijf CAF-zaken geconstateerd.⁴¹ Op 4 december 2020 heeft het toenmalige kabinet besloten om aanvragers van een huurtoeslag, zorgtoeslag of een kindgebonden budget die gedupeerd zijn doordat zij institutioneel vooringenomen zijn behandeld, tegemoet te komen. Daarnaast heeft het kabinet toen besloten om ook gedupeerden met betrekking tot deze toeslagen met een Opzet/Grove Schuld (O/GS)-label tegemoet te komen. Het kabinet achtte namelijk de kans groot dat - evenals bij de kinderopvangtoeslag - een persoonlijke betalingsregeling is geweigerd door een onterechte O/GS-label bij een terugvordering voor de huurtoeslag, de zorgtoeslag en het kindgebonden budget, omdat voor alle toeslagen hetzelfde invorderingsbeleid geldt.

Ook het huidige kabinet is van mening dat gedupeerden van onjuist overheidshandelen bij het uitkeren van toeslagen ook bij de huurtoeslag, de zorgtoeslag en het kindgebonden budget tegemoetgekomen dient te worden. Voor het herstel van vertrouwen zijn in dit wetsvoorstel de volgende herstelregelingen opgenomen voor gedupeerden bij de huurtoeslag, de zorgtoeslag en het kindgebonden budget:

- een tegemoetkoming van 130% van het bedrag van de toeslag dat is teruggevorderd of niet is toegekend bij institutionele vooringenomen behandeling; en
- een tegemoetkoming van 30% van de terugvordering bij een onterechte O/GS-label.

Verzoeken die voor een herziening in aanmerking komen, vallen niet onder deze herstelregeling en worden conform artikel 5a UR Awir herzien door de Belastingdienst/Toeslagen.

Tegemoetkoming bij institutionele vooringenomenheid

Gedupeerden met betrekking tot de huurtoeslag, de zorgtoeslag en het kindgebonden budget komen voor een tegemoetkoming in aanmerking, indien er sprake is van institutionele vooringenomen behandeling door de Belastingdienst/Toeslagen. De elementen voor de institutionele vooringenomen behandeling zijn vergelijkbaar met de compensatieregeling voor de kinderopvangtoeslag, te weten:

- het stopzetten van een toeslag zonder een voorafgaande individuele beoordeling die dit rechtvaardigde.
- het te breed uitvragen van bewijsstukken over één of meer jaren.
- een zerotolerance-onderzoek met regelmatig een tweede check wanneer bij eerste lezing geen grond voor afwijzing was gevonden.
- het niet nader uitvragen van informatie bij een gebleken tekortkoming in eerder verstrekte gegevens.
- het afwijzen van een aanvraag of het reduceren van een aanspraak op een toeslag bij de minste of geringste onregelmatigheid in de stukken.

Deze elementen worden in samenhang getoetst om te kunnen beoordelen of er sprake is geweest van institutionele vooringenomenheid. De opsomming is niet cumulatief.

De tegemoetkoming voor gedupeerden met betrekking tot een huurtoeslag, zorgtoeslag of kindgebonden budget is 130% van het bedrag van de toeslag dat is teruggevorderd of niet is toegekend, tenzij er sprake is geweest van een ernstige onregelmatigheid. Een vorm van ernstige onregelmatigheid is dat niet voldaan wordt aan bepaalde fundamentele voorwaarden om een toeslag te kunnen ontvangen, bijvoorbeeld als er geen sprake is van een kind of van het huren van een huis. Het percentage is opgebouwd uit het bedrag van de toeslag dat is teruggevorderd of niet is toegekend door vooringenomen overheidshandelen (100%) en uit een tegemoetkoming voor het leed en de schade die het gevolg zijn van dat overheidshandelen (30%). Het percentage van 30%

³⁸ Adviescommissie uitvoering toeslagen, *eindadvies Omzien in verwondering 2*, 12 maart 2020.

³⁹ Adviescommissie uitvoering toeslagen, *eindadvies Omzien in verwondering 2*, 12 maart 2020.

⁴⁰ Deze commissie wordt ook wel Commissie van Onafhankelijke Deskundigen genoemd.

⁴¹ Kamerbrief PM

sluit grotendeels bij het percentage dat bij de compensatie voor institutioneel vooringenomen handelen bij de kinderopvangtoeslag. Het bedrag wordt wel gecorrigeerd met eventuele verminderingen, indien het correctiebesluit in het verleden deels dan wel geheel is teruggedraaid of indien de gedupeerde de terugvordering niet heeft voldaan.

Tegemoetkoming (O/GS-label)

Gedupeerden komen voor een tegemoetkoming in aanmerking, indien zij een onterecht O/GS-label hebben gekregen bij een terugvordering van een huurtoeslag, zorgtoeslag of een kindgebonden budget. De tegemoetkoming bedraagt 30% van het bedrag van de terugvordering waarvoor Belastingdienst/Toeslagen geen persoonlijke betalingsregeling heeft getroffen of een buitengerechtelijke schuldregeling heeft geweigerd vanwege een onterecht O/GS-label. Het percentage van 30% komt overeen met dat van de O/GS-tegemoetkoming die van toepassing is op de kinderopvangtoeslag en die op basis van een amendement van het lid Leijten c.s. bij de behandeling van het wetsvoorstel Wet hardheidsaanpassing Awir is geregeld.⁴²

3.4.2 Toegang tot de regelingen

De groep gedupeerden bij de huurtoeslag, de zorgtoeslag en het kindgebonden budget is door Belastingdienst/Toeslagen in kaart gebracht en bestaat uit circa 22.000 gedupeerden met een O/GS-label en uit ongeveer 500 gedupeerden afkomstig uit de vijf CAF-zaken waarin institutionele vooringenomenheid is geconstateerd. Deze bekende gevallen zullen ambtshalve worden afgedaan, tenzij gedupeerden binnen zes weken afzien van een tegemoetkoming. Bij een ambtshalve toekenning wordt de tegemoetkoming, zonder een verzoek van een belanghebbende, automatisch verleend. Ambtshalve verlening kan de toekenning van tegemoetkomingen bespoedigen omdat er niet gewacht wordt op verzoeken daartoe. Ambtshalve toekenning kan daarom worden beschouwd als extra dienstverlening aan gedupeerden.

Belanghebbenden, zoals bijvoorbeeld O/GS-gedupeerden, die geen onderdeel uitmaakten van een CAF of een ander collectief onderzoek kunnen verzoeken om toetsing van hun zaak op institutionele vooringenomenheid, indien zij vermoeden dat hiervan in hun zaak mogelijk sprake is geweest. Deze aanvragen om toetsing op institutionele vooringenomenheid worden in behandeling genomen door Belastingdienst/Toeslagen, nadat de Belastingdienst/Toeslagen het ambtshalve toekennen van de tegemoetkomingen heeft afgehandeld. Op deze wijze ontvangen de reeds bekende gedupeerden eerder de tegemoetkoming waar ze recht op hebben en heeft de Belastingdienst/Toeslagen daarna de handen vrij om de binnenkomende aanvragen te behandelen.

Aanvragen om een toekenning van een tegemoetkoming moeten ingediend worden bij de Belastingdienst/Toeslagen waarbij de aanvrager de benodigde gegevens verschaft om de aanvraag te kunnen beoordelen, zoals het toeslagjaar en de toeslagsoort waarop de aanvraag betrekking heeft. Op deze wijze wordt vertraging in de uitvoering beperkt en kunnen middelen en tijd van de Belastingdienst/Toeslagen worden ingezet om verzoeken te behandelen die daadwerkelijk in aanmerking komen voor een tegemoetkoming. Naar verwachting zal een zeer kleine groep O/GS-gedupeerden in aanmerking komen voor de compensatieregeling. Uit een steekproef van de Belastingdienst/Toeslagen onder meer dan 150 gedupeerden met betrekking tot de huurtoeslag, de zorgtoeslag of het kindgebonden budget kwam namelijk naar voren dat er geen institutionele vooringenomenheid voorkomt onder de onderzochte O/GS-gedupeerden. Indien een O/GS-gedupeerde na een verzoek om beoordeeld te worden toch institutioneel vooringenomen is behandeld, ontvangt die gedupeerde 130% van het bedrag dat is teruggevorderd of niet is toegekend. Dit bedrag wordt verrekend met de reeds toegekende tegemoetkoming vanwege een onterecht O/GS-label.

3.4.3 Uitbetaling

Alleen bedragen boven de € 24 worden uitbetaald. Daarbij wordt aangesloten bij de administratieve drempel die geregeld is in de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (Awir), zodat zeer lage bedragen niet worden uitgekeerd.⁴³ De Belastingdienst/Toeslagen keert de

⁴² Kamerstukken II 2019/20, 35468, nr. 20. De O/GS-tegemoetkoming is geregeld in artikel 2.1.5 van dit wetsvoorstel.

⁴³ AWIR, art. 14 lid 5 bepaalt dat een tegemoetkoming niet wordt toegekend indien deze minder dan €24

tegemoetkoming binnen vier weken uit op de bankrekening die bij hen bekend is.⁴⁴ Mocht de bankrekening niet bekend zijn bij de Belastingdienst/Toeslagen, dan wordt dit gevraagd aan de gedupeerde. Het kan voorkomen dat de gedupeerde de tegemoetkoming nog niet wil ontvangen, bijvoorbeeld [PM]. De gedupeerde kan dan verzoeken om de vergoeding later te ontvangen, maar niet later dan [PM].

3.4.4 Schrijnende situaties

Er kunnen twee groepen schrijnende situaties onderscheiden worden. De eerste groep betreft gedupeerden die nu in acute nood verkeren. De tweede groep betreft gedupeerden die te maken hebben gehad met gevolg- of meerschade als gevolg van de problemen met de toeslagen. Voor wat betreft de gedupeerden die in acute nood verkeren, is de noodvoorziening (PM: verwijzing paragraaf) reeds van toepassing op schrijnende situaties bij de huurtoeslag, de zorgtoeslag of het kindgebonden budget. Er zijn geen signalen dat de noodvoorziening niet toereikend is voor gedupeerden in acute nood. Verder zijn op dit moment geen schrijnende situaties bekend die alleen betrekking hebben op de huurtoeslag, de zorgtoeslag en het kindgebonden budget en waarbij sprake is van gevolg- of meerschade. Om die reden is het niet mogelijk om alvast een passende voorziening voor mogelijke schrijnende situaties op te nemen in deze regeling. Op basis van de hardheidsclausule⁴⁵ toekomstige schrijnende situaties met gevolg- of meerschade die het gevolg is van de huurtoeslag, de zorgtoeslag of het kindgebonden budget te voorzien van een oplossing. De gevolgschade bij deze toeslagen is vaak het gevolg van een terugvordering met betrekking tot de kinderopvangtoeslag die is verrekend met de huurtoeslag, de zorgtoeslag of het kindgebonden budget. In geval van gevolgschade door de kinderopvangtoeslag kunnen gedupeerden terecht bij de Commissie Werkelijke Schade.

4 Kwijtschelding bestuursrechtelijke schulden

Naast toeslag- en belastingschulden stelt het kabinet voor om overige publieke schulden kwijt te schelden. Gezien de ambitie ouders snel een nieuwe start te geven en daarmee zo goed als mogelijk te helpen schuldenvrij verder te kunnen, wordt het begrip publieke schulden ruim uitgelegd. Ouders kunnen alleen een nieuwe start maken als er een oplossing komt voor hun publieke schulden. Daarom is het uitgangspunt dat bij gedupeerden alle publieke schulden worden kwijtgescholden. Er wordt dus niet onderzocht hoe een schuld is ontstaan. Daarnaast voorkomt het vervelende vragen en onderzoeken naar het ontstaan van de schuld en de problemen rond de kinderopvangtoeslagterugvordering. Voor deze benadering geldt één uitzondering. Schulden die voortvloeien uit ernstig misbruik, nalatigheid of strafbare feiten worden niet kwijtgescholden. Hiervan is bijvoorbeeld sprake wanneer het ontstaan van een schuld aantoonbaar verwijtbaar is aan de ouder of diens toeslagpartner. Gezien de aard van (het ontstaan van) deze schulden acht het kabinet het niet wenselijk om ook deze schulden kwijt te schelden. Het kabinet wil naast toeslag- en belastingschulden ook de overige openstaande publieke schulden die zien op de periode tot en met 31 december 2020 kwijtschelden. Dit geldt ook voor vorderingen die op 1 januari 2021 nog niet zijn geformaliseerd, maar wel zien op de periode tot en met 31 december 2020.

4.1.2 Toekenning van kwijtschelding van publieke schulden

Net zoals bij de kwijtschelding van belasting- en toeslagschulden, hoeven belanghebbenden in principe niet om kwijtschelding van andere publieke schulden te verzoeken. Een belanghebbende heeft van rechtswege recht op kwijtschelding wanneer de Belastingdienst/Toeslagen het forfaitaire bedrag van € 30.000 toekent. Kwijtschelding wordt dan ambtshalve door de publieke instelling verleend. Indien dit ten onrechte niet meteen door de organisatie wordt gedaan, dan kan de ouder of toeslagpartner hier bij de desbetreffende uitvoeringsorganisatie alsnog om verzoeken. Die uitvoeringsinstantie willicht dat verzoek dan in.

4.1.3 Wettelijke grondslagen voor het kwijtschelden van publieke schulden

bedraagt.

⁴⁴ Voor de termijn van vier weken wordt aangesloten bij art. 24 lid 1 Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen.

⁴⁵ Artikel 6.10 van dit wetsvoorstel.

In het onderhavige wetsvoorstel worden de Provinciewet, de Gemeentewet en de Waterschapswet gewijzigd om voor provincies, gemeenten en waterschappen een grondslag te introduceren voor het kwijtschelden van publieke schulden. Dit geldt ook voor het kwijtschelden van belastingschulden door gemeenten en waterschappen voor de gemeentelijke belastingen en waterschapsbelastingen. Ook worden in het onderhavige wetsvoorstel grondslagen gecreëerd voor het kwijtschelden van schulden in het sociaal domein door het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (UWV), de Sociale verzekeringsbank (SVB) en het college van burgemeester en wethouders en kwijtschelding in verband met inburgering (hierna nader toegelicht). Tot slot worden er voor het CAK, de Wlz-uitvoerder en het college van burgemeester en wethouders in verband met de uitvoering van de wettelijke taken op het terrein van de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de Minister voor Medische zorg grondslagen in dit wetsvoorstel neergelegd. Voor de uitvoeringsorganisaties die onder de verantwoordelijkheid vallen van het Ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap bestaat al een grondslag voor het kwijtschelden in de voor die uitvoeringsorganisaties betreffende wetgeving.⁴⁶ Voor deze uitvoeringsorganisaties hoeft in dit wetsvoorstel dan ook niets te worden geregeld.

4.2.1 Specifieke wetgeving kwijtschelding schulden sociale zekerheids- en inburgeringswetten

Ook de openstaande schulden die onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) vallen worden kwijtgescholden. Het betreft schulden voortkomend uit werknemersverzekeringen, volksverzekeringen, sociale voorzieningen en inburgering. Bovenstaande regelingen worden uitgevoerd door het UWV, SVB, gemeenten en de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO), in mandaat namens de minister van SZW.

Dit wetsvoorstel biedt de noodzakelijke wettelijke grondslagen om de schulden, waaronder ook het afzien van terugvorderingen van onverschuldigd betaalde uitkeringen begrepen, te kunnen kwijtschelden. De bestaande kwijtscheldingsbepalingen in de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de socialezekerheidswetgeving zijn niet in alle gevallen toereikend als grondslag voor kwijtschelding. In artikel 4:94a Awb is een algemene bevoegdheid opgenomen voor bestuursorganen tot het geheel of gedeeltelijk kwijtschelden van een geldschuld indien de nadelige gevolgen van de invordering onevenredig zijn in verhouding tot de met de invordering te dienen doelen. Het artikel is alleen aan de orde als niet al op grond van een ander wettelijk voorschrift in kwijtschelding is voorzien.

Veel materiewetten in de sociale zekerheid hanteren een verwijtbaarheids criterium en beperken de mogelijkheid om een opgelegde bestuurlijke boete kwijt te schelden, waardoor het kwijtschelden van schulden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslag op dit moment niet zonder meer mogelijk is, noch op grond van de materiewet noch op grond van artikel 4:94a Awb.⁴⁷ De verschillende materiewetten, behoudens de Wet inburgering, bieden via hardheidsclausules de mogelijkheid om bij dringende redenen af te zien van terugvordering van de onterecht verkregen uitkering en boete. Blijkens de totstandkomingsgeschiedenis van deze hardheidsclausules⁴⁸ en de toepassing daarvan in de praktijk gaat het bij dringende redenen om uitzonderlijke situaties die bovendien steeds op het niveau van een individuele belanghebbende en individueel besluit moeten worden overwogen. Deze bepalingen lenen zich voor de socialezekerheids- en inburgeringswetgeving niet voor een generieke kwijtschelding, zoals met het kabinetsbesluit wordt voorgestaan.

Gezien het spoedeisend belang dat met kwijtschelding gemoeid is, om voor gedupeerden rust en zekerheid over hun schuldpositie te geven, heeft de minister van SZW de betrokken bestuursorganen gevraagd om te anticiperen op de grondslag voor kwijtschelding die met dit wetsvoorstel beoogd wordt. Beide Kamers zijn van het besluit tot anticiperen op de hoogte gesteld.⁴⁹ Met ingang van 1 juli 2020 zijn UWV, SVB, de colleges van burgemeester en wethouders

⁴⁶ In specifieke wetgeving of in artikel 4.94a van de Algemene wet Bestuursrecht.

⁴⁷ Zie memorie van toelichting Wijziging van de Algemene wet bestuursrecht naar aanleiding van de evaluatie van de regeling over bestuursrechtelijke geldschulden (Evaluatiewet bestuursrechtelijke geldschuldenregeling Awb), Kamerstukken II, 2019/20, 35 477, nr. 3.

⁴⁸ Kamerstukken II 2011/12, 33 207, nr. 3.

⁴⁹ Brief van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 17 juni 2021, vergaderjaar 2020/21. 31066, nr. 848.

en DUO gestart met het anticiperen op deze grondslag. Aan deze grondslag wordt dan ook terugwerkende kracht tot 1 juli 2020 verleend zodat deze kwijtschelding van een afdoende rechtsgrondslag wordt voorzien.

Gemeenten hechten aan een schuldenaanpak met een oplossing voor zowel de private als publieke schulden van gedupeerde ouders en hun toeslagpartner. Met de medeoverheden is overeenstemming bereikt over het kwijtschelden van de schulden van de ouders. Op het terrein van sociale zekerheid gaat het om schulden in het kader van de Participatiewet. Met dit wetsvoorstel en het akkoord kunnen gemeenten ook overgaan tot het kwijtschelden van schulden.

4.2.2 Verduidelijking en nadere uitgangspunten kwijtschelding schulden sociale zekerheids- en inburgeringswetten

Bij de kwijtschelding binnen de sociale zekerheids- en inburgeringswetgeving wordt aangesloten bij de algemene uitgangspunten voor het kwijtschelden van schulden van ouders die in aanmerking komen voor een herstelregeling kinderopvangtoeslag. In de socialezekerheidswetten geldt dat in de situatie dat schulden het gevolg zijn van ernstig misbruik, kwijtschelding achterwege blijft. Dit betreft situaties waarin sprake is van het schenden van de inlichtingenplicht en bovendien van grove schuld of opzet, zoals neergelegd in het Boetebesluit socialezekerheidswetten. In de sociale zekerheid wordt over het algemeen in het kader van grove schuld een boete van 75 procent opgelegd en in het kader van opzet een boete van 100 procent. Kwijtschelding blijft in deze gevallen achterwege ten aanzien van de bestuurlijke boete, alsmede ten aanzien van het bedrag aan onterecht verkregen uitkering als gevolg van de overtreding van de inlichtingenplicht: het benadelingsbedrag. Kwijtschelding van het benadelingsbedrag vindt evenmin plaats als vervolging is ingesteld op grond van het strafrecht. In de sociale zekerheid betreft dit situaties waarbij sprake is van een benadelingsbedrag van € 50.000 of hoger vanwege het schenden van de inlichtingenplicht.

De beslissing over kwijtschelding van de schulden in het kader van sociale zekerheids- en inburgeringswetten worden ambtshalve vastgesteld door respectievelijk UWV, SVB, DUO en gemeenten. De betrokkenen hoeven in principe niet te verzoeken om kwijtschelding. Zij ontvangen van de betreffende uitvoeringsorganisatie een beschikking over de kwijtschelding van de schulden.

4.2.3 Verwerking persoonsgegevens

Om uitvoering te kunnen geven aan kwijtschelding zijn de uitvoerders in de sociale zekerheid en inburgering (UWV, SVB, DUO en gemeenten) genoodzaakt persoonsgegevens te verwerken. Er zal immers moeten worden vastgesteld of een betrokkene tot de gedupeerden of diens toeslagpartner behoort en of deze schulden moeten worden kwijtgescholden. De uitvoerders beschikken niet eigenstandig over het gegeven of betrokkene en/of diens toeslagpartner tot de gedupeerden behoort. Hiertoe verstrekt de Belastingdienst/Toeslagen gegevens aan de uitvoeringsorganisaties. Om deze reden voorziet het onderhavige wetsvoorstel in grondslagen voor het verwerken van deze gegevens met als doel schulden kwijt te schelden van de groep gedupeerde ouders. Met de grondslag(en) wordt borging van adequate verwerking van persoonsgegevens beoogd en een efficiënte en slagvaardige uitvoering van het kwijtschelden van schulden. 100

4.3 Kwijtschelding gedupeerden op het terrein van het Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport

Voor de kwijtschelding van schulden van gedupeerden en hun toeslagpartner op het terrein van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) worden drie artikelen opgenomen in deze wet. Het betreft per uitvoeringsinstantie een artikel dat van die instantie alle wettelijke taken omvat waarbij een vordering kan ontstaan op een gedupeerde. Deze artikelen vormen een bijzonder regime voor de kwijtschelding van schulden van gedupeerden en hun toeslagpartner naast de bestaande kaders voor het afwikkelen van schulden op grond van de Zorgverzekeringswet, de Wet langdurige zorg, de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Jeugdwet, voor zover uiteengezet in de genoemde wetgeving. Deze tijdelijke artikelen gaan als lex specialis voor op hetgeen bij of krachtens de genoemde wetten is geregeld en zij verruimen noch beperken de reguliere mogelijkheden voor kwijtschelding, maar zien dus op deze bijzondere afgebakende groep.

- 5 Overneming en betaling privaatrechtelijke schulden**
- 6 Procedurele bepalingen**
- 7 Inwerkingtreding, terugwerking en overgangsrecht**
- 8 EU-aspecten**
- 9 Budgettaire aspecten**
- 10 Uitvoering**
- 11 Doenvermogen en administratieve lasten**
- 12 Advies en consultatie**
- 13 Artikel 3.1 Comptabiliteitswet**
- 14 Evaluatie**

II ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel 1.1

Kind

Voor de definitie van het begrip kind wordt aangesloten bij de definitie van eigen kind, bedoeld in artikel 4, tweede lid, van de Algemene Kinderbijslagwet. Dit houdt in dat onder kind wordt verstaan het kind van de vrouw die op grond van artikel 1:198 van het Burgerlijk Wetboek (BW) als zijn moeder wordt aangemerkt of het kind van de man die op grond van artikel 1:199 BW als zijn vader wordt aangemerkt. Verder wordt onder kind verstaan het kind van de man die op grond van artikel 1:394 BW verplicht is bij te dragen aan de kosten van verzorging en opvoeding, tenzij het kind reeds op grond van artikel 1:199 BW als eigen kind van een andere man wordt aangemerkt. Voorts wordt onder kind verstaan het kind van de man wiens biologisch vaderschap door middel van DNA-onderzoek is vastgesteld, mits de man het kind feitelijk in relevante mate onderhoudt en het kind niet reeds tot een andere man in een familierechtelijke vaderschapsrelatie staat. Ten slotte wordt het kind van de man die na toepassing van Nederlands internationaal privaatrecht tot het kind in een familierechtelijke vaderschapsrelatie staat ook als kind aangemerkt.

Pleegkind

Voor de definitie van pleegkind wordt aangesloten bij artikel 4, derde of vierde lid, van de Algemene Kinderbijslagwet. Een pleegkind is op grond van artikel 4, derde lid, van de Algemene Kinderbijslagwet het kind dat als eigen kind wordt onderhouden en opgevoed. In de Regeling gelijkstelling pleegkinderen is op grond van artikel 4, vierde lid, van de Algemene Kinderbijslagwet opgenomen in welke situaties een kind gelijkgesteld wordt met een pleegkind.

Artikelen 2.1.1 tot en met 2.1.4 Compensatie en tegemoetkoming gedupeerde aanvrager kinderopvangtoeslag

Met ingang van 26 januari 2021 wordt aan door hardheid gedupeerde aanvragers van kinderopvangtoeslag op grond van het beleidsbesluit Besluit uitbreiding Catshuisregeling Kinderopvangtoeslag⁵⁰ financieel herstel geboden door het herstelbedrag te berekenen conform de regels van de compensatieregeling. De compensatieregeling biedt ruimer financieel herstel dan de maatregelen voor hardheid die tot 26 januari 2021 werden toegepast. In dit wetsvoorstel wordt de beschreven maatregel uit genoemd beleidsbesluit gecodificeerd door de compensatieregeling met terugwerkende kracht tot en met 26 januari 2021 te verbreden naar situaties van hardheid van het stelsel. De verbrede compensatieregeling wordt vastgelegd in de artikelen 2.1.1 tot en met 2.1.3 en komt daarmee in de plaats van de compensatieregeling, bedoeld in artikel 49b Awir, die op grond van dit wetsvoorstel per 26 januari 2021 vervalt.

In artikel 2.1.1 wordt geregeld wie in aanmerking komt voor compensatie en aanvullende compensatie voor de werkelijke schade. Ook staan in dit artikel bepalingen over de aanvraag en toekenning van compensatie en aanvullende compensatie voor de werkelijke schade. Artikel 2.1.2 bevat bepalingen over de elementen en de hoogte van de compensatie en de aanvullende compensatie voor de werkelijke schade. In artikel 2.1.3 zijn regels opgenomen over de herziening van de compensatie. Artikel 2.1.4 regelt dat de Belastingdienst/Toeslagen ambtshalve onderzoekt of er aanvullend compensatie uitbetaald moet worden aan aanvragers van een kinderopvangtoeslag die gedupeerd zijn door hardheid en aan wie al voor 26 januari 2021 een herstelbedrag ter zake is toegekend.

Artikel 2.1.1 Compensatie en aanvullende compensatie

Eerste lid

In dit lid wordt bepaald aan welke aanvragers van een kinderopvangtoeslag de Belastingdienst/Toeslagen compensatie toekent (hierna ook: gedupeerde aanvragers). Toekenning

⁵⁰ Stcrt. 2021, 28304.

vindt plaats aan aanvragers die gedupeerd zijn door institutionele vooringenomenheid (onderdeel a, ten eerste) of door de hardheid van de toepassing die voor 23 oktober 2019 werd gegeven aan het wettelijke systeem (onderdeel a, ten tweede (hierna ook: 'hardheid van het stelsel' of 'hardheid')).

Van institutionele vooringenomenheid kan in een onderzoek op twee niveaus sprake zijn geweest. Ten eerste kan dit – zoals bij de zogenoemde CAF 11-zaak⁵¹ – hebben plaatsgevonden op groepsniveau. Ten tweede kan dit hebben plaatsgevonden bij de vaststelling van een beschikking die leidde tot een terugvordering van een kinderopvangtoeslag of tot stopzetting van een voorschot op een kinderopvangtoeslag op het niveau van een individuele ouder. Het gaat daarbij om institutionele vooringenomenheid zoals is beschreven in het interim-advies *Omzien in verwondering* en het eindadvies *Omzien in verwondering 2* van de Adviescommissie uitvoering toeslagen.⁵² Wat betreft de institutionele vooringenomenheid van de Belastingdienst/Toeslagen gaat het, zoals in *Omzien in verwondering 2* is aangegeven, niet alleen om: 1) collectieve stopzetting van de kinderopvangtoeslag zonder voorafgaande individuele beoordeling, maar vooral ook om het 2) opvragen bij belanghebbenden van grote hoeveelheden bewijsstukken over een of meerdere jaren; 3) gevolgd door een zerotolerance-onderzoek naar fouten, tekortkomingen en ontbrekende bewijsstukken met soms een tweede controle, wanneer bij eerste lezing geen grond voor afwijzing van de aanspraak kinderopvangtoeslag was gevonden; 4) het niet nader opvragen van informatie bij belanghebbenden bij een gebleken tekortkoming daarin en 5) het afwijzen of reduceren van de aanspraak op kinderopvangtoeslag bij de minste of geringste onregelmatigheid in de stukken. Met een zerotolerance-onderzoek wordt, conform de beschrijving van die Adviescommissie uitvoering toeslagen, een aanpak bedoeld waarbij op excessieve wijze strikt werd gehandhaafd, vanuit de gedachte dat iedere gebleken overtreding of onregelmatigheid een indicatie was van stelselmatig misbruik of fraude. Voor de beoordeling van de vergelijkbaarheid met de CAF 11-zaak, waarin de institutionele vooringenomenheid aanwezig is geoordeeld, gaat het niet om de optelsom van deze kenmerken of het afzonderlijk aanwezig zijn daarvan, maar om het in samenhang voorkomen daarvan in een dossier van een belanghebbende. Ieder element afzonderlijk hoeft niet noodzakelijkerwijs te duiden op institutionele vooringenomenheid, net zo min als dat het ontbreken van een van deze elementen wijst op de afwezigheid daarvan. Juist de samenhang vormt een aanwijzing dat belanghebbenden mogelijk op voorhand reeds werden verdacht van misbruik, zonder dat zij een reële mogelijkheid kregen om zich daartegen te verweren, tot het tegendeel bleek uit het feit dat niets kon worden gevonden. Er kunnen ook nog aanvullende aanwijzingen zijn van institutionele vooringenomenheid.⁵³

In artikel 49b, eerste lid, Awir is bepaald dat compensatie geschiedt voor zover reguliere bestuursrechtelijke rechtsmiddelen voor 23 oktober 2019 onvoldoende toereikend werden geacht om het door de belanghebbende ondervonden nadeel van de institutionele vooringenomenheid geheel of gedeeltelijk ongedaan te maken. Deze bepaling wordt in artikel 2.1.1 niet overgenomen. De toets zou in theorie kunnen leiden tot het afwijzen van het verzoek om compensatie of tot een verlaging van de compensatie. Omdat de toets in de praktijk niet plaatsvindt en het kabinet het ook niet wenselijk vindt de compensatie vanwege deze toets te weigeren of te verlagen, wordt voorgesteld deze te laten vervallen.

Van hardheid van het stelsel als bedoeld in onderdeel a, ten tweede, is sprake als de kinderopvangtoeslag op nihil is vastgesteld in plaats van naar rato van het bedrag van de kosten waarvan de aanvrager van een kinderopvangtoeslag heeft aangetoond dat deze tijdig zijn betaald aan de kinderopvangorganisatie. Ook is er sprake van hardheid van het stelsel bij de aanwezigheid van bijzondere omstandigheden waarbij de kinderopvangtoeslag in zijn geheel is teruggevorderd en deze terugvordering onevenredig was in verhouding tot de met die terugvordering te dienen doelen. Van bijzondere omstandigheden is bijvoorbeeld sprake als:

⁵¹ Het CAF 11-onderzoek is het fraudeonderzoek van het Combiteam Aanpak Facilitators van de Belastingdienst met zaaknummer 11. Meer informatie over het CAF 11-onderzoek is te vinden in bijlage 4 (blg-960178) bij Kamerstukken II 2020/21, 31066, nr. 751.

⁵² Bijlage bij Kamerstukken II 2019/20, 31066, nrs. 546 en 608.

⁵³ Voor een uitgebreide toelichting op het begrip institutionele vooringenomenheid wordt verwezen naar de memorie van toelichting op de Fiscale verzamelwet 2021, Kamerstukken II 2019/20, 35437, nr. 3, p. 30-31.

- een derde identiteitsfraude pleegt en op naam en buiten medeweten van de belanghebbende de toeslag aanvraagt en de toeslag aantoonbaar – geheel of gedeeltelijk – niet ten goede komt aan de belanghebbende;
- een derde, bijvoorbeeld een kinderopvangorganisatie, op een andere wijze fraudeert zonder medeweten en (directe) betrokkenheid van de belanghebbende; of
- een door belanghebbende redelijkerwijze niet (meer) te herstellen geringe formele tekortkoming, zoals het ontbreken van een handtekening in een contract, heeft geleid tot aanzienlijke negatieve gevolgen voor het recht op kinderopvangtoeslag, terwijl aan alle materiële eisen voor de kinderopvangtoeslag is voldaan - tenzij de belanghebbende na herhaalde verzoeken van de Belastingdienst/Toeslagen de geringe formele tekortkoming niet heeft hersteld, terwijl hij daartoe wel in de gelegenheid was.

Er is op zichzelf geen sprake van een bijzondere omstandigheid als:

- de belanghebbende te kwader trouw is;
- de terugvordering het gevolg is van een afwijking tussen het daadwerkelijk afgenomen aantal uren kinderopvang en het aantal uren kinderopvang op basis waarvan het voorschot kinderopvangtoeslag is berekend in dat berekeningsjaar;
- de terugvordering het gevolg is van een afwijking tussen het daadwerkelijke over het berekeningsjaar vastgestelde toetsingsinkomen voor de toeslagen en het geschatte inkomen op basis waarvan het voorschot is berekend.

Bovenstaande opsommingen van bijzondere omstandigheden en van gevallen waarin op zichzelf geen sprake is van bijzondere omstandigheden, zijn niet-limitatief. Op basis van ervaringen uit de praktijk kunnen de voorbeelden in beleidsregels nader worden in- en aangevuld.

De financiële situatie of financiële problemen van een belanghebbende, die terugbetaling van toeslagen verhinderden, zullen in het algemeen niet leiden tot de conclusie dat diegene gedupeerd is door hardheid van het stelsel. Voor deze situatie bestaat de mogelijkheid van een (persoonlijke) betalingsregeling.

Een voorwaarde voor de toekenning van compensatie is dat de gedupeerde aanvrager schade heeft geleden als gevolg van de institutionele vooringenomenheid of van de hardheid. Het kan hierbij zowel om materiële als om immateriële schade gaan. Als de institutionele vooringenomenheid of hardheid heeft geleid tot een terugvordering van kinderopvangtoeslag of tot stopzetting van de voorschotverlening van kinderopvangtoeslag, wordt aangenomen dat sprake is geweest van schade.

Tweede lid

Het niet toekennen van compensatie als sprake is van een ernstige onregelmatigheid die aan de aanvrager van een kinderopvangtoeslag (in onderstaand citaat: KOT) toerekenbaar is, sluit aan bij het advies van de Adviescommissie uitvoering toeslagen.⁵⁴ Over wanneer in de CAF 11-zaak sprake is geweest van een ernstige onregelmatigheid schrijft die commissie:

“Daarvan is in ieder geval sprake indien uit het dossier blijkt dat er evident geen recht op KOT bestond in het onderzochte toeslagjaar. Dit is bijvoorbeeld het geval als het kind waarvoor KOT is aangevraagd niet blijkt te bestaan, ouder is dan de geldende leeftijdsgrens, of in het geheel geen opvang heeft genoten. Een ander voorbeeld vormen de gevallen waarin in twee gezinnen de ouders tegelijkertijd passen op elkaars kinderen, zonder dat een ander dienstverband bestaat. Ook als de toeslagpartner geen rechtmatig verblijf heeft in Nederland bestaat er evident geen recht op KOT. Soms worden vervalste facturen en betaalbewijzen aangetroffen of is er sprake van samenspanning tussen de gastouder en of kinderopvangorganisatie en de vraagouder. Wanneer dergelijke situaties in het KOT-dossier van de aanvrager over de jaren 2012, 2013 of 2014 worden aangetroffen, is dat reden om de aanspraak voor dat jaar buiten de compensatie te laten. Van een ernstige onregelmatigheid is verder sprake indien ouders ook na (herhaalde) verzoeken om informatie niets van zich hebben laten horen, niet op ingeplande afspraken zijn verschenen en ook later geen bezwaar hebben ingediend tegen geen van de later volgende correctie- en terugvorderingsbesluiten. Door een dergelijke opstelling hebben de betreffende ouders

⁵⁴ Interimadvies Omzien in verwondering van 14 november 2019 van de Adviescommissie uitvoering toeslagen (bijlage bij Kamerstukken II 2019/20, 31066, nr. 546), p. 49.

Toeslagen verhinderd controles uit te voeren en in een latere fase ook om fouten in de besluitvorming te herstellen.”.

Bovenstaande voorbeelden van ernstige onregelmatigheden kunnen op basis van ervaringen uit de praktijk in beleidsregels nader worden in- en aangevuld.

Derde lid

De compensatie is opgebouwd uit de bedragen, bedoeld in artikel 2.1.2, eerste lid. Ieder bedrag beoogt compensatie te bieden voor een bepaald soort schade. Een aantal bedragen kan op grond van artikel 2.1.2, tweede en derde lid, nog verminderd worden. Als een of meerdere soorten schade in werkelijkheid groter zijn dan de bedragen van de compensatie, na toepassing van genoemde verminderingen, voor die soorten schade, kan de Belastingdienst/Toeslagen aan de aanvrager van compensatie aanvullende compensatie voor de werkelijke schade toekennen. Dus als bijvoorbeeld de werkelijke materiële schade, niet zijnde materiële schade waarvoor op grond van artikel 2.1.2, eerste lid, onderdelen a, b, e, f of g, compensatie wordt geboden, hoger is dan het bedrag van de veronderstelde materiële schade, bedoeld in artikel 2.1.2, eerste lid, onderdeel c, kan de Belastingdienst/Toeslagen voor dit hogere bedrag compensatie voor de werkelijke schade toekennen.

Vijfde lid

Het kan voorkomen dat de eerste beschikking tot toekenning van compensatie pas na 1 juli 2023 onherroepelijk vast komt te staan. In dat geval kan aanvullende compensatie voor de werkelijke schade aangevraagd worden tot zes maanden na de datum waarop die beschikking onherroepelijk vast komt te staan. Daardoor zou er altijd voldoende tijd voor de aanvrager moeten zijn om een aanvullende compensatie voor de werkelijke schade aan te vragen.

Zevende lid

Compensatie en aanvullende compensatie voor de werkelijke schade blijven achterwege voor zover op een andere wijze in een vergoeding of tegemoetkoming ter zake is of wordt voorzien. Hierbij kan het bijvoorbeeld gaan om een toegekend forfaitair bedrag als bedoeld in artikel 2.1.6, eerste lid, een toekend bedrag op grond van een herstelmaatregel voor hardheid van het stelsel als bedoeld in artikel 2.1.6, vierde lid, onderdelen d, e, f of g, en vijfde lid, of bijvoorbeeld om een civielrechtelijke schadevergoeding die ter zake is verstrekt. Compensatie en aanvullende compensatie voor de werkelijke schade blijven bovendien achterwege voor zover de gedupeerde aanvrager een O/GS-tegemoetkoming of een aanvullende O/GS-tegemoetkoming voor de werkelijke schade heeft ontvangen. Op grond van de O/GS-tegemoetkomingsregeling blijven de O/GS-tegemoetkoming en de aanvullende O/GS-tegemoetkoming voor de werkelijke schade namelijk achterwege voor zover ten aanzien van een terugvordering kinderopvangtoeslag recht bestaat op compensatie (artikel 2.1.5, vijfde lid). Het kan echter voorkomen dat aan een gedupeerde aanvrager al een O/GS-tegemoetkoming is toegekend voordat compensatie wordt toegekend. Dit kan bijvoorbeeld voorkomen bij door hardheid gedupeerde aanvragers aan wie voor 26 januari 2021 een O/GS-tegemoetkoming is toegekend. Voor 26 januari 2021 maakten zij geen aanspraak op compensatie op grond van de compensatieregeling waardoor aan hen voor die datum een O/GS-tegemoetkoming kan zijn toegekend.

Achtste lid

Dit lid biedt de mogelijkheid om bij ministeriële regeling nadere regels te stellen over de toekenning van compensatie en aanvullende compensatie voor de werkelijke schade. Aan de ministeriële regeling kan terugwerkende kracht worden toegekend. Dit is nodig om deze ministeriële regeling met terugwerkende kracht tot en met 26 januari 2021 in werking te kunnen laten treden, hetgeen de voorgestelde inwerkingtredingsdatum is van de in dit wetsvoorstel opgenomen artikelen inzake de compensatieregeling. **PM nog wat schrijven over wat we gaan regelen in die ministeriële regeling.**

Artikel 2.1.2 Hoogte compensatie en aanvullende compensatie

Eerste, tweede en derde lid

De compensatie is opgebouwd uit de bedragen die worden genoemd in het eerste lid.

Het bedrag, bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, betreft een compensatie voor het niet toekennen of het verminderen van de aanspraak op kinderopvangtoeslag of voor het beëindigen van voorschotverlening kinderopvangtoeslag als direct gevolg van institutionele vooringenomenheid of hardheid. Op grond van het tweede lid wordt dit bedrag verlaagd als het teruggevorderde bedrag van de kinderopvangtoeslag nog niet betaald is en als de kinderopvangtoeslag over het betreffende berekeningsjaar alsnog op een hoger bedrag is vastgesteld. In die gevallen is het financiële nadeel als gevolg het initiële besluit van de Belastingdienst/Toeslagen met betrekking tot de aanspraak op (het voorschot op) kinderopvangtoeslag namelijk kleiner geweest, hetgeen een lagere compensatie rechtvaardigt.

Het bedrag voor een betaalde bestuurlijke boete (eerste lid, onderdeel b) betreft een compensatie voor bestuurlijke boetes die op grond van artikel 40 of 41 Awir zijn opgelegd en betrekking hebben op een verzuim of vergrijp inzake de kinderopvangtoeslag en die betrekking hebben op dezelfde periode als waarvoor compensatie geboden wordt vanwege institutionele vooringenomenheid of hardheid.

Het bedrag voor veronderstelde materiële schade (eerste lid, onderdeel c) betreft een compensatie voor materiële schade als gevolg van institutionele vooringenomenheid of hardheid, niet zijnde materiële schade, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, b, e, f en g.

Het bedrag voor veronderstelde immateriële schade (eerste lid, onderdeel d) betreft een compensatie voor veronderstelde stress, ongemak en onzekerheid waarmee de gedupeerde aanvrager is geconfronteerd in de tijd die is verstreken vanaf het eerste besluit, bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, tot het moment waarop de compensatie wordt toegekend.

Het bedrag voor terugvorderingskosten (eerste lid, onderdeel e) betreft een compensatie voor de betaalde kosten met betrekking tot invorderingshandelingen van teruggevorderde kinderopvangtoeslag als gevolg van institutionele vooringenomenheid of hardheid, die de Belastingdienst/Toeslagen aan de gedupeerde aanvrager in rekening heeft gebracht. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om betaalde kosten die in rekening zijn gebracht voor aanmaningen en dwangbevelen en de betaalde invorderingsrente die is gerekend.

Het bedrag voor proceskosten (eerste lid, onderdeel f), betreft een compensatie voor de kosten van beroepsmatig verleende rechtsbijstand, voor zover deze kosten niet eerder zijn vergoed.

De rentevergoeding voor het niet uitgekeerde bedrag van de kinderopvangtoeslag betreft een compensatie voor rentenadeel als gevolg van niet ontvangen kinderopvangtoeslag als gevolg van institutionele vooringenomenheid of hardheid. De rentevergoeding voor het niet uitgekeerde bedrag van de kinderopvangtoeslag wordt op grond van het voorgestelde derde lid verminderd met rente die is vergoed op grond van een alsnog toegekende verhoging van de kinderopvangtoeslag over het berekeningsjaar waarop de compensatie betrekking heeft. Het rentenadeel als gevolg van het initiële besluit van de Belastingdienst/Toeslagen met betrekking tot de aanspraak op (het voorschot op) kinderopvangtoeslag is in dat geval namelijk lager, hetgeen een lagere rentevergoeding rechtvaardigt.

In een ministeriële regeling, waarvoor het zesde lid de delegatiegrondslag biedt, worden regels gesteld over de hoogte van de bedragen, bedoeld in het eerste, tweede en derde lid. Het kabinet wil daarbij aansluiten bij de regels over de hoogte van die bedragen zoals die zijn opgenomen in onderdeel 3.1 van het Besluit Compensatieregeling CAF 11 en vergelijkbare (CAF-)zaken⁵⁵ en in onderdeel 6 van het Besluit uitbreiding Catshuisregeling Kinderopvangtoeslag⁵⁶.

Vierde en vijfde lid

De compensatie die resteert na toepassing van de in het tweede en derde lid van onderhavig artikel genoemde verminderings- en de aanvullende compensatie voor de werkelijke schade worden verhoogd met 1%. Deze zogenoemde extra compensatie wordt toegekend als een forfaitaire compensatie voor de mogelijke gevolgen van een vermogenstoename door de compensatie en de aanvullende compensatie voor de werkelijke schade. Een voorbeeld van een

⁵⁵ Stcrt. 2020, 45904.

⁵⁶ Stcrt. 2021, 28304.

mogelijk gevolg is een hogere vermogensrendementsheffing in box 3 van de inkomstenbelasting. Een ander voorbeeld van een mogelijk gevolg is een lagere aanspraak op toeslagen als gevolg van een toename van het toetsingsinkomen, bedoeld in artikel 8 Awir. De toename van het toetsingsinkomen kan het gevolg zijn van een hoger belastbaar inkomen uit sparen en beleggen als bedoeld in artikel 2.3 van de Wet inkomstenbelasting 2001 als gevolg van een hoger box 3-vermogen.

De 1% extra compensatie hoeft niet te worden aangevraagd. Deze extra compensatie wordt door de Belastingdienst/Toeslagen vastgesteld. Los van deze extra compensatie bestaat er ook een regeling voor een tijdelijke vermogenstoetsuitzondering in gevallen waarin een ouder door de toegekende compensaties op grond van de compensatieregeling de vermogensgrens van de zorgtoeslag, de huurtoeslag of het kindgebonden budget overschrijdt. Deze regeling is met ingang van 1 januari 2021, deels met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2020, opgenomen in artikel 9quater van de Uitvoeringsregeling Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen. Daarnaast is in artikel 7, onderdeel p, van de Regeling Participatiewet, IOAW en IOAZ, voor de toegekende compensaties op grond van de compensatieregeling een vrijlating opgenomen zodat deze compensaties geen invloed hebben op het recht op algemene bijstand.

Zesde lid

Aan de ministeriële regeling, waarvoor het voorgestelde zesde lid de delegatiegrondslag biedt, kan terugwerkende kracht worden toegekend. Terugwerkende kracht is nodig om deze ministeriële regeling met terugwerkende kracht tot en met 26 januari 2021 in werking te kunnen laten treden, hetgeen de voorgestelde inwerkingtredingsdatum is van de in dit wetsvoorstel opgenomen artikelen inzake de compensatieregeling.

Artikel 2.1.3 Herziening compensatie

Eerste lid

De hoogte van de compensatie is afhankelijk van het bedrag waarmee de kinderopvangtoeslag is verminderd of dat niet is toegekend of van het bedrag van niet uitbetaalde voorschotten vanwege stopzetting van voorschotverlening. Het kan voorkomen dat een beschikking tot toekenning van de kinderopvangtoeslag of de beschikking tot herziening van de kinderopvangtoeslag na toekenning van de compensatie alsnog op een hoger bedrag wordt vastgesteld. In dat geval is de compensatie, achteraf gezien, op een te hoog bedrag vastgesteld. In dat geval kan de Belastingdienst/Toeslagen de toegekende compensatie herzien. De herziening is gelijk aan het bedrag waarmee de toegekende kinderopvangtoeslag alsnog is verhoogd, met als maximum het bedrag dat als compensatie is toegekend voor het besluit tot het verminderen of niet toekennen van kinderopvangtoeslag of het beëindigen van voorschotverlening kinderopvangtoeslag (artikel 2.1.2, eerste lid, onderdeel a).

Tweede lid

De toegekende compensatie kan een bedrag omvatten voor in rekening gebrachte en betaalde of verrekenende invorderingsrente (artikel 2.1.2, eerste lid, onderdeel e) of een rentevergoeding voor het niet uitgekeerde bedrag van de kinderopvangtoeslag (artikel 2.1.2, eerste lid, onderdeel g). Als dat het geval is, wordt de compensatie verminderd met de rente die op basis van artikel 27 van de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen wordt vergoed over de verhoging, bedoeld in het eerste lid. Die vermindering bedraagt maximaal het bedrag dat in de compensatie ter zake van de genoemde rentecomponenten is begrepen. De vermindering vindt via herziening van de compensatie plaats.

Derde lid

Als de verrekening, bedoeld in onderhavig lid, plaatsvindt, leidt de herziening van de compensatie, bedoeld in het eerste en tweede lid, per saldo niet tot een terug te betalen bedrag.

Vierde lid

Het eerste, tweede en derde lid zijn van overeenkomstige toepassing op de situaties waarin een beschikking tot terugvordering wordt gematigd of een beschikking tot herziening van de terugvordering leidt tot een lagere terugvordering. Ook in die gevallen is de compensatie achteraf

bezien op een te hoog bedrag vastgesteld en kan het bedrag van de compensatie worden herzien met inachtneming van de in genoemde leden opgenomen mogelijkheden en beperkingen.

Artikel 2.1.4 Ambtshalve toekenning compensatie

Gedupeerde aanvragers aan wie voor 26 januari 2021 al een herstelbedrag is toegekend op grond van de op dat moment geldende maatregelen voor hardheid, hebben daardoor mogelijk een lager bedrag ontvangen dan zij zouden hebben ontvangen bij toepassing van de compensatieregeling die geldt vanaf 26 januari 2021. De compensatieregeling biedt immers ruimer financieel herstel dan de maatregelen voor hardheid die tot 26 januari 2021 werden toegepast. Dit zijn de herstelmaatregelen, bedoeld in artikel 2.1.6, vierde lid, onderdelen d, e, f en g, en vijfde lid, van dit wetsvoorstel.⁵⁷ De bedoelde gedupeerde aanvragers zouden alsnog een verzoek kunnen doen om toepassing van de compensatieregeling. Het kabinet vindt het niet wenselijk dat zij opnieuw zelf om herstel moeten verzoeken. Daarom wordt in artikel 2.1.4 geregeld dat de Belastingdienst/Toeslagen ambtshalve onderzoekt of een gedupeerde aanvrager aan wie al voor 26 januari 2021 een herstelbedrag voor hardheid is toegekend, recht zou hebben op een aanvullend bedrag bij toepassing van de compensatieregeling. Als dat het geval is, wordt dit bedrag bij beschikking vastgesteld en uitbetaald volgens de krachtens artikel 2.1.1 geldende regels. Deze ambtshalve aanpak komt het doenvermogen van de gedupeerde aanvragers die deze aanpak aangaat ten goede. Dubbel herstel wordt voorkomen door artikel 2.1.1, zevende lid. Op grond van die bepaling blijft compensatie achterwege voor zover de gedupeerde aanvrager al bedragen heeft ontvangen op grond van de herstelmaatregelen in het kader van hardheid en eventueel ook op grond van de regeling voor het forfaitaire bedrag of op grond van de O/GS-tegemoetkomingsregeling.

Een eventueel verzoek om aanvullende compensatie voor de werkelijke schade, zal de aanvrager wel zelf moeten indienen. De Belastingdienst/Toeslagen kan immers niet uit eigen gegevens opmaken of, en in welke mate, een gedupeerde aanvrager in aanmerking komt voor een aanvullende compensatie voor de werkelijke schade.

Voorbeeld:

Stel: aan de gedupeerde aanvrager is op 1 november 2020 een hardheidstegemoetkoming van € 20.000 en een O/GS-tegemoetkoming van € 6.000 toegekend.

Stel: aan hem is vervolgens op 1 maart 2021 op basis van artikel 2.1.6 een forfaitair bedrag toegekend van € 30.000 -/- € 20.000 -/- € 6.000 = € 4.000.

Stel: op grond van de compensatieregeling zou aan deze aanvrager vóór toepassing van artikel 2.1.1, zevende lid, in aanmerking komen voor een compensatiebedrag van € 40.000.

Aan deze aanvrager wordt na toepassing van artikel 2.1.1, zevende lid, € 40.000 -/- € 20.000 (reeds toegekende hardheidstegemoetkoming) -/- € 6.000 (reeds toegekende O/GS-tegemoetkoming) -/- € 4.000 (reeds toegekend forfaitair bedrag) = € 10.000 toegekend.

Op grond van artikel 2.1.4 wordt aan deze ouder dus ambtshalve nog € 10.000 uitbetaald.

Artikel 2.1.5 O/GS-tegemoetkoming en aanvullende O/GS-tegemoetkoming

Voorgesteld wordt om de O/GS-tegemoetkomingsregeling met terugwerkende kracht tot en met 26 januari 2021 over te hevelen van artikel 49c Awir naar artikel 2.1.5 van dit wetsvoorstel. De keuze voor genoemde datum is toegelicht in het algemeen deel van deze memorie.

Eerste lid

Op grond van het tot 1 juli 2020 geldende artikel 7, zesde lid, UR Awir werd geen betalingsregeling toekend voor de terugvordering van een toeslag als het ontstaan van die terugvordering te wijten was aan opzet of grove schuld van de belanghebbende of dienst partner. De kwalificatie opzet of grove schuld was voor de Belastingdienst/Toeslagen ook aanleiding om een verzoek om een minnelijke schuldregeling te weigeren. De Belastingdienst/Toeslagen heeft in veel gevallen geoordeeld dat er sprake was van opzet of grove schuld terwijl daar in werkelijkheid geen sprake van was. Is die gevallen is de kwalificatie opzet of grove schuld dus onterecht geweest. Onder een

⁵⁷ Voor een toelichting op die maatregelen wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting op genoemd artikel.

onterechte kwalificatie opzet of grove schuld als bedoeld in het eerste lid wordt ook de situatie begrepen waarin een voldoende onderbouwing van de kwalificatie opzet of grove schuld ontbreekt.

Tweede lid

De O/GS-tegemoetkoming bedraagt 30 procent van het bedrag van de terugvordering. Het gaat hierbij om het oorspronkelijke bedrag van de terugvordering. Als de terugvordering is verrekend met lopende voorschotten kinderopvangtoeslag voordat de aanvrager om een persoonlijke betalingsregeling heeft gevraagd, verlaagt deze verrekening de O/GS-tegemoetkoming dus niet.

Derde lid

De aanvrager kan voor de aanvraag van een aanvullende O/GS-tegemoetkoming voor de werkelijke schade gebruikmaken van het daartoe bestemde formulier op de website van de Commissie aanvullende schadevergoeding werkelijke schade.⁵⁸ De aanvrager verschaft bij de aanvraag, in lijn met artikel 4:2, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht, de gegevens en bescheiden die voor de beslissing op de aanvraag nodig zijn en waarover hij redelijkerwijs de beschikking kan krijgen. Het is voldoende als de schade aannemelijk is. Kopieën van bonnetjes en andere bewijsstukken kunnen daaraan bijdragen. Documenten die al in het dossier van de Belastingdienst/Toeslagen zitten, hoeven niet nogmaals opgestuurd te worden. Bij het bepalen van de werkelijke schade worden alleen in de gegeven omstandigheden redelijke gemaakte kosten in aanmerking genomen. Daarin zit ook de voorwaarde besloten dat die kosten naar hun aard en omvang redelijk moeten zijn. Voorbeelden van werkelijke schade zijn opgenomen in het algemeen deel van deze memorie.

Vierde lid

De O/GS-tegemoetkoming en de aanvullende O/GS-tegemoetkoming voor de werkelijke schade blijven achterwege indien ten aanzien van de terugvordering over hetzelfde berekeningsjaar recht bestaat op compensatie als bedoeld in artikel 2.1.1. De O/GS-tegemoetkoming en de aanvullende O/GS-tegemoetkoming blijven ook achterwege voor zover op andere wijze in een vergoeding of tegemoetkoming ter zake is of wordt voorzien. Voorbeelden hiervan zijn het forfaitaire bedrag, bedoeld in het voorgestelde artikel 2.1.6, en een civielrechtelijke schadevergoeding.

Voorbeeld: Stel dat de aanvrager vóór toepassing van onderhavig lid recht heeft op een O/GS-tegemoetkoming van € 10.000 en een aanvullende O/GS-tegemoetkoming voor de werkelijke schade van € 25.000 en dat de aanvrager reeds het forfaitaire bedrag van € 30.000 toegekend heeft gekregen. Dan leidt onderhavig zesde lid ertoe dat de O/GS-tegemoetkoming wordt verlaagd met € 10.000 naar nihil en dat de aanvullende tegemoetkoming werkelijke schade bij O/GS wordt verlaagd met de resterende € 20.000 naar € 5.000. In dit voorbeeld krijgt aanvrager zodoende in totaal € 35.000, te weten het forfaitaire bedrag van € 30.000 en een aanvullende O/GS-tegemoetkoming voor de werkelijke schade van € 5.000.

Vijfde lid

Op een uit te betalen O/GS-tegemoetkoming is artikel 30 Awir van overeenkomstige toepassing, met als gevolg dat de Belastingdienst/Toeslagen bevoegd is een door de gedupeerde aanvrager verschuldigd bedrag aan terugvordering van een kinderopvangtoeslag, huurtoeslag, zorgtoeslag of kindgebonden budget te verrekenen met de uit te betalen O/GS-tegemoetkoming. Op een uit te betalen aanvullende O/GS-tegemoetkoming voor de werkelijke schade is artikel 30 Awir niet van overeenkomstige toepassing.

Zevende lid

Het kan voorkomen dat de eerste beschikking tot toekenning van de O/GS-tegemoetkoming pas na 1 juli 2023 onherroepelijk vast komt te staan. In dat geval kan een aanvullende O/GS-tegemoetkoming voor de werkelijke schade aangevraagd worden tot zes maanden na de datum waarop die beschikking onherroepelijk vast komt te staan. Daardoor zou er altijd voldoende tijd voor de aanvrager moeten zijn om een aanvullende O/GS-tegemoetkoming voor de werkelijke schade aan te vragen.

Artikel 2.1.6 Forfaitair bedrag

⁵⁸ <https://www.werkelijkeschade.nl/>.

Met het voorgestelde artikel 2.1.6 wordt de maatregel van het forfaitaire bedrag van € 30.000 in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslag gecodificeerd. Deze maatregel treedt met terugwerkende kracht tot en met 26 januari 2021 in werking. Dat is de datum waarop het Besluit forfaitair bedrag en verruiming compensatieregeling⁵⁹, waarin tot invoering van het toekennen van het forfaitaire bedrag is besloten, vooruitlopend op wetgeving, in werking is getreden.

Eerste lid

Door de ambtshalve toekenning van het forfaitaire bedrag, hoeft de gedupeerde aanvrager van een kinderopvangtoeslag niet zelf te verzoeken om dit forfaitaire bedrag. In het eerste lid is expliciet vermeld dat bij vermindering van het forfaitaire bedrag tot nihil geen toekenning plaatsvindt. De reden hiervoor is dat de gedupeerde aanvrager in dat geval geen bericht van de Belastingdienst/Toeslagen ontvangt over het forfaitaire bedrag.

Tweede lid

In het voorgestelde tweede lid wordt invulling gegeven aan de volgende passage in het Beluit forfaitair bedrag en verruiming compensatieregeling⁶⁰ en in het opvolgende Besluit uitbreiding Catshuisregeling Kinderopvangtoeslag⁶¹: "Als uitgangspunt geldt dat een ouder met een toeslagpartner in de jaren waarover herstel plaatsvindt, samen één keer voor het bedrag van € 30.000 in aanmerking komen. Van de ouder en de (ex-)toeslagpartner wordt verwacht dat zij waar van toepassing het bedrag onderling verdelen". Dit uitgangspunt voorkomt dat partners € 60.000 ontvangen door de vaak toevallige omstandigheid dat een toeslag niet ieder jaar door dezelfde partner is aangevraagd. De reden om de € 30.000 toe te kennen aan de aanvrager die zich als eerste voor herstel gemeld heeft, hangt samen met de wens van het kabinet om de € 30.000 zo snel mogelijk toe te kennen. Omdat gedupeerden zich nog tot en met 31 december 2024 voor herstel kunnen melden, zou de Belastingdienst/Toeslagen anders pas in 2025 forfaitaire bedragen kunnen gaan toekennen.

Het onderhavige tweede lid is niet van toepassing in de situatie dat twee aanvragers van een kinderopvangtoeslag beiden gedupeerd zijn door hardheid, institutionele vooringenomenheid of een onterechte kwalificatie opzet of grove schuld, maar dat geen van beiden gedupeerd is over ten minste een deel van de periode dat zij elkaars partner als bedoeld in artikel 1.1 van dit wetsvoorstel waren. In dat geval wordt aan beide aanvragers het forfaitaire bedrag toegekend.

Voorbeeld 1: Aanvrager a is gedupeerd over berekeningsjaren 2012 en 2013 en aanvrager b over berekeningsjaren 2013 en 2014. Zij zijn elkaars partner sinds 2016. Het tweede lid is niet van toepassing.

Voorbeeld 2: Aanvrager a is gedupeerd over berekeningsjaren 2012 en 2013 en aanvrager b over berekeningsjaren 2013 en 2014. Zij waren elkaars partner van 2005 tot en met 2012. Het tweede lid is van toepassing. Aanvrager a is namelijk gedupeerd over berekeningsjaar 2012 en in dat jaar waren aanvragers a en b elkaars partner.

Derde lid

Op grond van de artikelen 2.1.1, zevende lid, en artikel 2.1.5, zesde lid, blijven compensatie, aanvullende compensatie voor de werkelijke schade, O/GS-tegemoetkoming en aanvullende O/GS-tegemoetkoming voor de werkelijke schade onder andere achterwege voor zover op een andere wijze in een vergoeding of tegemoetkoming ter zake is of wordt voorzien. Een toegekend forfaitair bedrag is een voorbeeld van een vergoeding of tegemoetkoming ter zake. Het derde lid bepaalt voor de situatie, bedoeld in het tweede lid, waarbij het forfaitaire bedrag aan één van twee aanvragers wordt toegekend, met welk deel van het forfaitaire bedrag de compensatie, aanvullende compensatie voor de werkelijke schade, O/GS-tegemoetkoming en aanvullende O/GS-tegemoetkoming voor de werkelijke schade voor de toepassing van de artikelen 2.1.1, zevende lid, en 2.1.5, zesde lid, verminderd wordt. De in het derde lid beschreven berekening kan door de Belastingdienst/Toeslagen uitgevoerd worden op het moment dat de hoogte van de compensatie of de O/GS-tegemoetkoming voor beide aanvragers vastgesteld wordt. Voor de toepassing van

⁵⁹ Stcrt. 2021, 14691.

⁶⁰ Stcrt. 2021, 14691.

⁶¹ Stcrt. 2021, 28304.

genoemde verminderingen is het dus irrelevant op welke wijze de twee aanvragers het forfaitaire bedrag in werkelijkheid verdeeld hebben. De Belastingdienst/Toeslagen heeft hier namelijk geen zicht op. Uitgaan van de werkelijke verdeling zou niet uitvoerbaar zijn. In overleg met en met instemming van beide aanvragers kan de Belastingdienst/Toeslagen in de praktijk wel uitgaan van de werkelijke verdeling van het forfaitaire bedrag of van een andere verdeling waarin de aanvragers zich kunnen vinden.

Door de in het derde lid opgenomen berekeningssystematiek wordt bewerkstelligd dat de twee aanvragers samen niet meer dan € 30.000 ontvangen als hun gezamenlijke recht op herstel op grond van de herstelmaatregelen, bedoeld in het vierde en vijfde lid, lager is dan € 30.000 en dat zij ook in andere gevallen gezamenlijk niet meer of minder ontvangen dan waar zij gezamenlijk recht op hebben. De wijze van toerekening wordt hieronder inzichtelijk gemaakt aan de hand van vier voorbeelden. In de voorbeelden wordt met integrale beoordeling bedoeld het vaststellen door de Belastingdienst/Toeslagen van het bedrag waarop de gedupeerde aanvrager recht heeft op grond van een herstelmaatregel als bedoeld in het vierde en vijfde lid van onderhavig artikel. In onderstaande voorbeelden wordt er telkens van uitgegaan dat aanvrager 1 als eerste om toepassing van een herstelmaatregel gevraagd heeft.

Voorbeeld 1

Stel: de aanvraag van aanvrager 1 is nog niet integraal beoordeeld.

Aanvrager 1 ontvangt een forfaitair bedrag € 30.000.

Stel: beide personen hebben op grond van de integrale beoordeling ieder recht op € 10.000 compensatie.

De compensaties van aanvragers 1 en 2 worden volgens de pro rata methode verlaagd met $10.000/20.000^e$ van € 30.000 = € 15.000. Omdat dit bedrag lager is dan het daadwerkelijk uitbetaalde forfaitaire bedrag van € 30.000 blijft de gehele vermindering in beginsel in stand. Omdat niet verder dan tot nihil verlaagd wordt, wordt het uit te betalen compensatiebedrag voor beide aanvragers vastgesteld op € 0.

Samen krijgen ze € 30.000 + € 0 + 0 = € 30.000 uitbetaald.

Dit is € 10.000 meer dan de € 10.000 + € 10.000 = € 20.000 waar ze zonder forfaitair bedrag recht op hadden gehad.

Voorbeeld 2

Stel: de aanvraag van aanvrager 1 is al integraal beoordeeld en aanvrager 1 heeft € 40.000 compensatie ontvangen.

Aanvrager 1 krijgt geen aanvullend forfaitair bedrag omdat hij al minimaal € 30.000 ontvangen heeft.

Stel: de aanvraag van aanvrager 2 wordt op een later moment integraal beoordeeld en aanvrager 2 heeft recht op € 20.000 compensatie.

De compensatie van aanvrager 2 wordt volgens de pro rata methode in beginsel verlaagd met $20.000/60.000^e$ van € 30.000 = € 10.000, maar omdat dit hoger is dan het daadwerkelijke uitbetaalde forfaitaire bedrag van € 0 wordt de vermindering gemaximeerd op € 0. Aanvrager 2 krijgt dus € 20.000 uitbetaald.

Samen krijgen ze € 40.000 + € 20.000 = € 60.000 uitbetaald.

Dit is gelijk aan de € 40.000 + € 20.000 = € 60.000 waar ze zonder forfaitair bedrag recht op hadden gehad.

Voorbeeld 3

Stel: de aanvraag van aanvrager 1 is al integraal beoordeeld en aanvrager 1 heeft € 20.000 compensatie ontvangen.

Aanvrager 1 krijgt nog een aanvullend bedrag van € 10.000 inzake de regeling forfaitair bedrag.

Stel: de aanvraag van aanvrager 2 wordt op een later moment integraal beoordeeld en aanvrager 2 heeft recht op € 20.000 compensatie.

De compensatie van aanvrager 2 wordt volgens de pro rata methode in beginsel verlaagd met $20.000/40.000^e$ van € 30.000 = € 15.000, maar omdat dit hoger is dan het daadwerkelijke uitbetaalde forfaitaire bedrag van € 10.000, wordt de vermindering gemaximeerd op € 10.000. Aanvrager 2 krijgt dus € 20.000 -/ € 10.000 = € 10.000 uitbetaald.

Samen krijgen ze € 20.000 + € 10.000 + € 10.000 = € 40.000 uitbetaald.
Dit is gelijk aan de € 20.000 + € 20.000 = € 40.000 waar ze zonder forfaitair bedrag recht op hadden gehad.

Voorbeeld 4

Stel: de aanvraag van aanvrager 1 is nog niet integraal beoordeeld.

Aanvrager 1 ontvangt een forfaitair bedrag € 30.000.

De aanvragen van aanvragers 1 en 2 worden integraal beoordeeld.

Stel: aanvrager 1 heeft recht op € 20.000 en aanvrager 2 op € 40.000.

Het bedrag van aanvrager 1 wordt volgens de pro rata methode verlaagd met $20.000/60.000^e$ van € 30.000 = € 10.000. Omdat dit bedrag lager is dan het daadwerkelijk uitbetaalde forfaitaire bedrag van € 30.000 blijft de gehele vermindering in stand. Aanvrager 1 krijgt dus een compensatie van € 20.000 -/- € 10.000 = € 10.000.

Aanvrager 2 heeft recht op € 40.000. Dit bedrag wordt volgens de pro rata methode in beginsel verlaagd met $40.000/60.000^e$ van € 30.000 = € 20.000. Omdat dit bedrag lager is dan het daadwerkelijk uitbetaalde forfaitaire bedrag van € 30.000 blijft de gehele vermindering in stand. Aanvrager 2 krijgt dus een compensatie van € 40.000 -/- € 20.000 = € 20.000.

Samen krijgen ze € 30.000 + € 10.000 + € 20.000 = € 60.000 uitbetaald.

Dit is gelijk aan de € 20.000 + € 40.000 = € 60.000 waar ze zonder forfaitair bedrag recht op hadden gehad.

Vierde lid

Onderdeel d

Deze herstelmaatregel wordt sinds 23 oktober 2019 toegepast op basis van een uitspraak van 23 oktober 2019⁶² en beleidsregels die met terugwerkende kracht tot en met 23 oktober 2019 zijn opgenomen in onderdeel 2.1 van het Verzamelbesluit Toeslagen⁶³.

Met ingang van 1 januari 2021 berust de herstelmaatregel niet meer op de jurisprudentie. Sinds die datum bepaalt de Awir dat de Belastingdienst/Toeslagen bij het vaststellen van een beschikking tot terugvordering het terug te vorderen bedrag kan verlagen, matigen of op nihil kan vaststellen. Volgens artikel 26, tweede lid, tweede zin, Awir is dat aan de orde als de nadelige gevolgen van volledige terugvordering voor de betrokkene onevenredig zijn in verhouding tot de met volledige terugvordering te dienen doelen. In de beleidsregels die zijn opgenomen in onderdeel 2.1 van het Verzamelbesluit Toeslagen is bepaald in welke bijzondere omstandigheden van een dergelijke onevenredigheid sprake kan zijn. Dit onderdeel van het Verzamelbesluit Toeslagen blijft daarmee ook voor de toekomst van belang.

Onderdeel e

In een uitspraak van 23 oktober 2019⁶⁴ oordeelde de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State dat artikel 1.5, eerste lid, Wet kinderopvang zoals dat op dat moment luidde, de Belastingdienst/Toeslagen ruimte bood om het recht op kinderopvangtoeslag anders dan op nihil vast te stellen als de aanvrager niet de volledige kosten van de kinderopvang had betaald. Om dit beter tot uitdrukking te brengen in de wettekst is artikel 1.5 van de Wet kinderopvang per 1 januari 2021 aangepast.

Gebruikmakend van de door artikel 1.5 van de Wet kinderopvang geboden ruimte is in onderdeel 3.1 van het eerder genoemde Verzamelbesluit Toeslagen hierover een beleidsregel opgenomen. Die beleidsregel bepaalt dat als een ouder een deel van de kosten van de kinderopvang aan de kinderopvangorganisatie heeft betaald, de Belastingdienst/Toeslagen het recht op kindertoeslag vaststelt naar rato van het bedrag van de kosten waarvan de ouder heeft aangetoond dat deze tijdig zijn betaald. Onder 'tijdig' wordt in dit verband verstaan voor 1 maart van het jaar volgend op het berekeningsjaar waarop de toeslag betrekking heeft **CHECK SZW** (Verzamelbesluit Toeslagen, onderdeel 3.2.1). Deze beleidsregel geldt sinds 23 oktober 2019.

Onderdeel f

⁶² ABRvS 23 oktober 2019, ECLI:NL:RVS:2019:3536.

⁶³ Stcrt. 2021, 2142.

⁶⁴ ABRvS 23 oktober 2019, ECLI:NL:RVS:2019:3535.

Tot 1 januari 2021 vond de herziening van de in onderdeel f bedoelde beschikkingen plaats op basis van het genoemde Verzamelbesluit Toeslagen, onderdeel 2.1. Vooruitlopend op wetgeving gaf de Minister van Financiën daarin met terugwerkende kracht tot en met 23 oktober 2019 goedkeuring aan herziening van op 23 oktober 2019 onherroepelijk vaststaande terugvorderingsbeschikkingen kinderopvangtoeslag. Hierbij werden de volgende voorwaarden gesteld:

- de herziening vindt plaats binnen vijf jaren na de laatste dag van het berekeningsjaar waarop de toeslag betrekking heeft;
- de nadelige gevolgen van de beschikking voor de aanvrager zijn onevenredig in verhouding tot de met de beschikking te dienen doelen, vanwege bijzondere omstandigheden; en
- het recht op de kinderopvangtoeslag is in het berekeningsjaar waarop de terugvorderingsbeschikking betrekking heeft met ten minste € 1.500 verlaagd.

Sinds 1 januari 2021 is herziening van een onherroepelijk vaststaande beschikking tot terugvordering in beginsel mogelijk krachtens artikel 26, derde lid, Awir, op basis van artikel 5a, tweede lid, in samenhang met het eerste lid, onderdelen a tot en met c, UR Awir. Voorwaarden zijn dat er sprake is van bijzondere omstandigheden en dat de nadelige gevolgen van de beschikking onevenredig zijn in verhouding tot de met de beschikking te dienen doelen.

Herziening is niet mogelijk indien vijf jaren zijn verstreken na de laatste dag van het berekeningsjaar waarop de toeslag betrekking heeft en de aanvrager niet binnen een jaar na de dagtekening van de beschikking tot toekenning om herziening heeft gevraagd (artikel 5a, eerste lid, onderdeel a, UR Awir). Uit artikel 5a, eerste lid, onderdelen b en c, en tweede lid, UR Awir volgt dat herziening evenmin mogelijk is als de onjuistheid van de terugvordering voortvloeit uit jurisprudentie die eerst is gewezen of een beleidsregel die eerst is uitgevaardigd na het onherroepelijk worden van de terugvorderingsbeschikking. De Minister van Financiën kan echter, in overeenstemming met de ministers die het aangaat, anders besluiten. Voor zover de onjuistheid van op 23 oktober 2019 vaststaande terugvorderingsbeschikkingen voortvloeit uit jurisprudentie en beleid die daarna tot stand zijn gekomen, is dus een besluit van de Minister van Financiën vereist. Om die reden blijft het Verzamelbesluit Toeslagen ook met ingang van 1 januari 2021 van belang. De daarin opgenomen voorwaarde dat het recht op kinderopvangtoeslag in het berekeningsjaar waarop de terugvorderingsbeschikking betrekking heeft, met ten minste € 1500 is verlaagd, blijft dus eveneens van kracht.

Onderdeel g

Herziening van een onherroepelijk vaststaande toeslag in het voordeel van de aanvrager is sinds 1 januari 2011 mogelijk krachtens artikel 21a Awir, in de gevallen die zijn bepaald in artikel 5a, eerste lid, UR Awir.

Herziening van een onherroepelijk vaststaande toeslag is niet mogelijk indien vijf jaren zijn verstreken na de laatste dag van het berekeningsjaar waarop de toeslag betrekking heeft en de aanvrager niet binnen een jaar na de dagtekening van de beschikking tot toekenning om herziening heeft gevraagd (artikel 5a, eerste lid, onderdeel a, UR Awir). Herziening is in beginsel evenmin mogelijk indien de onjuistheid van de toeslag voortvloeit uit jurisprudentie die is gewezen of beleid dat is uitgevaardigd nadat de vaststellingsbeschikking onherroepelijk is komen vast te staan. Artikel 5a, eerste lid, onderdelen b en c, UR Awir geeft echter aan de Minister van Financiën in overeenstemming met de ministers die het aangaat, de bevoegdheid om van de laatstgenoemde regel af te wijken. Van die bevoegdheid is gebruikgemaakt in onderdeel 3.1 van het hierboven genoemde Verzamelbesluit Toeslagen. De in onderdeel 3.1 opgenomen beleidsregel bepaalt dat een beschikking tot toekenning van kinderopvangtoeslag die op 23 oktober 2019 onherroepelijk vaststond, kan worden herzien, indien de toekenningsbeschikking is verlaagd, omdat de aanvrager een deel van de kosten van de kinderopvang niet tijdig heeft betaald en de verlaging ten minste € 1.500 bedraagt. Niet tijdig betalen wil zeggen: niet voor 1 maart van het jaar volgend op het berekeningsjaar waarop de toeslag betrekking heeft (Verzamelbesluit Toeslagen, onderdeel 3.2.1). De beleidsregel geldt sinds 23 april 2020 en werkt terug tot en met 23 oktober 2019. Artikel 2.1.5, derde lid, onderdeel f, ziet op gevallen als bedoeld in deze beleidsregel.

Vijfde lid

Het vijfde lid legt een beperking op van wanneer de maatregelen, bedoeld in het vierde lid, beschouwd worden als herstelmaatregelen die toegang geven tot toekenning van het forfaitaire bedrag.

Onderdeel a

De in het voorgestelde onderdeel a opgenomen drempel van € 1.500 is gelijk aan de drempel die geldt voor toekenning van de hardheidstegemoetkoming, bedoeld in het vierde lid, onderdeel, a van onderhavig artikel, voor de toepassing van de compensatieregeling voor zover deze betrekking heeft op hardheid en voor toepassing van de herzieningen in verband met hardheid, bedoeld in de onderdelen 2.1 en 3.1 van het Verzamelbesluit Toeslagen. Door onderhavig onderdeel a komt een door hardheid gedupeerde aanvrager alleen in aanmerking voor het forfaitaire bedrag als die hardheid betrekking heeft op ten minste één berekeningsjaar waarover minimaal € 1.500 aan kinderopvangtoeslag is teruggevorderd of het recht op kinderopvangtoeslag met minimaal € 1.500 is verlaagd. Voor gedupeerden door een onterechte kwalificatie opzet of grove schuld, legt onderhavig onderdeel a eenzelfde beperking op. Deze drempel voorkomt een te grote disbalans tussen enerzijds de mate waarin een aanvrager in het algemeen gedupeerd zal zijn en anderzijds het relatief hoge forfaitaire bedrag.

Onderdeel b

De in onderdeel b opgenomen datum houdt verband met de hiervoor aangehaalde uitspraken van de ABRvS van 23 oktober 2019 die een einde hebben gemaakt aan de hardheid van de toepassing die voor die datum werd gegeven aan het wettelijke systeem van de kinderopvangtoeslag.

Zesde lid

De in het zesde lid opgenomen verplichting om het forfaitaire bedrag binnen zes maanden na ontvangst van de aanvraag van de herstelmaatregel uit te betalen, impliceert dat de Belastingdienst/Toeslagen het forfaitaire bedrag binnen deze zes maanden moet toekennen.

Toekenning zal in de meeste gevallen plaatsvinden na een zogenoemde eerste zorgvuldige toets door de Belastingdienst/Toeslagen. Hoewel deze toets zorgvuldig plaatsvindt, worden niet alle op de zaak betrekking hebbende feiten en omstandigheden getoetst. Toetsen op alle feiten en omstandigheden zou een snelle toekenning van het forfaitaire bedrag belemmeren. Toekenning van het forfaitaire bedrag betekent dus nog niet dat de belanghebbende ook per definitie recht heeft op toepassing van de compensatieregeling of de O/GS-tegemoetkomingsregeling. Op grond van een zogenoemde integrale beoordeling van de compensatieregeling of de O/GS-tegemoetkomingsregeling kan worden vastgesteld of de gedupeerde aanvrager nog recht heeft op een compensatie of tegemoetkoming bovenop het forfaitaire bedrag van € 30.000. Als de gedupeerde aanvrager ermee akkoord gaat, kan worden afgezien van deze integrale beoordeling. Bijvoorbeeld als duidelijk is dat de gedupeerde aanvrager geen recht heeft op een hoger bedrag dan € 30.000. Ook als in overleg met de gedupeerde aanvrager wordt afgezien van een integrale beoordeling, ontvangt de gedupeerde aanvrager een beschikking naar aanleiding van zijn verzoek om toepassing van de betreffende herstelmaatregel.

Zevende lid

Zoals bij het zesde lid is toegelicht, weegt de Belastingdienst/Toeslagen niet altijd alle feiten en omstandigheden voordat het forfaitaire bedrag wordt toegekend. Het kabinet accepteert dat hierdoor onterechte toekenningen van het forfaitaire bedrag plaatsvinden. Tegelijk wil het kabinet voorkomen dat aanvragers van een herstelmaatregel misbruik kunnen maken van de omstandigheid dat de Belastingdienst/Toeslagen niet alle feiten en omstandigheden toetst. Daarom wordt in het zevende lid de mogelijkheid opgenomen om het forfaitaire bedrag terug te kunnen vorderen als de aanvrager van een herstelmaatregel een onjuiste aanvraag heeft ingediend of geen recht had op toekenning van het forfaitaire bedrag en hij dit wist of redelijkerwijze behoorde te weten. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om situaties waarbij de aanvrager van een herstelmaatregel geen kinderen heeft, waarin zijn kinderen nooit kinderopvang hebben genoten, waarin de terugvordering van kinderopvangtoeslag samenhangt met een omstandigheid die bekend is of zou moeten zijn bij de aanvrager, zoals bewezen fraude, of waarin de aanvrager bewust onjuiste informatie geeft over omstandigheden die zich hebben voorgedaan. Deze voorbeelden zijn niet-limitatief. Op basis van ervaringen uit de praktijk kunnen deze voorbeelden in beleidsregels nader worden in- en aangevuld. Het kabinet wil dat gedupeerde ouders na toekenning van het

forfaitaire bedrag niet in onzekerheid verkeren over eventuele terugbetaling. Daarom zal de Belastingdienst/Toeslagen slechts in zeer duidelijke gevallen van geen recht op herstel, waarbij dit ook voor de aanvrager om herstel redelijkerwijze duidelijk zou moeten zijn, gebruikmaken van de mogelijkheid tot terugvordering.

Artikel 2.1.7 Samenloop aanvragen

Eerste lid

Op grond van het eerste lid verzamelt de Belastingdienst/Toeslagen na een aanvraag om toepassing van de compensatieregeling dan wel om toepassing van de O/GS-tegemoetkomingsregeling ook informatie om een oordeel te kunnen geven over toepassing van de andere regeling. Onderhavig lid beoogt te regelen dat het verzamelen van relevante informatie bij een verzoek voor toepassing van de verschillende regelingen niet telkens opnieuw dient te gebeuren. Het is efficiënt om de informatie die nodig is om een oordeel te kunnen geven over de verschillende regelingen zoveel mogelijk gelijktijdig te verzamelen zodat het totaal dossier vervolgens bruikbaar is voor een mogelijk later verzoek om toepassing van de andere regeling.

Tweede lid

Het tweede lid heeft tot doel te voorkomen dat als een aanvraag tot toepassing van de compensatieregeling, de O/GS-tegemoetkomingsregeling of de tot 26 januari 2021 geldende hardheidsregeling op een later gevolgd wordt door een aanvraag tot toepassing van een ander van deze regelingen, een volledige voor die andere regeling geldende beslistermijn gaat gelden. In dat geval wordt de beslistermijn inzake laatstgenoemde aanvraag verkort met het reeds verstreken deel van de voor eerstgenoemde aanvraag geldende beslistermijn. De resterende beslistermijn ten aanzien van de latere aanvraag bedraagt minimaal de beslistermijn van artikel 4:13 Awb. Dit is in beginsel minimaal acht weken, tenzij de Belastingdienst/Toeslagen een mededeling heeft gedaan als bedoeld in artikel 4:14, derde lid, Awb. Dit laatste houdt in dat, indien een beschikking niet binnen acht weken kan worden gegeven, de Belastingdienst/Toeslagen dit binnen deze termijn aan de aanvrager mededeelt en daarbij een redelijke termijn noemt binnen welke de beschikking wel tegemoet kan worden gezien. Op die manier heeft de Belastingdienst/Toeslagen altijd een redelijke termijn na ontvangst van de aanvraag om een beschikking te geven, ook in situaties waarin de beslistermijn op het eerste verzoek bijna is verstreken op het moment dat een volgend verzoek wordt ingediend.

Derde lid

Indien een latere aanvraag betrekking heeft op de aanvullende compensatie voor de werkelijke schade of de aanvullende O/GS-tegemoetkoming voor de werkelijke schade, dan geldt de in het voorgestelde tweede lid opgenomen beperking van de termijn niet.

Artikel 2.1.8 Incidentele noodvoorziening kinderopvangtoeslag

De incidentele noodvoorziening kinderopvangtoeslag is bedoeld voor aanvragers van een kinderopvangtoeslag die gedupeerd zijn door institutionele vooringenomenheid, hardheid of een onterechte kwalificatie opzet of grove schuld en zich als gevolg daarvan in een acute financiële noodsituatie bevinden. Toekenning vindt alleen plaats als wordt voldaan aan de voorwaarden, genoemd in het eerste lid, onderdelen a, b en c, en er niet eerder een incidentele noodvoorziening aan de aanvrager van een kinderopvangtoeslag is toegekend (tweede lid).

Bij een acute financiële noodsituatie gaat het om de situatie waarin deze aanvragers geen financiële middelen hebben om noodzakelijke uitgaven te doen. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan uitgaven voor levensonderhoud, waaronder medicijnen. Een ander voorbeeld van noodzakelijke uitgaven zijn schoolvoorzieningen voor kinderen.

De incidentele noodvoorziening kinderopvangtoeslag betreft een beperkt bedrag ter dekking van noodzakelijke uitgaven. De incidentele noodvoorziening kinderopvangtoeslag bedraagt op grond van in het Besluit noodvoorziening toeslagen⁶⁵ opgenomen beleidsregels, welk beleidsbesluit met ingang van 1 januari 2023 vervalt, in beginsel ten hoogste € 500 per gedupeerde aanvrager van

⁶⁵ Stcrt. 2021, 48346.

een kinderopvangtoeslag. In incidentele situaties waarbij een bedrag van € 500 niet voldoende is om de acute financiële noodsituatie op te lossen en daardoor een onredelijke en onbillijke situatie blijft bestaan, kan een hoger bedrag worden uitgekeerd. Het bedrag wordt niet verrekend met openstaande toeslag- of belastingschulden. Ook zal het bedrag van deze incidentele noodvoorziening kinderopvangtoeslag niet op een later moment in mindering worden gebracht op het bedrag aan compensatie of O/GS-tegemoetkoming. De toegekende incidentele noodvoorziening kinderopvangtoeslag op grond van deze regeling vormt geen inkomen uit werk en woning (box 1) in de zin van de Wet inkomstenbelasting 2001. Het bedrag vindt namelijk niet zijn grond in een bron van inkomen.

De procedure voor het toekennen van de incidentele noodvoorziening kinderopvangtoeslag begint wanneer de gedupeerde aanvrager van een kinderopvangtoeslag bij de Belastingdienst/Toeslagen kenbaar maakt of wanneer de Belastingdienst/Toeslagen anderszins kenbaar is geworden dat deze aanvrager in een acute financiële noodsituatie verkeert. Zo kan bijvoorbeeld de voorzitter van de oudercommissie, die op grond van artikel 5.1 van dit wetsvoorstel is ingesteld, bij de Belastingdienst/Toeslagen gedupeerde aanvragers van een kinderopvangtoeslag die in een acute financiële noodsituatie verkeren, met toestemming van die aanvragers, aandragen. Dit signaal van de voorzitter van de oudercommissie zal zwaar meewegen bij de beoordeling voor het toekennen van de incidentele noodvoorziening kinderopvangtoeslag. Aangedragen zaken worden terstond behandeld.

Indien sprake is van een acute financiële noodsituatie bij een gedupeerde aanvrager van een kinderopvangtoeslag die om herstel heeft verzocht, probeert de Belastingdienst/Toeslagen door middel van een versnelde behandeling van de aanvraag om toepassing van een herstelmaatregel deze aanvrager een (eerste betaling van) compensatie, O/GS-tegemoetkoming of bedrag op grond van een andere herstelmaatregel te verstrekken. Als dit nog niet mogelijk is doordat meer onderzoek nodig is, kan de Belastingdienst/Toeslagen op grond van onderhavig artikel een incidenteel bedrag aan incidentele noodvoorziening kinderopvangtoeslag aan de betreffende aanvragers uitkeren.

Artikel 2.2.1 Tegemoetkoming voor kind

Het voorgestelde artikel 2.2.1 bepaalt dat een kind van de aanvrager van een kinderopvangtoeslag, die in aanmerking komt voor toepassing van een herstelmaatregel als bedoeld in artikel 2.1.6, vierde en vijfde lid (gedupeerde aanvrager van kinderopvangtoeslag), een tegemoetkoming als bedoeld in artikel 2.2.3 door de Belastingdienst/Toeslagen toegekend krijgt. Onder kind wordt voor de toepassing van deze regeling verstaan het kind, bedoeld in artikel 1.1. Het kind van degene die valt onder de toepassing van artikel 2.1.6, vierde en vijfde lid, heeft dus recht op de tegemoetkoming. Degene die onder artikel 2.1.6, vierde en vijfde lid, is de aanvrager van kinderopvangtoeslag die aanspraak maakt op een herstelmaatregel, tenzij de uitzonderingen van artikel 2.1.6, vijfde lid van toepassing zijn. Op grond van artikel 2.1.6, vierde en vijfde lid, heeft de aanvrager van een kinderopvangtoeslag veelal recht op het forfaitaire bedrag.

Ook een kind van de huidige partner van een gedupeerde aanvrager van kinderopvangtoeslag heeft, indien die tevens diens partner was op 26 januari 2021, recht op de tegemoetkoming. Onder partner wordt verstaan degene die partner is van de gedupeerde aanvrager van een kinderopvangtoeslag op grond van artikel 3 Awir. Het kind van de partner dat ook recht heeft op de tegemoetkoming is dus op grond van het toeslagpartnerschap als het ware aanverwant van de gedupeerde aanvrager van kinderopvangtoeslag. Om in aanmerking te komen voor de tegemoetkoming is vereist dat het kind op 1 januari 2005 jonger was dan 21 jaar of dat het tussen 1 januari 2005 en [PM 2022] is geboren.

Artikel 2.2.2 Tegemoetkoming voor pleegkind

Het voorgestelde artikel 2.2.2 bepaalt welke (voormalige) pleegkinderen recht krijgen op een tegemoetkoming.

Eerste lid

Op grond van het eerste lid krijgt een huidig pleegkind van een gedupeerde aanvrager van kinderopvangtoeslag onder bepaalde voorwaarden de tegemoetkoming door de

Belastingdienst/Toeslagen toegekend. Onder pleegkind wordt voor toekenning van een tegemoetkoming verstaan een pleegkind als bedoeld in artikel 4, derde of vierde lid, van de Algemene Kinderbijslagwet.

Op grond van het eerste lid, onderdelen a en b, wordt een tegemoetkoming toegekend aan het pleegkind dat uiterlijk op [PM 2022] pleegkind is geworden van de gedupeerde aanvrager of diens partner en dat op 1 januari 2005 jonger was dan 21 jaar of tussen 1 januari 2005 en [PM 2022] is geboren. Het huidige pleegkind moet dus voor [PM 2022] aangemerkt zijn als pleegkind als bedoeld in artikel 4, derde of vierde lid, van de Algemene Kinderbijslagwet van de gedupeerde aanvrager van een kinderopvangtoeslag of diens partner.

Partner is degene die partner is van de gedupeerde aanvrager van kinderopvangtoeslag op grond van artikel 3 Awir. Het pleegkind van de partner dat ook recht heeft op de tegemoetkoming is dus op grond van toeslagpartnerschap als het ware aanverwant van de gedupeerde aanvrager van kinderopvangtoeslag. De huidige partner van de gedupeerde aanvrager van kinderopvangtoeslag moet als partner zijn aangemerkt op 26 januari 2021, zodat diens pleegkind recht heeft op de tegemoetkoming.

Tweede lid

Op grond van het tweede lid wordt ook aan een voormalig pleegkind van een gedupeerde aanvrager van een kinderopvangtoeslag of diens partner een tegemoetkoming toegekend. Onder voormalig pleegkind wordt verstaan degene die pleegkind, bedoeld in artikel 4, derde of vierde lid, van de Algemene Kinderbijslagwet is geweest van de gedupeerde aanvrager van kinderopvangtoeslag. In het tweede lid, onderdeel a, is bepaald dat het voormalige pleegkind van een gedupeerde aanvrager van kinderopvangtoeslag of van diens partner als een pleegkind onderdeel is geweest van het huishouden van de gedupeerde aanvrager. De periode waarin het pleegkind onderdeel is geweest van het huishouden is vanaf het moment van dagtekening van het eerste verzoek om informatieverstrekking van de Belastingdienst/Toeslagen op grond van artikel 18 Awir, dat uiteindelijk heeft geleid tot een beschikking waarvoor herstel wordt geboden tot [PM 2022]. Onder eerste beschikking waarvoor herstel wordt geboden wordt verstaan de eerste beschikking tot het verminderen, niet toekennen, beëindigen van voorschotten, of terugvorderen van kinderopvangtoeslag, waardoor een herstelmaatregel van toepassing is als bedoeld in artikel 2.1.6, vierde en vijfde lid. Met onderdeel a wordt bewerkstelligd dat het pleegkind van de aanvrager van de kinderopvangtoeslag of van diens partner onderdeel geweest is van het huishouden van de gedupeerde aanvrager van de kinderopvangtoeslag ten tijde van de problematiek omtrent de kinderopvangtoeslag.

Voor de beoordeling of het voormalig pleegkind onderdeel is geweest van het huishouden van de gedupeerde aanvrager wordt aangesloten bij de uitleg van het begrip van huishouden in de Algemene Kinderbijslagwet. Dit houdt in dat er sprake is van een gezinseenheid, waarbij zowel het element van gezamenlijk wonen als aspecten van sociale, economische en educatieve binding in onderlinge samenhang een rol kunnen spelen. De periode waarin het voormalige pleegkind in ieder geval onderdeel moet zijn geweest van het huishouden om in aanmerking te komen voor de tegemoetkoming begint op het moment van de dagtekening van de eerste beschikking waarvoor herstel wordt geboden tot [PM 2022].

In het tweede lid, onderdeel b, is bepaald dat het voormalige pleegkind, om in aanmerking te komen voor de tegemoetkoming, op 1 januari 2005 jonger dan 21 jaar of is het tussen 1 januari en [PM 2022] is geboren.

Artikel 2.2.3 Hoogte tegemoetkoming

In het voorgestelde artikel 2.2.3, eerste lid, onderdelen a tot en met e, wordt de hoogte van de tegemoetkoming voor een kind, pleegkind of voormalig pleegkind bepaald. De hoogte van de tegemoetkoming is afhankelijk van de leeftijd van het kind, pleegkind of voormalig pleegkind op 1 januari 2023. In het tweede lid wordt geregeld dat een kind, pleegkind of voormalig pleegkind eenmaal recht heeft op een tegemoetkoming.

Artikel 2.2.4 Vaststelling beschikking tot tegemoetkoming

In het voorgestelde artikel 2.2.4 zijn de formele bepalingen over het vaststellen van de beschikking tot toekenning van de tegemoetkoming opgenomen.

Eerste lid

In het eerste lid is bepaald dat de beschikking tot toekenning van de tegemoetkoming ambtshalve gegeven wordt in de twee beschreven gevallen. Voor de toekenning worden de computersystemen van de Belastingdienst/Toeslagen geraadpleegd om te bepalen of bijvoorbeeld een kind van een gedupeerde aanvrager van een kinderopvangtoeslag recht heeft op de tegemoetkoming. De Belastingdienst/Toeslagen gaat over tot het vaststellen van de beschikking tot toekenning indien het de beschikking heeft over alle relevante gegevens, zoals adresgegevens. Totdat een kind twaalf jaar is wordt de beschikking geadresseerd aan de wettelijke vertegenwoordiger, alhoewel het kind de belanghebbende is. Op grond van artikel 8:21, tweede lid, Awb kunnen minderjarigen echter zelf in het geding optreden, indien zij tot redelijke waardering van hun belangen in staat kunnen worden geacht. Er wordt geacht dat dit mogelijk is vanaf twaalf jaar en daarom wordt de beschikking na het twaalfde jaar geadresseerd aan het kind. De wettelijke vertegenwoordiger kan wel totdat het kind achttien jaar is geworden namens hem optreden in bijvoorbeeld bezwaar en beroep. Op grond van artikel 4:95 Awb kan vooruitlopend op de vaststelling van de beschikking alvast een voorschot op de tegemoetkoming verleend worden. Dit zal gebeuren in schrijnende situaties. Op basis van ervaringen uit de praktijk kunnen de voorbeelden van schrijnende situaties in beleidsregels nader worden in- en aangevuld.

Tweede lid

Een kind, pleegkind of voormalig pleegkind kan ook een aanvraag indienen tot het geven van de beschikking tot toekenning van de tegemoetkoming. Er kan een aanvraag ingediend worden als de (pleeg)ouder van het kind in aanmerking komt voor de herstelmaatregel op grond van artikel 2.1.6, vierde en vijfde lid, en dit bekend is gemaakt aan deze (pleeg)ouder conform de Algemene wet bestuursrecht en als de beschikking niet ambtshalve door de Belastingdienst/Toeslagen is gegeven binnen zes maanden. Zoals toegelicht bij het eerste lid kunnen minderjarigen zelf in het geding optreden, indien zij tot redelijke waardering van hun belangen in staat kunnen worden geacht. Gelet hierop wordt het mogelijk geacht dat een kind vanaf twaalf jaar een aanvraag kan indienen. De wettelijke vertegenwoordiger kan ook altijd namens de minderjarige een aanvraag indienen, bijvoorbeeld als de minderjarige hiertoe niet in staat is. Voor het twaalfde jaar kan de wettelijke vertegenwoordiger een aanvraag indienen.

Derde lid

De uiterste termijn tot het doen van een aanvraag voor de tegemoetkoming is op grond van het derde lid binnen een jaar na de uiterste datum tot het doen van een aanvraag voor een herstelmaatregel als bedoeld in artikel 2.1.6, vierde en vijfde lid. De uiterste datum tot het doen van een aanvraag voor het toekennen van het forfaitaire bedrag is 1 januari 2024, zodat een aanvraag voor de tegemoetkoming gedaan moet worden voor 1 januari 2025.

Artikel 2.2.5 Geen aanvraag geweest voor herstelmaatregel

Eerste lid

Een kind, pleegkind of voormalig pleegkind van een gedupeerde aanvrager van kinderopvangtoeslag die geen aanvraag heeft gedaan voor de toepassing van een herstelmaatregel als bedoeld in artikel 2.1.6, vierde en vijfde lid, maakt op grond van de artikelen 2.2.1 en 2.2.2 geen aanspraak op de tegemoetkoming. Dit wordt onwenselijk geacht op het moment dat deze gedupeerde aanvrager, op het moment dat hij een aanvraag zou hebben ingediend, als gedupeerde aanvrager van kinderopvangtoeslag zou zijn aangemerkt. Om deze reden wordt in artikel 2.2.6, eerste lid, bepaald dat onder voorwaarden, genoemd in de onderdelen a en b, voor het kind, pleegkind of voormalig pleegkind toch recht bestaat op toekenning van de tegemoetkoming.

De eerste voorwaarde is dat de mogelijk gedupeerde aanvrager van een kinderopvangtoeslag geen aanvraag heeft gedaan voor de toepassing van een herstelmaatregel als bedoeld in artikel 2.1.6, vierde en vijfde lid. Als gevolg hiervan ontstaat namelijk geen recht van het kind op de tegemoetkoming. De tweede voorwaarde is dat aannemelijk moet worden gemaakt dat de

aanvrager van een kinderopvangtoeslag hier wel degelijk recht op zou hebben gehad indien hij een aanvraag had ingediend (eerste lid, onderdeel b).

Het kind, pleegkind of voormalig pleegkind dat een beroep doet op artikel 2.2.6 kan problemen ondervinden bij het aannemelijk maken dat sprake is van een dergelijke situatie. Hiervoor kunnen om deze reden ook de computersystemen van de Belastingdienst/Toeslagen worden benut. Indien diegene een aanvraag indient bij de Belastingdienst/Toeslagen zal de Belastingdienst/Toeslagen deze hierop doorzoeken. Hierbij helpt het als aanknopingspunten worden geleverd, zoals de jaren waarin kinderopvang is genoten of het jaar waarin de problematiek is begonnen.

Als een minderjarig kind een aanvraag indient, gaat het mogelijk in tegen de wens van zijn wettelijke vertegenwoordiger. In dit specifieke geval wordt dus geacht dat deze minderjarige op grond van artikel 8:21, tweede lid, Awb zelf in het geding kan optreden, omdat hij tot redelijke waardering van zijn belangen in staat kan worden geacht. Als dit niet mogelijk was, had het kind immers geen aanvraag ingediend.

Tweede lid

In het tweede lid is bepaald dat de uiterste datum om een aanvraag voor de toepassing van dit artikel in te dienen is binnen een jaar na de uiterste datum tot het doen van een aanvraag voor het toekennen van het forfaitaire bedrag. Op dit moment is de uiterste datum tot het doen van deze aanvraag 1 januari 2024, zodat een aanvraag voor de toepassing van dit artikel gedaan kan worden voor 1 januari 2025.

Artikel 2.2.6 Overleden kind

In het voorgestelde artikel 2.2.6 wordt geregeld dat een tegemoetkoming uitgekeerd kan worden aan een ander dan het kind, indien het kind in aanmerking zou zijn gekomen voor de tegemoetkoming, als het geleefd zou hebben.

Eerste lid

Aan de gedupeerde aanvrager van kinderopvangtoeslag wordt een tegemoetkoming toegekend als voldaan is aan de volgende twee voorwaarden. Het kind of (voormalig) pleegkind van hem of zijn partner, die ook zijn partner was op 26 januari 2021 is ten eerste overleden. Onder een overleden kind of (voormalig) pleegkind wordt verstaan het kind of (voormalig) pleegkind van de gedupeerde aanvrager van kinderopvangtoeslag dat in de Basisregistratie Personen aangemerkt is als overleden. Wanneer sprake is van een kind of een (voormalig) pleegkind wordt verwezen naar de toelichting bij de artikelen 2.2.1 en 2.2.2. Ook wanneer sprake is van een partner wordt verwezen naar de toelichting bij de artikelen 2.2.1 en 2.2.2. Ten tweede had dit kind of (voormalig) pleegkind aanspraak kunnen maken op de tegemoetkoming op grond van de artikelen 2.2.1 en 2.2.2 als het zou hebben geleefd.

Tweede lid

Het overleden kind van de gedupeerde aanvrager van kinderopvangtoeslag kan ook zelf een kind of (voormalig) pleegkind hebben gehad. De tegemoetkoming wordt in een dergelijk geval toegekend aan dit kind. Als er sprake is van meer kinderen of (voormalig) pleegkinderen wordt de tegemoetkoming in gelijke delen verdeeld onder deze kinderen. In welke gevallen er sprake is van een kind, pleegkind of voormalig pleegkind van een overledene wordt verwezen naar de toelichting bij de artikelen 2.2.1 en 2.2.2.

Derde lid

Artikel 2.2.3 is van toepassing voor de hoogte van de tegemoetkoming. De hoogte van de tegemoetkoming is afhankelijk van de leeftijd van het kind of (voormalig) pleegkind op het moment van het overlijden.

Vierde lid

De beschikking tot toekenning van de tegemoetkoming wordt na een aanvraag vastgesteld. De Belastingdienst/Toeslagen zal de gedupeerde aanvrager van kinderopvangtoeslag op de hoogte stellen dat diens kind aanspraak had kunnen maken op de tegemoetkoming. De Belastingdienst/Toeslagen wijst erop dat een aanvraag gedaan kan worden om deze tegemoetkoming te ontvangen. De gedupeerde aanvrager van de kinderopvangtoeslag kan vervolgens deze aanvraag doen. De gedupeerde aanvrager van kinderopvangtoeslag kan ook

zonder bericht van de Belastingdienst/Toeslagen een aanvraag doen voor het toekennen van de tegemoetkoming. Deze werkwijze geldt ook voor eventuele kinderen van het overleden kind. De aanvraag kan gedaan worden tot een jaar na de uiterste datum tot het doen van een aanvraag voor de toepassing van de Catshuisregeling. De beschikking tot vaststellen van de tegemoetkoming wordt vervolgens binnen zes maanden tot maximaal een jaar na ontvangst van de aanvraag vastgesteld.

Artikel 2.3.1 e.v. (gereserveerd)

Artikel 2.4.1 Tegemoetkoming vanwege institutionele vooringenomenheid bij huurtoeslag, zorgtoeslag of kindgebonden budget

Eerste lid

Met de aanvrager van een huurtoeslag, zorgtoeslag of kindgebonden budget wordt ten eerste iemand bedoeld die de betreffende toeslag heeft aangevraagd en toegekend heeft gekregen als bedoeld in artikel 14, tweede lid, van de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (Awir). Voor de invulling van institutionele vooringenomenheid van de Belastingdienst/Toeslagen wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 2.1.1, eerste lid, onderdeel a. Er moet verder voor 23 oktober 2019 sprake zijn geweest van institutionele vooringenomenheid bij de uitvoering van de huurtoeslag, zorgtoeslag of kindgebonden budget. Deze datum sluit aan bij de datum waarvoor er sprake moet zijn geweest van institutionele vooringenomenheid bij de uitvoering van de kinderopvangtoeslag.

Om in aanmerking te komen voor een tegemoetkoming moet de aanvrager schade hebben geleden als gevolg van de institutionele vooringenomenheid. Het kan hierbij zowel om materiële als om immateriële schade gaan. Als de institutionele vooringenomenheid heeft geleid tot een terugvordering van huurtoeslag, zorgtoeslag of kindgebonden budget of tot stopzetting van de voorschotverlening van een zodanige toeslag, wordt aangenomen dat sprake is geweest van schade.

Tweede lid

Van een ernstige onregelmatigheid die aan de aanvrager van een huurtoeslag, zorgtoeslag of kindgebonden budget toerekenbaar is, is bijvoorbeeld sprake als blijkt dat de aanvrager evident geen recht op huurtoeslag, zorgtoeslag of kindgebonden budget had in het onderzochte berekeningsjaar. Hiervan is bijvoorbeeld sprake als de aanvrager een te hoog inkomen had voor het ontvangen van de toeslag, de belanghebbende niet zorgverzekerd was, geen woning huurde of geen kind had. Ook is er bijvoorbeeld sprake van een ernstige onregelmatigheid die aan de aanvrager toerekenbaar is als de aanvrager ook na verzoeken om informatie of het maken van een afspraak niets van zich heeft laten horen, niet op ingeplande afspraken is verschenen en ook nooit bezwaar heeft gemaakt tegen de betreffende beschikkingen van de Belastingdienst/Toeslagen. Door een dergelijke opstelling van de aanvrager wordt de Belastingdienst/Toeslagen verhinderd controles uit te voeren en in een latere fase ook om fouten in de besluitvorming te herstellen.^[1] Bovenstaande voorbeelden van ernstige onregelmatigheden kunnen op basis van ervaringen uit de praktijk in beleidsregels nader worden in- en aangevuld.

Derde lid

De grondslag van de tegemoetkoming betreft het bedrag van de huurtoeslag, zorgtoeslag of het kindgebonden budget dat is teruggevorderd, niet is toegekend of niet als voorschot is uitbetaald als een direct gevolg is van institutionele vooringenomenheid van de Belastingdienst/Toeslagen. De tegemoetkoming bedraagt 130 procent van dit bedrag.

Vierde lid

De tegemoetkoming wordt in bepaalde situaties verminderd. Het bedrag op grond van het derde lid wordt allereerst verminderd als het teruggevorderde bedrag van de huurtoeslag, zorgtoeslag of kindgebonden budget nog niet betaald is (vierde lid, onderdeel a). Het wordt ook verminderd als een toeslag over het betreffende berekeningsjaar alsnog op een hoger bedrag is vastgesteld (vierde lid, onderdeel b). In die gevallen is het financiële nadeel als gevolg het initiële besluit van de Belastingdienst/Toeslagen met betrekking tot de aanspraak op (het voorschot op) huurtoeslag,

^[1] Interimadvies Omzien in verwondering van 14 november 2019 van de Adviescommissie uitvoering toeslagen (bijlage bij Kamerstukken II 2019/20, 31066, nr. 546), p. 49.

zorgtoeslag of kindgebonden budget namelijk kleiner geweest, hetgeen een lagere tegemoetkoming rechtvaardigt.

De tegemoetkoming wordt eveneens verminderd met een reeds toegekende tegemoetkoming vanwege een onterechte kwalificatie opzet of grove schuld op grond van artikel 2.4.2, eerste lid (vierde lid, onderdeel c). Tot slot wordt de tegemoetkoming verminderd met het bedrag waarmee op een andere wijze in een vergoeding of tegemoetkoming ter zake is of wordt voorzien (vijfde lid). Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn bij een civielrechtelijke schadevergoeding die eerder is toegekend dan de tegemoetkoming op grond van deze paragraaf.

Artikel 2.4.2 Tegemoetkoming vanwege onterechte kwalificatie opzet of grove schuld bij de huurtoeslag, zorgtoeslag en het kindgebonden budget

Eerste lid

In het voorgestelde artikel 2.4.2 wordt het recht op een tegemoetkoming geregeld voor de aanvrager van een huurtoeslag, zorgtoeslag of kindgebonden budget die geen persoonlijke betalingsregeling toegekend heeft gekregen of een buitengerechtelijke schuldregeling is geweigerd. Dit is het gevolg van de onterechte kwalificatie van opzet of grove schuld van deze aanvrager of diens partner bij het ontstaan van de terugvordering huurtoeslag, zorgtoeslag of kindgebonden budget. Artikel 2.1.5, eerste lid, regelt hetzelfde met betrekking tot een aanvrager van een kinderopvangtoeslag. Voor de toelichting wordt daarom verwezen naar de toelichting bij dat artikel.

Tweede lid

De tegemoetkoming bedraagt 30 procent van het bedrag van de terugvordering van de huurtoeslag, zorgtoeslag of het kindgebonden budget, waarbij de kwalificatie opzet of grove schuld is gesteld. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar artikel 2.1.5, tweede lid.

Derde lid

Net zoals in artikel 2.4.1, vierde lid, onderdeel d, wordt de tegemoetkoming verminderd met het bedrag waarmee op andere wijze in een vergoeding of tegemoetkoming is of wordt voorzien.

Artikel 2.4.3 Incidentele noodvoorziening huurtoeslag, zorgtoeslag of kindgebonden budget

Het voorgestelde artikel 2.4.3 codificeert onderdeel 2.4 van het Besluit noodvoorziening toeslagen en heeft na inwerkingtreding terugwerkende kracht tot en met 26 januari 2021. Het Besluit noodvoorziening toeslagen is van 16 december 2020 tot en met 25 januari 2021 gecodificeerd in artikel 49k Awir.

Eerste lid

Deze incidentele noodvoorziening betreft een beperkt bedrag ter dekking van bepaalde noodzakelijke uitgaven en bedraagt in beginsel ten hoogste € 500. In bijzondere situaties waarbij een bedrag van € 500 niet voldoende is om de acute financiële problemen op te lossen, waardoor een onredelijke en onbillijke situatie blijft bestaan, kan een hoger bedrag worden uitgekeerd. De noodvoorziening is incidenteel en dat betekent dat een aanvrager van een huurtoeslag, zorgtoeslag of kindgebonden budget eenmaal aanspraak kan maken op de noodvoorziening. Wanneer er voor de toepassing van dit artikel sprake is van een financiële noodsituatie en van noodzakelijke uitgaven wordt toegelicht bij artikel 2.1.8.

Om een noodvoorziening toegekend te krijgen, moet verder op grond van onderdeel a aannemelijk zijn dat de acute financiële noodsituatie mogelijk het gevolg is van handelen van de Belastingdienst/Toeslagen, als bedoeld onder 1° of 2°. Het woord 'mogelijk' is opgenomen in de voorwaarde omdat er vanaf 16 december 2020 tot en met de inwerkingtreding van deze paragraaf nog geen regeling was voor gedupeerden bij de huurtoeslag, zorgtoeslag of het kindgebonden budget. Voor de inwerkingtreding van paragraaf 2.4 was dus niet met zekerheid te zeggen of er sprake is geweest van een handeling van de Belastingdienst/Toeslagen waarvoor een vergoeding zou worden toegekend.

Wanneer er sprake is van handelen van de Belastingdienst/Toeslagen dat kan leiden tot toekenning van een incidentele noodvoorziening, wordt onder 1° en onder 2° uitgewerkt. Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 2.4.1, eerste lid, en artikel 2.4.2, eerste lid.

Op grond van onderdeel b dient de aanvrager van de huurtoeslag, zorgtoeslag of het kindgebonden budget zich kenbaar te hebben gemaakt bij de Belastingdienst/Toeslagen als iemand die mogelijk aanspraak maakt op een vergoeding als gevolg van institutionele vooringenomenheid van de Belastingdienst/Toeslagen of een onterechte kwalificatie opzet/grove schuld. Dit kan bijvoorbeeld door contact op te nemen met het Serviceteam gedupeerden Kinderopvangtoeslag.

Tweede lid

Behalve in een geval als bedoeld in onderdeel a, is er ook geen recht op een incidentele noodvoorziening, indien voor de aanvrager duidelijk was of redelijkerwijze duidelijk moet zijn geweest, dat hij geen recht had op de huurtoeslag, zorgtoeslag of kindgebonden budget (onderdeel b). Hiervan is bijvoorbeeld sprake als de terugvordering het gevolg is van een te hoog inkomen om in aanmerking te komen voor de toeslag.

Artikel 2.4.4 Formele bepalingen

Eerste lid

Het ambtshalve geven van de beschikking betekent dat de Belastingdienst/Toeslagen zonder aanvraag van de aanvrager van de huurtoeslag, zorgtoeslag of het kindgebonden budget de beschikking geeft tot toekenning van de tegemoetkoming. De Belastingdienst/Toeslagen gaat hiertoe over als op grond van de beschikbare gegevens (bijvoorbeeld de computersystemen) aannemelijk is dat aanspraak bestaat op een tegemoetkoming op grond van deze paragraaf. Bij het ambtshalve vaststellen van de beschikking zijn de algemene beginselen van behoorlijk bestuur en de Algemene wet bestuursrecht (Awb) van toepassing. Dit brengt onder andere met zich mee dat een weigering om de tegemoetkoming ambtshalve toe te kennen op grond van artikel 6:2, onderdeel a, Awb aan een besluit gelijkgesteld is en er bezwaar en beroep mogelijk is. Dit is met name van belang voor de gevallen die alsnog, na een nadere beoordeling, afgewezen worden. Er is bijvoorbeeld sprake geweest van fraude, zodat een terechte kwalificatie opzet of grove schuld is gegeven. Ook is artikel 4:8 Awb van toepassing. Dit betekent dat de belanghebbende in de gelegenheid moet worden gesteld om zijn zienswijze naar voren te brengen bij een geheel of gedeeltelijk niet toekennen van een tegemoetkoming.

Derde lid

Als de tegemoetkoming niet ambtshalve is toegekend, kan een aanvrager van een huurtoeslag, zorgtoeslag of kindgebonden budget een aanvraag doen tot het geven van een beschikking tot toekenning van de tegemoetkoming. Dit betekent dat zes maanden na inwerkingtreding van de regeling een aanvraag gedaan kan worden. Degene die zich al aangemeld heeft, wordt gevraagd of die zijn aanmelding omzet in een aanvraag. Als een gedupeerde in aanmerking wil komen voor een vergoeding wegens een onterechte kwalificatie opzet of grove schuld en wegens institutionele vooringenomenheid dan dient de gedupeerde twee afzonderlijke aanvragen in te dienen. Dit wijkt af van de compensatieregelingen bij de kinderopvangtoeslag, omdat daar één aanvraag gelijkstaat aan een aanvraag voor alle compensatieregelingen bij de kinderopvangtoeslag. Een aanvraag van degene die niet in aanmerking komt voor een tegemoetkoming kan ook opgevat worden als een verzoek tot herziening op grond van artikel 21a Awir en artikel 5a, eerste lid, Uitvoeringsregeling Awir. Dit verzoek tot herziening wordt dan behandeld door het reguliere onderdeel van de Belastingdienst/Toeslagen.

Artikel 3.1.1

Met het voorgestelde artikel 3.1.1 wordt een maatregel gecodificeerd op grond waarvan bepaalde toeslagschulden en bedragen die samenhangen met die schulden worden kwijtgescholden. Deze maatregel treedt met terugwerkende kracht tot en met 2 juni 2021 in werking. Dat is de datum waarop het Besluit uitbreiding Catshuisregeling Kinderopvangtoeslag, vooruitlopend op wetgeving, in werking is getreden.

Eerste lid

Voor kwijtschelding komt op grond van het voorgestelde eerste lid, onderdeel a, van artikel 3.1.1 in aanmerking degene die recht heeft op het forfaitaire bedrag, bedoeld in artikel 2.1.6, of hier recht op zou hebben indien dit forfaitaire bedrag niet zou zijn verminderd tot nihil vanwege een eerder ontvangen bedrag op grond van een herstelmaatregel of indien artikel 2.1.6, tweede lid, geen toepassing zou vinden.

Op grond van het voorgestelde eerste lid, onderdeel b, van artikel 3.1.1 komt ook degene die op de in het voorgestelde tweede lid van dat artikel opgenomen peildatum de partner was van degene, bedoeld in artikel 3.1.1, eerste lid, onderdeel a, voor kwijtschelding in aanmerking. Deze peildatum is in beginsel de datum waarop het forfaitaire bedrag is uitbetaald aan degene, bedoeld in het genoemde eerste lid, onderdeel a. Door deze datum als peildatum te nemen, wordt bereikt dat de gedupeerde ouder en degene die op het moment van de uitbetaling van het forfaitaire bedrag zijn partner is een nieuwe start kunnen maken zonder, of met zo min mogelijk, schulden, met behoud van het uitbetaalde forfaitaire bedrag.

In het tweede lid staat ook beschreven wat de peildatum is in twee situaties waarin het forfaitaire bedrag niet wordt toegekend aan degene, bedoeld in artikel 3.1.1, eerste lid, onderdeel a. Indien het forfaitaire bedrag op grond van artikel 2.1.6, eerste lid, niet is toegekend omdat het forfaitaire bedrag is verminderd tot nihil, dan is de peildatum de datum waarop aan degene, bedoeld in artikel 3.1.1, eerste lid, onderdeel a, voor het eerst een bedrag is uitbetaald op grond van een herstelmaatregel als bedoeld in artikel 2.1.6, vierde lid. Indien aan degene, bedoeld in artikel 3.1.1, eerste lid, onderdeel a, enkel geen forfaitair bedrag is uitgekeerd vanwege de toepassing van artikel 2.1.6, tweede lid, dan is de peildatum de datum waarop het forfaitaire bedrag is uitbetaald aan degene aan wie het forfaitaire bedrag op grond van artikel 2.1.6, tweede lid, wel is uitbetaald. Met het woord "enkel" in de vorige zin wordt voorkomen dat er twee peildata ontstaan in het geval dat zich de situaties, beschreven in artikel 3.1.1, tweede lid, tweede en derde zin, beide voordoen.

Op grond van het voorgestelde artikel 3.1.1, eerste lid, onderdeel c, komt ook degene die op 31 december 2020 de partner was van degene, bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, van dat artikel, in aanmerking voor kwijtschelding, mits degene, bedoeld in genoemd eerste lid, onderdeel a, uiterlijk op 1 juni 2021 heeft verzocht om toepassing van een herstelmaatregel als bedoeld in artikel 2.1.6, vierde lid. Tot en met 1 juni 2021 konden belanghebbenden die zich voor herstel meldden er op basis van uitspraken van het kabinet en van de Belastingdienst/Toeslagen van uitgaan dat degene die op 31 december 2020 hun partner was, voor kwijtschelding in aanmerking zou komen. Op 1 juni 2021 is het Besluit uitbreiding Catshuisregeling Kinderopvangtoeslag gepubliceerd in de Staatscourant, waarin onder andere de kwijtschelding van toeslagschulden, vooruitlopend op wetgeving, is goedgekeurd. In dat beleidsbesluit wordt de datum 31 december 2020 niet genoemd als peildatum voor het vaststellen van de partner die voor kwijtschelding in aanmerking komt. Om opgewekt vertrouwen niet te schaden, heeft het kabinet ervoor gekozen om in de beschreven gevallen ook 31 december 2020 als peildatum te hanteren en deze peildatum ook kenbaar te maken in formele wetgeving. Mocht een aanvrager van de kinderopvangtoeslag die uiterlijk op 1 juni 2021 om herstel verzocht heeft op de peildatum die uit artikel 3.1.1, eerste lid, onderdeel b, volgt, een andere partner hebben dan op de peildatum die uit artikel 3.1.1, eerste lid, onderdeel c, volgt, dan komen beide partners in aanmerking voor kwijtschelding.

De toets wie als partner wordt aangemerkt betreft een materiële toets aan het partnerbegrip. Dus ook degene, bedoeld in het voorgestelde artikel 3.1.1, eerste lid, onderdeel a, die op de peildatum geen toeslag ontvangt, kan op die datum een (toeslag)partner hebben.

Kwijtgescholden wordt het voor 1 januari 2021 nog niet betaalde bedrag van de terugvordering van een toeslag die betrekking heeft op een berekeningsjaar van voor 2021, de met die terugvordering samenhangende rente, bedoeld in de artikelen 27 en 29 Awir, de met die terugvordering samenhangende kosten van invordering, alsmede het bedrag van een met die terugvordering samenhangende bestuurlijke boete. De kwijtschelding geldt ook voor terugvorderingen die betrekking hebben op een berekeningsjaar van voor 2021 maar die pas na 1 januari 2021 zijn geformaliseerd in een beschikking. Ook voor deze terugvorderingen geldt immers dat deze niet voor 1 januari 2021 zijn betaald.

Derde lid Kwijtschelding van een terugvordering zou in bepaalde situaties ertoe kunnen leiden dat de belanghebbende een deel van de toeslag dubbel ontvangt. Dit is het geval indien het bedrag van de toeslag op enig moment na de terugvordering toch weer op een hoger bedrag wordt vastgesteld. Om dubbele uitbetaling te voorkomen, is in het voorgestelde artikel 3.1.1, derde lid, geregeld dat het voor 1 januari 2021 nog niet betaalde bedrag van de terugvordering die het gevolg is van een herzien voorschot, niet wordt kwijtgescholden voor zover een toegekende toeslag van dezelfde toeslagsoort over hetzelfde berekeningsjaar (bijvoorbeeld een toegekende zorgtoeslag over 2020) als de terugvordering (in het voorbeeld een terugvordering zorgtoeslag over 2020) op enig moment wordt verrekend met die terugvordering (onderdeel a van dat derde lid), of voor zover verrekening had gekund indien in 2021 of later geen aflossing van die terugvordering had plaatsgevonden (onderdeel b van dat derde lid). Daarna kan kwijtschelding van de resterende terugvordering plaatsvinden. Het voorgestelde artikel 3.1.1, derde lid, is daarmee een nadere codificatie van hetgeen in onderdeel 3.2 van het Besluit uitbreiding Catshuisregeling Kinderopvangtoeslag is bepaald ten aanzien van kwijtschelding van een openstaande toeslagschuld die het gevolg is van een herzien voorschot. De in dat voorgestelde derde lid opgenomen beperking van de kwijtschelding geldt niet voor latere herzieningen van onherroepelijk vaststaande toeslagbeschikkingen die leiden tot een hogere toeslag. Hoewel een latere herziene hogere toeslag ook kan leiden tot dubbele uitbetaling van (een deel van) een toeslag, vindt het kabinet het niet wenselijk een dergelijke beperking van de kwijtschelding voor te stellen, omdat pas na vijf jaar⁶⁶ duidelijk is of een dergelijke herziening heeft plaatsgevonden en er dan pas na vijf jaar zou kunnen worden kwijtgescholden. Het voorgestelde artikel 3.1.1, derde lid, kan er in geen enkel geval toe leiden dat een belanghebbende in 2021 of later alsnog een bedrag moet betalen over kalenderjaren tot en met 2020.

Vierde lid

In het voorgestelde artikel 3.1.1, vierde lid, is expliciet opgenomen dat bedragen die in 2021 of later zijn betaald over berekeningsjaren tot en met 2020, worden terugbetaald door de Belastingdienst/Toeslagen. De kwijtschelding ziet immers ook op deze bedragen. Ook na 2020 verrekende bedragen met de nog kwijt te schelden schulden worden door de Belastingdienst/Toeslagen terugbetaald, tenzij het gaat om een verrekening als bedoeld in het voorgestelde artikel 3.1.1, derde lid, onderdeel a,. Het terug te betalen bedrag wordt verminderd met het bedrag waarvoor op grond van het voorgestelde artikel 3.1.1, derde lid, aanhef en onderdeel b, geen kwijtschelding wordt verleend.

De Belastingdienst/Toeslagen verleent de kwijtschelding ambtshalve. Een verzoek van de belanghebbende hiertoe is niet nodig.

Voorbeeld kinderopvangtoeslag 2020:

Stel: voorschot: € 12.000.

Stel: herzien voorschot: € 8.000.

Stel: reeds uitbetaald ten tijde van herziening voorschot: € 10.000.

Terugvordering naar aanleiding van herzien voorschot: € 10.000 (reeds uitbetaald) -/- € 8.000 (herzien voorschot) = € 2.000.

Stel: de terugvordering van € 2.000 is op 31 december 2020 nog niet betaald.

Stel: op 31 januari 2021 lost de ouder € 600 af.

De openstaande terugvordering bedraagt nu € 2.000 -/- € 600 = € 1.400.

Stel: de definitieve toeslag wordt vastgesteld op: € 9.750.

Uit te betalen of te verrekenen op grond van het bestaande artikel 24, eerste en tweede lid, Awir: € 9.750 (definitieve toeslag) -/- € 8.000 (herzien voorschot) = € 1.750.

Verrekening met de nog openstaande terugvordering op grond van het bestaande artikel 30 Awir: € 1.400.

⁶⁶ Artikel 21a Awir jo. artikel 5a van de Uitvoeringsregeling Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen.

Uit te betalen naar aanleiding van definitieve toeslag: € 1.750 (definitieve toeslag) -/- € 1.400 (verrekend bedrag) = € 350.

Bedrag dat op grond van het voorgestelde artikel 3.1.1, derde lid, niet in aanmerking komt voor kwijtschelding: € 1400 (verrekend bedrag) + € 350 (het bedrag van de definitieve toekenning dat niet verrekend kon worden met de terugvordering door de aflossing van € 600 in 2021) = € 1.750.

Kwijt te schelden bedrag van de terugvordering: € 2.000 (openstaande terugvordering direct voorafgaand aan 1 januari 2021) -/- € 1.750 (het bedrag dat niet in aanmerking komt voor kwijtschelding) = € 250.

Aan de belanghebbende terug te betalen aflossing op grond van het voorgestelde artikel 3.1.1, vierde lid: € 600 (bedrag van de aflossing in 2021) -/- € 350 (het deel van het afgeloste bedrag dat niet in aanmerking komt voor kwijtschelding) = € 250.

Totaal per saldo door de ouder ontvangen bedrag: € 10.000 (uitbetaald bedrag op grond van het oorspronkelijk vastgestelde voorschot) -/- € 600 (aflossing) + € 350 (ontvangen naar aanleiding van definitieve toekenning) + € 250 (terugontvangen deel van de aflossing) = € 10.000.

Per saldo heeft de ouder een kwijtschelding ontvangen van € 10.000 (het uiteindelijk per saldo ontvangen bedrag) -/- € 9.750 (het bedrag van de definitieve toeslag) = € 250. De € 250 is ook het bedrag dat de ouder in 2020 meer ontvangen heeft dan het definitieve recht op kinderopvangtoeslag. De ouder die na 31 december 2020 een bedrag heeft afgelost ontvangt hiermee per saldo hetzelfde als de ouder die na 31 december 2020 geen bedrag heeft afgelost.

In het voorgestelde artikel 3.1.1, vijfde lid, wordt de termijn opgenomen waarbinnen de Belastingdienst/Toeslagen tot kwijtschelding moet overgaan. In het Besluit uitbreiding Catshuisregeling Kinderopvangtoeslag was hiervoor geen termijn opgenomen.

De Belastingdienst/Toeslagen gaat op grond van het voorstel uiterlijk op het laatst van de volgende drie momenten over tot kwijtschelding:

Moment 1: De dag waarop de Wet hersteloperatie toeslagen in werking treedt. Aangezien er pas een termijn gaat gelden vanaf het moment dat deze wet in werking treedt, is het niet logisch een eerdere datum voor te stellen.

Moment 2: drie maanden na het toekennen van het forfaitaire bedrag, bedoeld in artikel 2.1.6, drie maanden na het afwijzen van dit forfaitaire bedrag in verband met de toepassing van het voorgestelde artikel 2.1.6, tweede lid, of drie maanden na het verminderen tot nihil van dit forfaitaire bedrag in verband met een of meerdere eerder ontvangen bedragen op grond van herstelmaatregelen. Moment 2 hangt ermee samen dat de beoordeling van het recht op het forfaitaire bedrag een sterke indicatie vormt dat belanghebbende recht heeft op kwijtschelding. Op het moment dat een belanghebbende zich pas op een later moment voor herstel meldt, hetgeen tot en met 31 december 2023 mogelijk is, kan de Belastingdienst/Toeslagen ook pas op een later moment tot beoordeling van het recht op het forfaitaire bedrag overgaan, waardoor moment 1 (de dag van inwerkingtreding van de Wet hersteloperatie toeslagen) overschreden wordt.

Moment 3: drie maanden nadat de toekenning van de toeslag (bijvoorbeeld de zorgtoeslag over 2020) waarop de kwijt te schelden terugvordering betrekking heeft (in het voorbeeld de zorgtoeslag) over het berekeningsjaar waarop de kwijt te schelden terugvordering betrekking heeft (in het voorbeeld 2020) onherroepelijk is geworden. Vanaf het moment dat de toekenning van de toeslag onherroepelijk is geworden, kan het kwijt te schelden bedrag bepaald worden. De termijn van drie maanden hangt samen met het handmatige proces van de kwijtschelding terwijl de terugvorderingen meestal geautomatiseerd worden opgelegd. Door bewaking van terugvorderingen bij de belanghebbenden die deel uitmaken van de groep die recht heeft op herstel, de herstellpopulatie, door de Belastingdienst/Toeslagen zal de termijn van drie maanden in de praktijk meestal veel korter zijn.

In sommige gevallen is nader onderzoek nodig of de belanghebbende inderdaad voor herstel en dus voor kwijtschelding in aanmerking komt. Daarom is geregeld dat de Belastingdienst/Toeslagen de in artikel 3.1.1, vijfde lid, opgenomen termijn eenmalig met drie maanden kan verlengen en de

belanghebbende hiervan uiterlijk op de laatste dag van de oorspronkelijke termijn in kennis stelt. Verder uitstel is mogelijk voor zover de belanghebbende daarmee instemt.

Artikel 3.1.2

Het verlenen van kwijtschelding aan een belastingschuldige vindt op grond van artikel 26 IW 1990 uitsluitend plaats wanneer de belastingschuldige niet in staat is, anders dan met buitengewoon bezwaar, de belastingaanslagen geheel of gedeeltelijk te betalen. Buitengewoon bezwaar zal in het algemeen aanwezig zijn wanneer de middelen om een belastingaanslag te voldoen ontbreken en ook niet binnen afzienbare tijd kunnen worden verwacht. Ook zijn er omstandigheden die zich voor kunnen doen die meebrengen dat betaling van de belastingaanslag redelijkerwijs niet kan worden gevorderd.⁶⁷

Het kabinet is van mening dat de groep, gedupeerde ouders en hun partner bij de hersteloperatie toeslagen, een schone lei verdient, zonder schulden en met het geld van de compensatie. De kinderopvangtoeslagaffaire kan worden beschouwd als een omstandigheid waarbij betaling van de belastingaanslagen redelijkerwijs niet kan worden gevorderd. Deze doelgroep is geraakt door een collectief falen van alle staatsmachten, wat maakt dat invordering van bepaalde publieke schulden onbillijk en onredelijk is. Met het opnemen van een afzonderlijke bepaling kan de doelgroep en de omvang van de kwijtschelding worden afgebakend. Daarnaast wordt hiermee een objectief criterium gehanteerd om voor deze doelgroep kwijtschelding te verlenen. Deze bepaling treedt met terugwerkende kracht tot en met 2 juni 2021 in werking. Dat is de datum waarop het Besluit uitbreiding Catshuisregeling Kinderopvangtoeslag, vooruitlopend op wetgeving, in werking is getreden.

Voor kwijtschelding van belastingschulden komen in aanmerking diegenen die recht hebben op het forfaitaire bedrag, bedoeld in artikel 2.1.6 van deze wet, of hier recht op zouden hebben indien dit forfaitaire bedrag niet zou zijn verminderd tot nihil vanwege een eerder ontvangen bedrag op grond van een herstelregeling of indien artikel 2.1.6, tweede lid, van deze wet geen toepassing zou vinden.

Eerste lid

Op grond van het voorgestelde eerste lid, onderdeel b, van artikel 3.1.2 komt ook degene die, op de in het voorgestelde tweede lid van artikel 3.1.1 van deze wet opgenomen peildatum, de partner was van degene, bedoeld in artikel 3.1.2, eerste lid, onderdeel a, van deze wet, voor kwijtschelding in aanmerking. Deze peildatum is in beginsel de datum waarop het forfaitaire bedrag, bedoeld in het voorgestelde artikel [pm] van deze wet, is uitbetaald aan degene, bedoeld in het genoemde eerste lid, onderdeel a. Door deze datum als peildatum te nemen, wordt bereikt dat de gedupeerde ouder en degene die op het moment van de uitbetaling van het forfaitaire bedrag zijn partner is een nieuwe start kunnen maken. Zonder, of met zo min mogelijk, schulden en met behoud van het uitbetaalde forfaitaire bedrag.

Tweede lid

In het tweede lid van artikel 3.1.1 staat ook beschreven wat de peildatum is in twee situaties waarin het forfaitaire bedrag niet wordt toegekend aan degene, bedoeld in artikel 3.1.2, eerste lid, onderdeel a, van deze wet. Als het forfaitaire bedrag op grond van artikel 2.1.6, eerste lid, van deze wet niet is toegekend omdat het forfaitaire bedrag is verminderd tot nihil, dan is de peildatum de datum waarop aan degene, bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, voor het eerst een bedrag is uitbetaald op grond van een herstelregeling als bedoeld in artikel 2.1.6, derde lid, van deze wet. Als aan degene, bedoeld in artikel 3.1.2, eerste lid, onderdeel a, van deze wet, enkel geen forfaitair bedrag is uitgekeerd vanwege de toepassing van artikel 2.1.6, tweede lid, van deze wet dan is de peildatum de datum waarop het forfaitaire bedrag op grond van artikel 2.1.6, tweede lid, van deze wet is uitbetaald. Met het woord "enkel" in de vorige zin wordt voorkomen dat er twee peildata ontstaan in het geval dat zich de situaties, beschreven in het tweede lid, tweede en derde zin, gelijktijdig voordoen.

⁶⁷ Kamerstukken II 1987/88 20588, nr. 3, p. 76.

Op grond van het voorgestelde artikel 3.1.2, eerste lid, onderdeel c, komt ook degene die op 31 december 2020 de partner was van degene, bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, van dat artikel, in aanmerking voor kwijtschelding, mits degene, bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, uiterlijk op 1 juni 2021 heeft verzocht om toepassing van een herstelregeling als bedoeld in artikel 2.1.6, derde lid, van deze wet. Tot en met 1 juni 2021 konden belanghebbenden die zich voor herstel melden er op basis van uitlatingen van het kabinet en van de Belastingdienst/Toeslagen van uitgaan dat degene die op 31 december 2020 hun partner was, voor kwijtschelding in aanmerking zou komen. Op 1 juni 2021 is het Besluit uitbreiding Catshuisregeling Kinderopvangtoeslag gepubliceerd in de Staatscourant, waarin onder andere de kwijtschelding van toeslagschulden, vooruitlopend op wetgeving, is goedgekeurd. In dat beleidsbesluit wordt de datum 31 december 2020 niet genoemd. Om het opgewekte vertrouwen niet te schaden, heeft het kabinet ervoor gekozen om in de beschreven gevallen ook 31 december 2020 als peildatum te hanteren en deze peildatum ook kenbaar te maken in formele wetgeving. Mocht een belanghebbende die uiterlijk op 1 juni 2021 om herstel verzocht heeft op de peildatum die uit artikel 3.1.2, eerste lid, onderdeel b, van deze wet volgt, een andere partner hebben dan op de peildatum die uit onderdeel c volgt, dan komen beide partners in aanmerking voor kwijtschelding.

Kwijtschelding zal worden verleend voor alle openstaande belastingaanslagen op 31 december 2020 en voor belastingschulden die op dat moment nog niet bekend zijn gemaakt met een aanslagbiljet, maar wel betrekking hebben op de periode of een tijdstip gelegen voor 1 januari 2021. Belastingaanslagen die vóór 1 januari 2021 al (deels) voldaan zijn, worden niet kwijtgescholden. Wanneer deze laatst genoemde belastingaanslagen zijn voldaan met reeds ontvangen compensatie, kan compensatie hiervoor plaatsvinden op grond van het voorgestelde artikel [PM] van deze wet.

In het voorgestelde tweede lid, onder c, van artikel 3.1.2 wordt ook in kwijtschelding voorzien van nog openstaande bedragen die met toepassing of overeenkomstige toepassing van de IW 1990 door de ontvanger van de rijksbelastingdienst worden ingevorderd. Het betreft hier bijvoorbeeld de inkomensafhankelijke bijdrage Zorgverzekeringswet, de eigenwoningbijdrage als bedoeld in artikel 50, derde en vierde lid, van de Wet bevordering eigenwoningbezit en de met die heffingen en invorderingen verschuldigde bestuurlijke boetes, verhogingen, kosten en interest.

Op grond van het reguliere kwijtscheldingsbeleid worden voorts niet alle belastingen kwijtgescholden. De belastingen die niet worden kwijtgescholden staan genoemd in artikel 8, tweede lid, URIW 1990. De voorgestelde kwijtscheldingsbepaling in de zin van artikel 3.1.2 van deze wet is ruimer.

In het geval het gaat om een aansprakelijkstelling volgt er géén kwijtschelding. De ouders en hun partner worden dan ontslagen van hun betalingsverplichting voor de schuld die voortvloeit uit de aansprakelijkstelling. Door het ontslag van de betalingsverplichting gaat de belastingschuld zelf niet teniet.

Vierde lid

In het voorgestelde vierde lid van artikel 3.1.2 is opgenomen dat belastingen die in 2021 of later zijn betaald of verrekend en die betrekking hebben op de periode van vóór 1 januari 2021 en die op grond van artikel 3.1.2 van deze wet voor kwijtschelding in aanmerking komen, worden terugbetaald. Wanneer deze bedragen niet waren voldaan zouden deze immers kwijtgescholden worden.

Onder bepaalde omstandigheden wordt het niet wenselijk geacht om kwijtschelding te verlenen. Het gaat hierbij om schulden die het gevolg zijn van ernstig misbruik. Hiervan is bijvoorbeeld sprake wanneer het ontstaan of onbetaald blijven van de openstaande belastingschuld aantoonbaar te wijten is aan het opzettelijk handelen of nalaten van de ouder of de partner en in verband hiermee een vergrijpboete is opgelegd van 50% of meer van het wettelijk maximum, of had kunnen worden opgelegd, maar de financiële omstandigheden van de belastingplichtige tot een matiging van de vergrijpboete noopten. Een ander voorbeeld waarin kwijtschelding van belastingschuld evenmin plaats zal vinden is wanneer naar aanleiding van het ontstaan of onbetaald blijven hiervan vervolging is ingesteld op grond van het fiscale strafrecht. Er zijn nog meer voorbeelden denkbaar. De genoemde voorbeelden geven een sterke aanwijzing om geen

kwijtschelding te verlenen maar zijn geen vereiste. Hierdoor wordt er ruimte gelaten om in het beleid ook andere gevallen op te nemen waarbij schulden, die het gevolg zijn van ernstig misbruik, niet kwijt te schelden.

Zesde lid

Het verlenen van kwijtschelding geschiedt zoveel als mogelijk ambtshalve. Met het voorgestelde zesde lid wordt een termijn opgenomen waarbinnen de ontvanger tot kwijtschelding moet overgaan. De voorgestelde inwerkingtredingsdatum van dit lid betreft de dag waarop de wet, nadat het wetsvoorstel tot wet, is verheven in werking is getreden. Vanaf deze datum kunnen belanghebbenden de ontvanger van de Belastingdienst houden aan de in het zesde lid van artikel 3.1.2 voorgestelde termijn.

Er bestaat een nauw verband tussen het toekennen van het forfaitaire bedrag en kwijtschelding. Wanneer het forfaitaire bedrag is toegekend is dat ook een sterke indicatie dat belanghebbende recht heeft op kwijtschelding. Derhalve is in dat lid opgenomen dat een latere uiterste datum van kwijtschelding heeft te gelden indien het forfaitaire bedrag later wordt uitgekeerd. Een latere datum heeft onder meer te gelden in de gevallen dat het forfaitaire bedrag is toegekend in de periode die aanvangt drie maanden voorafgaand aan de inwerkingtreding van deze wet.

Het forfaitaire bedrag kan ook worden verminderd tot nihil vanwege een eerder ontvangen bedrag op grond van een herstelregeling. Na vermindering van het forfaitaire bedrag tot nihil heeft de ontvanger, na de vermindering, drie maanden de tijd om de op dat moment openstaande belastingschulden die in aanmerking komen voor kwijtschelding kwijt te schelden.

Belanghebbende kan ook, in verband met artikel 2.1.6, tweede lid, van deze wet, niet in aanmerking komen voor toekenning van het forfaitaire bedrag. Deze belanghebbende heeft echter wél recht op kwijtschelding. In deze gevallen heeft de ontvanger drie maanden de tijd, na de afwijzing van het verzoek, om de op dat moment openstaande belastingschulden die in aanmerking komen voor kwijtschelding kwijt te schelden.

In de situatie dat er belastingschulden, die in aanmerking komen voor kwijtschelding, later geformaliseerd worden zal de ontvanger deze belastingschulden binnen drie maanden na de formalisering kwijtschelden.

In sommige gevallen is nader onderzoek nodig of de belanghebbende inderdaad voor herstel en dus voor kwijtschelding in aanmerking komt. Daarom wordt geregeld dat de ontvanger de in artikel 3.1.2, zesde lid, van deze wet opgenomen termijn eenmalig met drie maanden kan verlengen en de belanghebbende hiervan uiterlijk op de laatste dag van de oorspronkelijke termijn in kennis stelt. Verder uitstel is mogelijk voor zover de belanghebbende daarmee instemt.

Het is vast beleid dat voorlopige aanslagen die nog niet zijn gevolgd door een definitieve aanslag niet worden kwijtgescholden. Kwijtschelding van voorlopige aanslagen bij de gedupeerde ouders en hun partner zal pas plaatsvinden na oplegging van de definitieve aanslag. Nadat de definitieve aanslag is opgelegd heeft de ontvanger, in lijn met het genoemde zesde lid, drie maanden de tijd om na het opleggen van de definitieve aanslag ook de voorlopige aanslag kwijt te schelden. Het eenzijdig verlenen van kwijtschelding van zakelijke schulden is, sinds jaar en dag, een vorm van ongewenste steunverlening door de overheid aan de betrokken ondernemer. Dit is onwenselijk in verband met de dreigende concurrentievervalsingen. In het geval van de gedupeerde ouders is echter de toezegging gedaan dat alle publieke schulden van de ouders worden kwijtgescholden. Dit betekent dat ook zakelijke schulden worden kwijtgescholden bij de gedupeerde ouder en hun partner. Bij de kwijtschelding van zakelijke schulden wordt gebruik gemaakt van de ruimte die aan overheden wordt geboden door de de-minimisverordening.⁶⁸ Op grond van deze verordening mogen overheden aan ondernemingen, over een periode van drie belastingjaren, tot maximaal € 200.000 aan steun verstrekken zonder dat er sprake is van verboden staatssteun in de zin van artikel 107, eerste lid, VWEU. In gevallen waarin geen de-minimissteun kan worden verleend zal

⁶⁸ Verordening (EU) nr. 1407/2013 van de Commissie van 18 december 2013 betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de de-minimissteun (PbEU 2013, L 352).

geen kwijtschelding van zakelijke schulden worden verleend. Dit zal zich met name voordoen voor dat gedeelte van de zakelijke schuld dat hoger is dan € 200.000. Het zonder meer, dus zonder gebruik van de de-minimisverordening, kwijtschelden van zakelijke schulden vormt een staatssteunrisico. Dit betekent dat de Europese Commissie naar aanleiding van een klacht of uit eigen beweging de kwijtschelding van zakelijke schulden als onrechtmatige staatssteun kan aanmerken. Dit heeft tot gevolg dat de Europese Commissie zal bevelen dat de kwijtgescholden zakelijke schulden, inclusief wettelijke rente, moeten worden teruggevorderd. Met het gebruik van de de-minimisverordening wordt dit echter voorkomen en zullen bij het merendeel van de ouders ook alle zakelijke schulden worden kwijtgescholden.

Bij de invordering van belastingen is altijd terughoudendheid betracht met het voor bezwaar vatbaar verklaren van de wijze waarop de ontvanger uitvoering geeft aan zijn taak. Kwijtschelding op grond van deze bepaling is wél voor bezwaar vatbaar. Wanneer een ouder of de partner zich niet kan verenigen met de beslissing van de ontvanger dan kan er naar aanleiding van de beschikking bezwaar worden ingesteld. Dit kan zowel tegen het verlenen als het niet verlenen van kwijtschelding. Wanneer de ouder of partner zich niet kan verenigen met de uitspraak op het bezwaar dan kan er respectievelijk beroep, hoger beroep en beroep in cassatie worden ingesteld. Op het bezwaar, beroep, hoger beroep en beroep in cassatie is hoofdstuk V van de Algemene wet inzake rijksbelastingen van overeenkomstige toepassing.

Artikel 3.1.3 Wijziging artikel 232e Provinciewet

Het eerste lid van artikel 232e van de Provinciewet wijst het orgaan aan dat bevoegd is kwijtschelding te verlenen. De nieuwe kwijtscheldingsbepaling in artikel 26a IW 1990 wordt toegevoegd aan het eerste lid, zodat ook voor de kwijtschelding op basis van dat artikel de gemeenteambtenaar belast met de invordering van gemeentelijke belastingen bevoegd is.

Artikel 3.1.4 Wijziging artikel 255 Gemeentewet

Het eerste lid van artikel 255 van de Gemeentewet wijst het orgaan aan dat bevoegd is kwijtschelding te verlenen. De nieuwe kwijtscheldingsbepaling in artikel 26a IW 1990 wordt toegevoegd aan het eerste lid, zodat ook voor de kwijtschelding op basis van dat artikel de gemeenteambtenaar belast met de invordering van gemeentelijke belastingen bevoegd is.

Artikel 3.1.5 Wijziging artikel 144 Waterschapswet

Artikel 144, eerste lid, van de Waterschapswet wijst het orgaan aan dat bevoegd is kwijtschelding te verlenen. De nieuwe kwijtscheldingsbepaling in artikel 26a IW 1990 wordt toegevoegd aan dat eerste lid, zodat ook voor de kwijtschelding op basis van genoemd artikel 26a de ambtenaar van het waterschap, belast met de invordering van de waterschapsbelastingen, bevoegd is.

Artikel 3.1.6 Kwijtschelding door Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen

Voor de kwijtschelding van schulden van gedupeerden, hun eventuele toeslagpartner op het moment van uitbetalen van het forfaitaire bedrag voor het terrein van SZW worden vier artikelen opgenomen in deze wet. Zoals in het algemeen deel van deze toelichting uiteengezet worden onder omstandigheden ook de schulden van de toeslagpartner op 31 december 2020 kwijtgescholden. Deze vier artikelen voorzien ook in kwijtschelding voor deze groep. Het betreft één artikel per betrokken uitvoerder, respectievelijk het UWV, de SVB, het college van burgemeester en wethouders en de minister van SZW (inzake inburgering). Deze artikelen vormen een bijzonder regime voor de kwijtschelding van schulden van gedupeerden en hun toeslagpartner naast de bestaande kaders voor afwikkelen van schulden in de sociale zekerheid, zoals uiteengezet in de toepasselijke bijzondere wetgeving. Deze tijdelijke artikelen⁶⁹ gaan als *lex specialis* voor op hetgeen bij of krachtens de toepasselijke wetten is geregeld en zij verruimen noch beperken de reguliere mogelijkheden voor kwijtschelding.

⁶⁹ Zij vervallen met ingang van 1 januari 2024. Er wordt voorzien in overgangsrecht. Zie artikel XI.

Voor wat betreft de wet- en regelgeving die door UWV, SVB en DUO (inzake de Wet inburgering) wordt uitgevoerd wordt opgemerkt dat de financiering en verantwoording van de met de kwijtschelding verband houdende kosten meeloopt met de reguliere verantwoordingssystematiek van de betreffende materiewet waar de vordering verband mee houdt. Hoewel de kwijtscheldingsbevoegdheid in een zelfstandige wet wordt neergelegd, verandert de grondslag van de vordering immers niet.

Eerste lid

In het voorgestelde eerste lid worden de doelgroep en reikwijdte van de kwijtschelding neergelegd. De doelgroep voor de kwijtschelding komt overeen met de kwijtschelding van toeslagschulden en belastingschulden, zoals neergelegd in het voorgestelde artikel 3.1.1 en 26a IW 1990.

Kwijtschelding is een gebonden bevoegdheid waarbij op grond van door de Belastingdienst/Toeslagen verstrekte gegevens wordt kwijtgescholden. Dat wil zeggen: indien de Belastingdienst/Toeslagen meldt aan het UWV dat een persoon gedupeerd is, of van deze gedupeerde de toeslagpartner is, het UWV beziet welke vorderingen onder het artikel vallen en zonder nadere inhoudelijke afweging of toetsing deze schulden kwijtscheldt. Er zijn twee gevallen waarbij wel een inhoudelijke afweging moet worden gemaakt. Dit is allereerst de uitzondering op kwijtschelding bij kennelijk misbruik of frauduleus handelen (vierde lid, onderdeel k) en de hardheidsclausule (zesde lid) op grond waarvan UWV af kan wijken van de gestelde kaders. De uitzonderingen worden hieronder nader toegelicht.

De reikwijdte van de kwijtschelding wordt in dit artikellid neergelegd, met dien verstande dat het vierde lid, zoals hieronder wordt toegelicht, uitzonderingen formuleert. Allereerst moet het een schuld betreffen die verband houdt met de uitvoering van de wettelijke taak van het UWV, zoals neergelegd in artikel 30, eerste lid, of 32d, tweede lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen (Wet SUWI). Als laatste wordt de Wet arbeid en zorg (WAZO) benoemd, op grond van deze wet kunnen ook uitkeringen verstrekt worden aan personen, zoals vanwege zwangerschapsverlof van een zelfstandige. In dit kader kunnen tevens vorderingen ontstaan.

Op grond van artikel 30 Wet SUWI is het UWV belast met de uitvoering van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (Wet WIA), Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO), de Ziektewet (Zw), de Werkloosheidswet (WW), de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong), de Toeslagenwet (Tw) en de Wet inkomensvoorziening oudere werklozen (IOW). Bij de uitvoering van deze wettelijke taken kunnen er op veel verschillende gronden schulden bij het UWV ontstaan, bijvoorbeeld als gevolg van te veel verstrekte uitkeringen, een maatregel of een boete. Op grond van artikel 32d, eerste en tweede lid, Wet SUWI kunnen bij of krachtens een andere wet, algemene maatregel van bestuur of ministeriële regeling ook andere taken aan het UWV worden opgedragen. Een voorbeeld van andere een wet waarbij de uitvoering niet op grond van artikel 30 Wet SUWI, maar op grond van de wet zelf aan UWV is opgedragen is de Wet arbeid en Zorg. Bij krachtens de wet opgedragen taken gaat het in de praktijk om regelingen op grond van de Kaderwet SZW-subsidies, zoals de Tijdelijke noodmaatregel overbrugging voor behoud van werkgelegenheid (NOW), de Tijdelijke regeling tegemoetkoming Dagloonbesluit werknemersverzekeringen (reeds vervallen) of de Tijdelijke overbruggingsregeling voor flexibele arbeidskrachten. Op grond van deze regelingen kunnen vorderingen bestaan of ontstaan die op grond van het voorgestelde artikel 3.1.6 worden kwijtgescholden. Ten aanzien van de NOW wordt opgemerkt dat een schuld die voortkomt uit de NOW, bijvoorbeeld vanwege een te hoog voorschot van de subsidie, op grond van de uitzondering van het vierde lid, onderdeel a, van dat artikel niet kwijtgescholden wordt. Het bestanddeel 'verband houden met' moet ruim worden uitgelegd. Hieronder vallen uiteraard schulden die een directe grondslag hebben in de betreffende wet- en regelgeving, maar ook andere daarmee verband houdende vorderingen met een meer indirect karakter, bijvoorbeeld een onverschuldigde betaling als gevolg van een fout in de uitvoering van de genoemde taak.

Ten tweede moet de schuld hebben opengestaan op 31 december 2020 of betrekking hebben op de periode tot en met 31 december 2020. Daarmee is het moment van vaststelling van de schuld (bij besluit) niet relevant voor de toepassing van dit artikel, maar de periode waarop deze betrekking heeft. Het kan om op 31 december 2020 reeds vastgestelde schulden gaan, alsmede schulden die betrekking hebben op die periode, maar die later pas worden vastgesteld. Een voorbeeld van deze laatste situatie is een herziening van de hoogte van een uitkering op grond

van inkomensgegevens die pas op een later moment bekend worden, bijvoorbeeld als gevolg van de vertraging in de polisadministratie of gegevens die beschikbaar komen uit een handhavingstraject. Wanneer de schuld later wordt vastgesteld wordt deze met toepassing van dit artikel weer kwijtgescholden, tenzij het vierde lid van artikel 3.1.6 van toepassing is. Het kan voorkomen dat een schuld betrekking heeft op de periode voor 31 december, maar ook op de periode daarna. Bijvoorbeeld wanneer een doorlopende schending van de inlichtingenplicht tot een te hoge uitkering heeft geleid over de maanden december 2020 en januari 2021. In die gevallen wordt het deel van de schuld dat betrekking heeft op de maand december kwijtgescholden. In sommige gevallen – zoals een bestuurlijke boete – is het niet evident op welke periode de schuld betrekking heeft. In die gevallen zal – zoals ook in de uitvoeringstoets door UWV aangegeven – een individuele afweging moeten worden gemaakt.

Tweede lid

De bij een schuld bijkomende kosten worden eveneens kwijt gescholden. Schulden die op grond van het eerste lid worden kwijtgescholden, kunnen verhoogd zijn. Bijvoorbeeld met wettelijke rente, incasso- en invorderingskosten. Dit lid ziet ook op feitelijke verhoging als het gevolg van het terugvorderen van een brutobedrag. Opgemerkt wordt dat bij het kwijtschelden van deze bijkomende kosten geen peildatum wordt gehanteerd. Als dit wel het geval zou zijn, zou het kunnen voorkomen dat de primaire schuld in zijn geheel wordt kwijtgescholden, terwijl een deel van de bijkomende kosten, bijvoorbeeld rente opgebouwd na 31 december 2020, in stand blijft. Dit wordt als niet uitlegbaar en daarmee onwenselijk geacht.

Derde lid

Het kan voorkomen dat een schuld die op 31 december 2020 bestond in de periode daarna is verminderd door aflossing of verrekening met een lopende uitkering. Het voorgestelde derde lid van artikel 3.1.6 bepaalt dat het UWV in die gevallen het bedrag waarmee de schuld is verminderd restitueert. Overigens is het de verwachting dat deze situatie zich – in ieder geval voor de eerste cohorten gedupeerden die de forfaitaire betaling toegekend hebben gekregen – beperkt voor zal doen aangezien publieke schuldeisers op grond van het kabinetsbesluit de inning van schulden van (mogelijk) gedupeerden reeds hebben gepauzeerd. Daarnaast geldt dat de afkoelperiode op grond van **artikel 6.4 (moratorium)** van toepassing is waardoor inning van de schuld niet heeft plaatsgevonden. Het is ook mogelijk dat de schuld om andere redenen is verminderd, bijvoorbeeld door kwijtschelding door het UWV op grond van een bevoegdheid in de materiewet. In dat geval is er geen sprake van aflossing of verrekening en ontstaat er geen betalingsverplichting voor het UWV.

Vierde lid

Er is een aantal uitzonderingen op de verplichting tot kwijtschelding. Deze uitzonderingen gelden ook voor verminderingen van de schuld die op grond van het derde lid tot een betalingsverplichting zouden leiden.

In onderdeel a van genoemd vierde lid wordt allereerst, zoals in het algemeen deel uiteengezet, een uitzondering gemaakt voor – kortgezegd – zakelijke schulden. Ingeval de gedupeerde of zijn of haar toeslagpartner als natuurlijke persoon, bijvoorbeeld als eenmanszaak, kwalificeert als een werkgever, kan het voorkomen dat er een vordering van UWV jegens deze werkgever ontstaat. Daarbij kan worden gedacht aan een vordering jegens de werkgever die eigenrisicodrager is en die verzuimt een uitkering te betalen. Op grond van artikel 84, derde lid, Wet WIA, of artikel 63a, derde lid, Zw betaalt het UWV de uitkering uit en verhaalt het UWV de kosten daarvan op de werkgever. Een tweede voorbeeld is de vordering van het UWV jegens een werkgever op grond van artikel 66 WW. Op grond van genoemd onderdeel a zijn dergelijke schulden uitgezonderd van de kwijtschelding.

In het vierde lid, onderdelen b, c en d, zijn uitzonderingen geformuleerd in verband met schulden die samenhangen met ernstig misbruik. Zoals in het algemeen deel toegelicht is daarbij aangesloten bij de begrippen 'grove schuld' en 'opzet' zoals neergelegd in het Boetebesluit socialezekerheidswetten (Boetebesluit). De sociale zekerheid kent een grotendeels geharmoniseerd kader voor boeteoplegging dat nader is uitgewerkt in genoemd besluit; op grond van de materiewet kan een bestuurlijke boete opgelegd worden van ten hoogste 100%, of bij recidive 150%, van het bedrag dat ten onrechte is uitgekeerd als gevolg van het niet of niet voldoende

naleven van de inlichtingenplicht; het benadelingsbedrag. Op grond van genoemde onderdelen b tot en met i wordt de opgelegde boete en het bijbehorende benadelingsbedrag niet kwijtschelden indien is vastgesteld dat er grove schuld of opzet in het spel was. Artikel 3.1.6, vierde lid, onderdeel b, subonderdeel 8, dat deze uitzondering voor de Zw regelt, is vanwege de schakelbepaling van artikel 3:16, eerste lid, WAZO ook van toepassing op deze wet. De begrippen 'opzet' en 'grote schuld' zijn sinds 1 januari 2017 formeel aan het Boetebesluit toegevoegd.⁷⁰ Tot die tijd bestond er geen eenduidige definitie van deze begrippen; een uitzondering op de kwijtschelding ziet daarmee op boetes die volgens het toetsingskader dat sindsdien geldt zijn opgevoerd als een opzettelijke of met grote schuld begane overtreding. Ten overvloede wordt opgemerkt dat grote schuld en opzet zoals neergelegd in het Boetebesluit niet verward moeten worden met de 'OG/S kwalificatie' bij toelagen die in het verleden ten onrechte is gehanteerd. Op grond van het Boetebesluit moet het betreffende bestuursorgaan steeds stellen en bewijzen dat er grote schuld of opzet aanwezig was bij de overtreder. Een bestuurlijke boete vanwege grote schuld of opzet op grond van het Boetebesluit is uitzonderlijk en met waarborgen (waaronder de op grond van artikel 6 EVRM die verband houden met de 'criminal charge') omkleed. Misbruik kan eveneens strafrechtelijk vervolgd worden. De Aanwijzing sociale zekerheidsfraude, vastgesteld door het College van Procureurs-generaal van het Openbaar Ministerie, geeft regels voor dergelijke vervolging. Tot strafrechtelijke vervolging wordt overgegaan bij zeer ernstige overtredingen en bij een samenloop van meerdere strafbare feiten. De regering is van oordeel dat bij een dergelijke strafrechtelijke veroordeling ook van ernstig misbruik kan worden gesproken waardoor het met het strafrechtelijk gesanctioneerde handelen of nalaten samenhangende benadelingsbedrag eveneens niet wordt kwijtschelden. Dit wordt geregeld in artikel 3.1.6, vierde lid, onderdeel c.

Onderdeel d biedt een restgrond voor het niet kwijtschelden van vorderingen die – kortgezegd – verband houden met evident misbruik of fraude die niet ziet op de inlichtingenplicht. Bij afwezigheid van deze grondslag zou het UWV verplicht zijn tot kwijtschelding, ook als het uit de informatie die bij het UWV berust duidelijk is dat er sprake is van opzettelijk misbruik of fraude door betrokkene. Indien het UWV tot het oordeel komt dat hier sprake van is kan er op grond van onderdeel k afgezien worden van kwijtschelding. Het element 'kennelijk' in dit onderdeel vereist dat er een bepaalde mate van evidentie is, dat er sprake is van misbruik of frauduleus handelen of nalaten. Bij twijfel over de aard van het handelen noopt de hoofdregel zoals neergelegd in het artikel en de strekking van de kwijtschelding in het kader van de hersteloperatie tot kwijtschelding deze vordering. Bij toepassing van dit onderdeel dient het UWV deugdelijk te motiveren waarom afgezien wordt van kwijtschelding.

Vijfde lid

Gegevensuitwisseling tussen de Belastingdienst/Toelagen en het UWV is noodzakelijk voor de uitvoering van de taak op basis van dit artikel. Op basis van de voorgestelde grondslag verstrekt de Belastingdienst/Toelagen gegevens aan het UWV, zoals bijvoorbeeld de naam, de geboortedatum, de adresgegevens en het burgerservicenummer van de gedupeerde of diens toelagapartner zodat het UWV kan nagaan welke vorderingen kwijtschelden moeten worden. Zonder deze gegevens zal het UWV niet tot kwijtschelding over kunnen gaan. Het uitgangspunt is dat de Belastingdienst/Toelagen de benodigde gegevens uit eigen beweging verstrekt, aangezien de Belastingdienst/Toelagen beschikt over de gegevens van de doelgroep. Indien nodig kan het UWV tevens aan de Belastingdienst/Toelagen verzoeken om (aanvullende) gegevens en inlichtingen te verstrekken welke noodzakelijk zijn om kwijt te schelden.

Zesde lid

Zoals beschreven in het algemeen deel van toelichting bij dit wetsvoorstel is het doel van deze wet, conform de motie van het lid Omtzigt, dat gedupeerde ouders een zoveel mogelijke schuldenvrije toekomst verdienen, en daarmee zonder schulden en met het geld dat zij krijgen in het kader van de hersteloperatie toelagen een nieuwe start moeten kunnen verwezenlijken. Ten behoeve van deze nieuwe start worden de schulden die vallen onder de reikwijdte van het eerste lid van artikel 3.1.6 door het UWV kwijtschelden. Indien het UWV echter van oordeel is dat na toepassing van dit wettelijke kader bij een gedupeerde alsnog problematische schulden bestaan,

⁷⁰ Zie nader Stb. 2016, 342.

waarmee het maken van een nieuwe start in dit individuele geval niet mogelijk blijkt, kan van dit artikel worden afgeweken. Het toepassen het voorgestelde zesde lid van dat artikel zal zich alleen in uitzonderlijke situaties voordoen, waarbij bovendien steeds op het niveau van een individuele belanghebbende en individueel besluit moet worden overwogen. Over de toepassing van dit artikellid vind nauw overleg plaats met het UWV en wordt gestreefd naar een zo zorgvuldig en consistent mogelijk toepassing die past binnen het Rijksbrede beleid van de hersteloperatie.

Zevende lid

Bij ministeriële regeling kunnen regel worden gesteld voor de uitvoering van dit artikel. Gelet op de snelheid waarmee de grondslag voor kwijtschelding tot stand dient te komen en de onvoorziene uitvoeringsvraagstukken die dat met zich mee kan brengen, is het noodzakelijk om voor uitvoerings- of administratieve aspecten deze mogelijkheid te bieden. Op die manier kan snel en adequaat worden gereageerd als uitvoeringsproblemen vragen om regelgeving. Daarbij gaat het om aspecten die raken aan de specifieke uitvoering door het UWV. Deze grondslag biedt geen ruimte om normatieve keuzes op het niveau van ministeriële regeling uit te werken.

Artikel 3.1.7 Kwijtschelding door Sociale verzekeringsbank

Eerste lid

Wat betreft systematiek en doelgroep komt dit artikellid overeen met artikel 3.1.6, eerste lid. De kwijtscheldingsbevoegdheid die aan de SVB wordt geattribueerd ziet allereerst op schulden die verband houden de taak van de SVB op grond van de artikelen 34 en 34a Wet SUWI. Taken op grond waarvan vorderingen jegens de gedupeerde of partner kunnen ontstaan zijn de volgende. Op grond van artikel 34, eerste lid, onderdeel a, van die wet voert de SVB de Algemene Ouderdomswet (AOW), de Algemene nabestaandenwet (ANW) en de Algemene Kinderbijslagwet (AKW) uit. Op grond van artikel 34, eerste lid, onderdeel d, kunnen ook op grond van andere wetten taken aan de SVB opgedragen worden. Dit betreft allereerst de taak op grond van artikel 47a Participatiewet inzake de Aanvullende inkomensvoorziening ouderen (AIO) en de uitvoering van de Remigratiewet (RW) die in artikel 8a RW aan de SVB is opgedragen.⁷¹ Op grond van artikel 34, derde lid, verricht de SVB ook taken in relatie tot de verwerking van gegevens afkomstig uit het buitenland. In het kader van artikel 34, derde lid, jo artikel 20 AKW heeft de SVB ook een taak ter uitvoering van het kindgebonden budget op grond van de Wet kindgebonden budget. Een en ander is verder uitgewerkt in de Regeling samenloop met buitenlandse tegemoetkomingen 2008. In dit kader kunnen ook vorderingen ontstaan die in het kader van onderhavig artikel worden kwijtgescholden.

Op grond van artikel 34a van de Wet SUWI kan de uitvoering van een algemene maatregel van bestuur of ministeriële regeling, overeenkomstig artikel 32d, tweede lid, Wet SUWI ten aanzien van het UWV, eveneens aan de SVB worden opgedragen. Deze regelingen vallen ook onder de kwijtschelding. Voorbeelden van dergelijke regelingen zijn: de Regeling tegemoetkoming asbestslachtoffers 2014, de Tijdelijke regeling overbruggingsuitkering AOW en de Regeling tegemoetkoming werknemers met CSE.

Tweede en derde lid

De voorgestelde leden twee en drie komen overeen met artikel 3.1.6, tweede en derde lid.

Vierde lid

Uitzonderingen voor kwijtschelding zien op bestuurlijke boetes, bijbehorend benadelingsbedrag en een eventuele terugvordering van het benadelingsbedrag bij een strafrechtelijke veroordeling die voortvloeit uit de AOW, ANW, AKW, AIO, Participatiewet en RW. Tevens is net als bij artikel 3.1.6, vierde lid, onderdeel c, een restgrond voor evident misbruik of frauduleus handelen of nalaten opgenomen.

Vijfde lid

Artikel 3.1.6, vijfde tot en met zevende lid, is van overeenkomstige toepassing.

⁷¹ De SVB heeft ook een uitvoerende taak in het kader van de wetten en regelingen voor verzetsdeelnemers en oorlogsgetroffenen (V&O), deze wetten vallen mede onder onderhavig artikel. Gezien de leeftijden van verschillende doelgroepen wordt samenloop zeer onwaarschijnlijk geacht. Mocht er echter een vordering op grond van de V&O regelingen bestaan, kan deze kwijtgescholden worden.

Artikel 3.1.8 Kwijtschelding door college van burgemeester en wethouders met betrekking tot Participatiewet en enige andere wetten

Eerste lid

Wat betreft systematiek en doelgroep komt dit artikellid overeen met artikel 3.1.6, eerste lid. Het college voert op het terrein van SZW de Participatiewet, de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) en de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) uit. Daarnaast heeft het college op grond van in artikel X van de Wet van 13 september 2012 tot wijziging van de Wet inburgering en enkele andere wetten in verband met de versterking van de eigen verantwoordelijkheid van de inburgeringsplichtige (Stb. 2012,430) opgenomen overgangsrecht een uitvoerende en handhavende taak ten aanzien van inburgering, waardoor er schulden kunnen bestaan jegens het college. Het college scheldt schulden op grond van voornoemde wetten kwijt, of restitueert op grond van het derde lid van artikel 3.1.8, voor zover er in het vierde of vijfde lid van dat artikel geen uitzondering is gemaakt.

In het kader van de Participatiewet kan er sprake zijn van schulden die nadere toelichting behoeven. Dit betreft allereerst geldleningen. Deze kunnen worden verstrekt in het kader van de verlening van algemene en bijzondere bijstand. Voor kwijtschelding hiervan is relevant de schuld die openstond op 31 december 2020. Dit bedrag wordt kwijtgescholden. Het is mogelijk dat algemene bijstand, verleend als geldlening, later omgezet wordt in bijstand 'om niet'. Dit is bijvoorbeeld het geval bij bijstand op grond van het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz 2004), maar leenbijstand kan naast bijstandsverlening aan zelfstandigen ook verstrekt worden op grond van artikel 48, eerste lid, van de Participatiewet. Wordt de lening na 31 december 2020, maar vóór het moment van toepassing van dit artikel 3.1.8 omgezet, dan geldt dat uit de systematiek van het genoemde vierde lid, tezamen gelezen met het derde lid van artikel 3.1.8, er geen kwijtschelding meer volgt en ook geen betalingsverplichting voor het college ontstaat. Er is immers sprake van een vermindering van de geldschuld nadien, die geen aflossing of verrekening betreft. Is de leenbijstand nog niet omgezet, dan wordt het bedrag aan lening dat openstond op 31 december 2021 kwijtgescholden.

Bij leenbijstand in het kader van het Bbz 2004, dat per boekjaar wordt vastgesteld, kan het voorkomen dat het recht op bijstand om niet pas later kan worden vastgesteld. Kwijtschelding op grond van artikel 3.1.8 interfereert niet met deze beslissing. Voor de omzetting in een bedrag om niet is immers niet relevant of de geldlening nog openstaat, maar de vermogenspositie van betrokkene (artikel 3 Bbz 2004). Zoals hieronder onder het vijfde lid van het voorgestelde artikel 3.1.8 wordt toegelicht, geldt voor bijstand ter voorziening in de behoefte aan bedrijfskapitaal, welke als lening wordt verstrekt, een bijzonder regime.

Voorts kan er sprake zijn van verhaal op grond van paragraaf 6.5 van de Participatiewet. Zo kan het college bijvoorbeeld op grond van artikel 62 van die wet de kosten van bijzondere bijstand aan een jongere verleend op grond van artikel 12, onderdeel b, op de ouders – die een onderhoudsplicht hebben – verhalen. Voor de toepassing van artikel 3.1.8 is er in dergelijke gevallen pas sprake van een schuld indien het college het besluit tot verhaal op grond van artikel 62g van de Participatiewet heeft genomen. Voorafgaand aan het nemen van dit besluit bestaat slechts de mogelijkheid tot verhaal en is er dus nog geen schuld. Het is ook voorstelbaar dat het college nadien besluit tot verhaal ten aanzien van kosten die betrekking hebben op de periode tot en met 31 december 2020. Zodra dit tot vaststelling van een schuld komt, zal deze weer kwijtgescholden worden. Logischerwijs is het gevolg hiervan dat het niet in de verwachting ligt dat een college zal besluiten dergelijke kosten te verhalen, in de wetenschap dat uitwinning niet mogelijk is door genoemde kwijtschelding.

Tweede en derde lid

De voorgestelde leden twee en drie komen overeen met artikel 3.1.6, tweede en derde lid.

Vierde lid

Er zijn uitzonderingen op de verplichting tot kwijtschelding. Er kunnen schulden zijn van het college jegens de betrokkenen in de hoedanigheid van werkgever. Deze schulden kunnen ontstaan

in de context van het verlenen van loonkostensubsidie aan de werkgever op grond van artikel 10d van de Participatiewet of bij het verlenen van een andere voorziening aan werkgever (zie artikel 8a, tweede lid, onderdeel a, van de Participatiewet). Overeenkomstig artikel 3.1.6, vierde lid, onderdeel a, worden dergelijke schulden op grond van artikel 3.1.8, vierde lid, onderdeel a, uitgezonderd van kwijtschelding.

Op grond van de Participatiewet, IOAW en IOAZ is het Boetebesluit eveneens van toepassing op sanctionering van overtredingen van de inlichtingenplicht op grond van die wetten. Daarom is er bij sprake van opzet of grove schuld zoals gedefinieerd in het Boetebesluit, alsmede een strafrechtelijke veroordeling, een uitzondering gemaakt op de kwijtschelding ten aanzien van het benadelingsbedrag of een eventuele bestuurlijke boete. Indien er naar het oordeel van het college sprake is van kennelijk misbruik of frauduleus handelen of nalaten kan op grond van onderdeel d afgezien worden van kwijtschelding, deze bepaling komt qua strekking overeen met artikel 3.1.6, vierde lid, onderdeel d.

Vijfde lid

Dit artikellid biedt een bijzonder regime voor de kwijtschelding of restitutie van bijstand ter voorziening in de behoefte aan bedrijfskapitaal die wordt verstrekt krachtens artikel 78f van de Participatiewet. Op grond van het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz 2004) en de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) kan deze vorm van bijstand aan zelfstandigen worden verleend in de vorm van een rentedragende lening. Dergelijke schulden hebben een zakelijk karakter en vallen onder de Europese staatssteunregels. Volledige kwijtschelding van dergelijke leningen kan tot onrechtmatige staatssteun leiden, hetgeen onwenselijk is. Daarom wordt, in lijn met de kwijtschelding van zakelijke belastingschulden (zie artikel 26a, achtste lid, en de toelichting daarbij), slechts kwijtschelden indien dit niet leidt tot een overschrijding van het de-minimisplafond, bedoeld in artikel 3, tweede lid, van de algemene de-minimisverordening. Bij het bepalen of de kwijtschelding mogelijk is en tot welk bedrag is het college grotendeels afhankelijk van de informatie die bij de belanghebbende berust. Daarom is in de tweede zin van het artikellid een informatieverplichting opgenomen op grond waarvan degene aan wie de lening ter voorziening in de behoefte aan bedrijfskapitaal is verleend. Op grond hiervan moeten op verzoek inlichtingen, gegevens en documenten verstrekt worden. In het kader van staatssteun binnen de algemene de-minimisverordening moet tevens een zogenoemde de-minimisverklaring overlegd worden, dit betreft een 'document' in de zin van de opgenomen informatieverplichting. Indien onvoldoende informatie verstrekt wordt zal het college niet over kunnen gaan tot kwijtschelding.

Zesde lid

Taken op grond van de Participatiewet, IOAW en IOAZ kunnen op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen volledig bij het bestuur van een openbaar lichaam belegd worden. Voor dergelijke constructies kennen de Participatiewet, IOAW en IOAZ schakelbepalingen. Deze bepalingen worden in het voorgestelde zesde lid van van overeenkomstige toepassing op dit artikel verklaard. Dit houdt in dat wanneer de uitvoering van de genoemde wet aan het bestuur van het openbaar lichaam is overgedragen, dit openbaar lichaam voor de toepassing van dit artikel ten aanzien van schulden op grond van die wet in de plaats van het college treedt. Voorts wordt artikel 3.1.6, vijfde tot en met zevende lid, van overeenkomstige toepassing verklaard.

Artikel 3.1.9 Kwijtschelding door Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Eerste lid

Dit komt wat betreft systematiek en doelgroep overeen met artikel 3.1.6, eerste lid, en adresseert de minister van SZW in het kader van zijn bevoegdheden op grond van de Wet inburgering. In de praktijk zal dit artikel worden uitgevoerd door DUO. De werkzaamheden ter uitvoering van de Wet inburgering (Wi) zijn namelijk door de minister van SZW opgedragen aan DUO in het Besluit mandaat, volmacht en machtiging Dienst Uitvoering Onderwijs Wet- en regelgeving 2014.⁷²

⁷² De minister van SZW beoogt dit besluit wijzigen zodat de uitvoering van onderhavig artikel eveneens aan DUO wordt opgedragen.

Schulden die uit de Wet inburgering voortvloeien betreffen boetes en terugbetaling van een lening. Op grond van artikel 28 Wi legt DUO een boete op aan de inburgeringsplichtige die het participatieverklaringstraject verwijtbaar niet heeft behaald binnen de termijn van een jaar of de verlengde termijn. Op grond van art 33 Wi legt DUO een boete op aan de inburgeringsplichtige die de overige onderdelen van het inburgeringsexamen verwijtbaar niet heeft behaald binnen de termijn van drie jaar of de verlengde termijn. Boetes kunnen meerdere malen worden opgelegd. Op grond van artikel 16 Wi verstrekt DUO op aanvraag een lening aan inburgeringsplichtigen en vrijwillige inburgeraars uit de Europese Unie en Turkije van maximaal € 10.000 ter dekking van cursus- en examenkosten. Op grond van artikel 4.13, derde lid van het Besluit inburgering scheldt DUO de lening kwijt van asielgerechtigde inburgeringsplichtigen die binnen de termijn aan de inburgeringsplicht voldaan hebben. Gezinsmigranten en vrijwillige inburgeraars moeten de lening terugbetalen.

De openstaande schuld wordt kwijtgescholden. Dit geldt voor alle groepen die op grond van de wet- en regelgeving inburgering een schuld bij DUO hebben. Openstaande schuld wil in dit verband zeggen: opgenomen leenbedrag uit de DUO-lening inburgering en openstaande boetes inburgering op 31 december 2020. Het daarna nog resterende openstaande leenbedrag waar door de inburgeraar een beroep op kan worden gedaan, kan onder dezelfde voorwaarden als waaronder het oorspronkelijke leenbedrag is verstrekt, worden opgenomen.

Tweede en derde lid

Het voorgestelde tweede en derde lid komen overeen met artikel 3.1.6, tweede en derde lid.

Vierde lid

Anders dan de voorgaande artikelen worden voor schulden in het kader van inburgering geen specifieke uitzonderingen gemaakt. Er kunnen op grond van de Wi geen zakelijke schulden ontstaan. Evenmin ken de Wi een boeteregime dat een eenduidige nadere kwalificatie geeft van de mate van verwijtbaarheid inzake een bestuurlijke boete op grond van artikel 28 Wi. Tevens is er geen sprake van aan de Wi te relateren feiten die zowel bestuursrechtelijk als strafrechtelijk gesanctioneerd kunnen worden. Net als bij de voorgaande artikelen wordt wel een restgrond voor het afzien van kwijtschelding opgenomen. Op grond van het vierde lid wordt afgezien van kwijtschelding indien er sprake is van evident misbruik of frauduleus handelen of nalaten. Deze bepaling komt overeen met artikel 3.1.6, vierde lid, onderdeel c, met dien verstande dat in plaats van 'misbruik van de sociale zekerheid' de frase 'misbruik van het stelsel van inburgering' wordt gehanteerd. De Wet inburgering is namelijk geen sociale zekerheid.

Vijfde lid

In het vijfde lid wordt artikel 3.1.6, vijfde tot en met zevende lid, van overeenkomstige toepassing verklaard.

Artikel 3.1.10 Kwijtschelding door CAK

Eerste lid

De doelgroep voor de kwijtschelding komt overeen met de kwijtschelding van toeslagschulden en belastingenschulden, zoals neergelegd in de voorgestelde artikelen 3.1.1 en 26a van de Invorderingswet 1990. De kwijtschelding is een gebonden bevoegdheid waarbij op grond van door de Belastingdienst/Toeslagen verstrekte gegevens wordt kwijtgescholden. Dat wil zeggen; indien de Belastingdienst/Toeslagen meldt aan het CAK dat een persoon gedupeerd is of toeslagpartner is van een gedupeerde (of toeslagpartner van de gedupeerde was op 31 december 2020), beziet het CAK welke vorderingen onder het artikel vallen en scheldt als uitgangspunt zonder nadere inhoudelijke afweging deze schulden kwijt.

De reikwijdte van de kwijtschelding is in dit artikellid neergelegd. Allereerst gaat het om vorderingen die zien op de periode tot en met 31 december 2020 en toen nog niet waren voldaan. Dit betreft dus zowel vorderingen die zijn ontstaan voor deze datum en vorderingen die in 2021 zijn ontstaan, maar betrekking hebben op de periode tot en met 31 december 2020.

Ten tweede moet het een schuld betreffen die verband houdt met de uitvoering van de wettelijke taken van het CAK, zoals neergelegd in artikel 6.1.2, Wet langdurige zorg (Wlz). Ten derde moet het een wettelijke taak betreffen waarbij een schuld kan ontstaan bij een gedupeerde of de toeslagpartner. Het gaat hierbij in ieder geval om:

- de vaststelling en de inning van eigen bijdragen als bedoeld in artikel 3.2.5, Wet langdurige zorg;
- de vaststelling en de inning van eigen bijdragen als bedoeld in de artikelen 2.1.4, voor zover betrekking hebbende op eigen bijdrage voor zorg van vóór 1 januari 2020, en 2.1.4b van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015;
- de oplegging en inning van bestuurlijke boetes als bedoeld in artikel 9b en artikel 9c van de Zorgverzekeringswet;
- de heffing en inning van de bestuursrechtelijke premie, bedoeld in artikel 18d of artikel 18e van de Zorgverzekeringswet;
- de oplegging en inning van bijdragen, bedoeld in artikel 69, eerste lid, van de Zorgverzekeringswet.

Hierna volgt een toelichting per type schuld.

Eigen bijdrage Wlz

Met betrekking tot de eigen bijdrage Wlz, zoals bedoeld in artikel 3.2.5, van de Wet langdurige zorg, scheldt het CAK voor gedupeerden en de partners van gedupeerden, alle openstaande (niet betaalde) facturen met zorg(regels) kwijt die zien op zorg van vóór 1 januari 2021.

Eigen bijdrage Wmo

Met betrekking tot de eigen bijdrage Wmo, zoals bedoeld in de artikelen 2.1.4 (zorg tot 1 januari 2020) en 2.1.4b van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (zorg vanaf 1 januari 2020 in verband met invoering van het abonnementstarief), scheldt het CAK voor gedupeerden en de partners van gedupeerden, alle openstaande (niet betaalde) facturen met zorg(regels) kwijt die zien op zorg van vóór 1 januari 2021.

Bestuurlijke boetes onverzekerdenregeling

Met betrekking tot de bestuurlijke boetes die het CAK heeft opgelegd aan onverzekerde verzekeringsplichtigen op basis van artikel 9d en artikel 9c van de Zorgverzekeringswet, scheldt het CAK kwijt alle voor 1 januari 2021 geformaliseerde openstaande schulden en alle nog te formaliseren schulden voor zover deze betrekking hebben op de periode tot en met 31 december 2020.

Bestuursrechtelijke premie wanbetalers en ambtshalve verzekerden

Het CAK is krachtens artikel 18g, vijfde lid van de Zorgverzekeringswet bevoegd schulden ter zake van de bestuursrechtelijke premie die hem nog niet zijn voldaan nadat artikel 18d of 18e, Zorgverzekeringswet niet meer op de verzekeringnemer van toepassing is, kwijt te schelden. Met het onderhavige artikel scheldt het CAK onverminderd alle schulden ter zake van de bestuursrechtelijke premie kwijt. Ook als artikel 18d of 18e, Zorgverzekeringswet op de verzekeringnemer van toepassing is. Dat betekent dat gedupeerden niet hoeven te wachten op definitieve afmelding voor het bestuursrechtelijke premieregime door de zorgverzekeraar. Hiervoor is gekozen, omdat aan gedupeerden die zich voor 15 februari 2021 hebben gemeld is toegezegd dat hun schulden bij de uitvoeringsorganisaties vanaf mei 2021 worden kwijtescholden.

Bijdrage verdragsgerechtigden

Met betrekking tot de bijdrage die het CAK oplegt aan personen bedoeld in artikel 69, eerste lid, van de Zorgverzekeringswet, geldt dat het CAK alle voor 1 januari 2021 geformaliseerde openstaande schulden en alle nog te formaliseren schulden voor zover deze betrekking hebben op de periode tot en met 31 december 2020 kwijtescheldt.

Nadat de Belastingdienst met een beschikking heeft vastgesteld dat een persoon recht heeft op het forfaitaire bedrag en deze persoon tevens schulden blijkt te hebben bij het CAK zoals in het bovenstaande omschreven en het CAK hierover door de Belastingdienst expliciet is geïnformeerd, dient het CAK een besluit te nemen over de kwijtschelding van deze publiekrechtelijke schulden.

Overeenkomstig de Algemene wet bestuursrecht (Awb) wordt een termijn van acht weken als redelijk beschouwd, daarbij heeft het bestuursorgaan de bevoegdheid om op grond van artikel 4:14, eerste lid, deze termijn te verlengen indien niet binnen deze acht weken tot een besluit kan worden gekomen en de betrokkene hierover tijdig is geïnformeerd. Indien het CAK hierover een

besluit heeft genomen staan uiteraard de reguliere rechtsmiddelen uit de Awb (bezwaar en beroep) voor de betrokkene ter beschikking.

Tweede lid

Schulden die op grond van het eerste lid worden kwijtgescholden kunnen verhoogd zijn. Bijvoorbeeld met wettelijke rente, incasso- en invorderingskosten, maar ook kosten als beslag en eventuele boetes die direct verband houden met het niet (tijdige) aflossen van de openstaande schuld. Deze bijkomende kosten worden eveneens kwijtgescholden. Dit lid ziet ook op feitelijke verhoging als het gevolg. Opgemerkt wordt dat bij het kwijtschelden van deze bijkomende kosten niet de peildatum van 31 december 2020 wordt gehanteerd. Als dit wel het geval zou zijn, zou het kunnen voorkomen dat de primaire schuld in zijn geheel wordt kwijtgescholden, terwijl een deel van de bijkomende kosten, bijvoorbeeld rente opgebouwd na 31 december 2020, in stand blijft. Dit wordt als niet uitlegbaar en daarmee onwenselijk geacht.

Derde lid

Het kan voorkomen dat een schuld die op 31 december 2020 bestond, in de periode daarna is verminderd door aflossing. In die gevallen betaalt het CAK het bedrag waarmee de schuld is verminderd uit aan degene die heeft terugbetaald. Overigens is het de verwachting dat deze situatie zich – in ieder geval voor de eerste cohorten gedupeerden die de forfaitaire betaling toegekend hebben gekregen – beperkt voor zal doen aangezien publieke schuldeisers op grond van het kabinetsbesluit de inning van schulden van (mogelijk) gedupeerden reeds hebben gepauzeerd. Daarnaast geldt dat de afkoelperiode op grond van [artikel 49i van de Awir](#) van toepassing is waardoor inning van de schuld niet heeft plaatsgevonden. Het is ook mogelijk dat de schuld om andere redenen is verminderd, bijvoorbeeld door kwijtschelding door het CAK op grond van een reeds bestaande bevoegdheid in desbetreffende materiewet. In dat geval is er geen sprake van aflossing of verrekening en ontstaat er geen terugbetalingsverplichting voor het CAK.

Vierde lid

Voor een goede uitvoering van dit artikel kan het noodzakelijk zijn dat er (nadere) gegevens en inlichtingen door de Belastingdienst aan het CAK worden verstrekt. Indien het verstrekken van gegevens en inlichtingen over gedupeerden betreft, gaat het dus om persoonsgegevens. Hiermee zal zorgvuldig worden omgegaan en van verstrekking zal alleen sprake zijn indien dit noodzakelijk is voor de kwijtschelding van schulden en daarmee gepaard gaande uitvoering door het CAK.

Vijfde lid

Het is denkbaar dat zich dermate bijzondere omstandigheden voordoen dat toepassing van dit artikel tot onbillijke situaties leidt. Gezien de reikwijdte van het vraagstuk en mogelijke onvoorziene situaties kunnen die onbillijkheden veelsoortig zijn. In die gevallen kan het CAK het artikel buiten toepassing laten of van het artikel afwijken. Dit geeft het CAK enerzijds de ruimte om ten gunste van de betrokkene (in weerwil van dit artikel) over te gaan tot kwijtschelding. Van de andere kant kan het CAK beslissen juist niet over te gaan tot kwijtschelding. Een voorbeeld van een dergelijke onbillijke situatie is als ten aanzien betrokkene vastgesteld is dat of veroordeeld is voor fraude en openstaande vorderingen heeft die direct daaruit voortvloeien. Ten aanzien van dergelijke situaties is in het algemeen besloten dat deze niet onder de kwijtscheldingsgrond vallen, omdat op die manier fraude zou worden beloond. Dit artikellid geeft het CAK daartoe de benodigde ruimte.

Wel dient het CAK uitvoerig en met voldoende redenen te onderbouwen in welke gevallen wordt afgezien van toepassing van deze grond tot kwijtschelding. Ten aanzien van het genoemde voorbeeld zal het CAK dus moeten kunnen onderbouwen dat hier sprake is van een vordering als gevolg van fraude. Over de nadere invulling van dit artikellid vindt nauw overleg plaats met het CAK en wordt gestreefd naar een zo zorgvuldig en consistent mogelijk toepassing die past binnen het Rijksbrede beleid van de hersteloperatie.

Zesde lid

Dit artikellid biedt een grondslag om bij ministeriële regeling regels te stellen voor de goede uitvoering van dit artikel. Gelet op de snelheid waarmee deze grondslag voor kwijtschelding tot stand dient te komen en de onvoorziene uitvoeringsvraagstukken die dat met zich mee kan

brengen, is het noodzakelijk om voor uitvoerings- of administratieve aspecten deze mogelijkheid te bieden. Op die manier kan en snel en adequaat worden gereageerd als uitvoeringsproblemen vragen om regelgeving. Daarbij gaat het om aspecten die raken aan de specifieke uitvoering door het CAK. Deze grondslag biedt geen ruimte om normatieve keuzes op het niveau van ministeriële regeling uit te werken.

Zevende lid

Met dit lid wordt voorzien in een grondslag om de kwijtschelding van de eigen bijdrage voor de Wlz en de oude vorderingen voor eigen bijdrage onder de AWBZ ten laste te doen komen van het Fonds langdurige zorg (Flz), respectievelijk Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten (AFBZ). Middelen uit Flz, respectievelijk het AFBZ kunnen slechts voor de in artikel 90 van de Wet financiering sociale verzekeringen gelimiteerde doeleinden worden besteed. Het kwijtschelden van schulden van gedupeerden komt ten laste van een van beide fondsen, omdat er een vordering openstaat. Echter, dit valt buiten de doeleinden van de Wfsv en zou daarom leiden tot een onrechtmatige besteding van middelen door het CAK. Om dat te voorkomen biedt deze grondslag de ruimte om de kwijtschelding wel te financieren vanuit het Flz respectievelijk AFBZ. In dit artikellid is tevens rekening gehouden met de overgangssituatie als omschreven in artikel 11.2.10 van de Wlz.

Artikel 3.1.11 Kwijtschelding door Wlz-uitvoerder

Eerste lid

In de Wet Langdurige zorg (Wlz) wordt de Wlz-uitvoerder genoemd: een rechtspersoon die geen zorgverzekeraar is, die zich overeenkomstig artikel 4.1.1 heeft aangemeld voor de uitvoering van de Wlz, het zorgkantoor daaronder begrepen. Deze publieke organisatie is belast met de uitvoering van de Wlz waaronder begrepen het verstrekken van het Wlz-persoonsgebonden budget en oude vorderingen op grond van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten.

Bij een Wlz-uitvoerder kunnen op verschillende wijzen schulden zijn ontstaan van budgethouders. Het kwijtschelden van deze schulden op basis van onderhavige wet is niet van toepassing op schulden die ontstaan zijn als gevolg van een onverschuldigde betaling (bijvoorbeeld indien een zorgverlener of budgethouder per ongeluk twee keer betaling van dezelfde factuur ontvangen heeft). Men komt dan immers terecht in het regime van het privaatrecht waarbij voor kwijtschelding reeds een juridische grondslag geregeld is. Het gaat hier aldus om publiekrechtelijke schulden die hun oorsprong vinden door onrechtmatig handelen van de budgethouder. Mocht geconstateerd zijn (of reeds op een eerder moment geconstateerd) dat schulden ontstaan zijn als gevolg van fraude of misbruik, valt dit buiten de werkingssfeer van dit artikel.⁷³

Voor wat betreft eventuele vorderingen die nog ten tijde van de AWBZ ontstaan zijn (voor 2015), geldt dat een terugvordering bijvoorbeeld kan zijn gestart als gevolg van een te hoog toegekend en reeds uitgegeven pgb-budget. Ook deze oudere vorderingen komen voor kwijtschelding in aanmerking (mits geen sprake is van misbruik of fraude van publieke gelden).

Bij dit type vorderingen kan ook de situatie bestaan dat de ouders als wettelijk vertegenwoordigers van een (destijds) minderjarig kind aansprakelijk gesteld zijn voor de schulden die vanuit het budget van de (destijds) minderjarige ontstaan is. Ook die vorderingen komen voor kwijtschelding in aanmerking.

Met het voorgestelde artikel 2.1.6 wordt met terugwerkende kracht tot en met 26 januari 2021 de maatregel van het forfaitaire bedrag van € 30.000,- in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslag gecodificeerd. Indien de Belastingdienst/Toeslagen meldt aan de Wlz-uitvoerder dat een persoon gedupeerde of diens toeslagpartner is in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslag (en aldus ook het forfaitaire bedrag ontvangt), beziet de Wlz-uitvoerder welke vorderingen van deze personen openstaan en scheldt deze schulden kwijt.

⁷³ In de kabinetsbrief van 18 januari 2021 zijn deze vorderingen expliciet uitgezonderd.

Ook degene die op 31 december 2020 de partner, bedoeld in artikel 2, eerste lid, onderdeel f, Awir, was van degene die recht heeft of zou hebben gehad op het forfaitaire bedrag komt voor kwijtschelding in aanmerking. Het betreft een materiële toets aan dat partnerbegrip. Dus ook degene die recht heeft of zou hebben gehad op het forfaitaire bedrag, maar in 2020 geen toeslag ontvangt, kan op 31 december 2020 een partner hebben.

Nadat de Belastingdienst/Toeslagen met een beschikking heeft vastgesteld dat een persoon recht heeft op het forfaitaire bedrag en deze persoon tevens schulden blijkt te hebben bij de Wlz-uitvoerder zoals in het bovenstaande omschreven en de Wlz-uitvoerder hierover door de Belastingdienst/Toeslagen expliciet is geïnformeerd, dient de Wlz-uitvoerder een besluit te nemen over de kwijtschelding van deze publiekrechtelijke schulden.

Overeenkomstig de Awb wordt een termijn van ongeveer acht weken als redelijk beschouwd, daarbij heeft het bestuursorgaan de bevoegdheid om op grond van artikel 4:14, eerste lid, deze termijn te verlengen indien niet binnen deze acht weken tot een besluit kan worden gekomen en de betrokkene hierover tijdig is geïnformeerd. Indien de Wlz-uitvoerder hierover een besluit heeft genomen staan uiteraard de reguliere rechtsmiddelen uit de Awb (bezwaar en beroep) voor de betrokkene ter beschikking.

Tweede lid

De toelichting bij het tweede tot en met het zesde lid van artikel 3.1.10 is van overeenkomstige toepassing en daarom wordt korthedshalve daarnaar verwezen.

Ten aanzien van de uitvoering specifiek door Wlz-uitvoerders dient bij de toelichting op het vierde lid te worden opgemerkt dat afhankelijk van de manier van administreren door Wlz-uitvoerders ook gegevens van de wettelijk vertegenwoordigers uitgewisseld kunnen worden. Dit heeft te maken met het feit dat ouders als wettelijk vertegenwoordigers verantwoordelijk zijn voor de afbetaling van schulden die zijn ontstaan in de periode dat de budgethouder minderjarig was.

Ten aanzien van het vijfde lid dient specifiek voor de uitvoering door Wlz-uitvoerders nog te worden opgemerkt dat het ook in de rede ligt dat als Wlz-uitvoerders tot de gerechtvaardigde overtuiging zijn gekomen dat er sprake is van fraude, in beginsel niet kan worden overgegaan tot kwijtschelding. Daarnaast vindt er specifiek met Wlz-uitvoerders overleg plaats dat Wlz-uitvoerders zoveel mogelijk uniform deze grondslag toepassen, hiervoor wordt bijvoorbeeld een beleidsdocument opgesteld dat handvatten biedt voor de toepassing van dit artikellid.

Derde lid

Met dit lid wordt voorzien in een grondslag om de kwijtschelding van vorderingen onder de Wlz en oude vorderingen onder de AWBZ ten laste te doen komen van het Fonds langdurige zorg (Flz) respectievelijk Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten (AFBZ). Middelen uit het Flz respectievelijk het AFBZ kunnen slechts voor de in artikel 90 van de Wet financiering sociale verzekeringen gelimiteerde doeleinden worden besteed. Het kwijtschelden van schulden van gedupeerden komt ten laste van een van beide fondsen, omdat er een vordering openstaat. Echter, dit valt buiten de doeleinden van de Wfsv en zou daarom leiden tot een onrechtmatige besteding van middelen door de Wlz-uitvoerders. Om dat te voorkomen biedt deze grondslag de ruimte om de kwijtschelding wel te financieren vanuit het Flz respectievelijk AFBZ. In dit artikellid is tevens rekening gehouden met de overgangssituatie als omschreven in artikel 11.2.10 van de Wlz.

Artikel 3.1.12 Kwijtschelding door college van burgemeester en wethouders met betrekking tot Jeugdwet en Wet maatschappelijke ondersteuning 2015

Eerste lid

Het college van burgemeester en wethouders (het college) is in onderhavig artikel het bevoegde gezag om ambtshalve schulden kwijt te schelden die ontstaan zijn bij het uitvoeren van de Jeugdwet en de Wet Maatschappelijke ondersteuning (zowel Wmo als Wmo 2015), als uitvoerder van vorengenoemde wetten.

Deze vorderingen van gemeenten op budgethouders, wettelijk vertegenwoordigers van budgethouders en zorgverleners kunnen op verschillende wijzen zijn ontstaan. Het kwijtschelden

van deze schulden op basis van onderhavige wet is niet van toepassing op schulden die ontstaan zijn als gevolg van een onverschuldigde betaling (bijvoorbeeld indien een zorgverlener per ongeluk twee keer betaling van dezelfde factuur ontvangen heeft). Men komt dan immers terecht in het regime van het privaatrecht waarbij voor kwijtschelding reeds een juridische grondslag geregeld is. Het gaat hier aldus om publiekrechtelijke schulden die hun oorsprong vinden door onrechtmatig handelen van de budgethouder of zorgverlener. Mocht geconstateerd zijn (in een eerder stadium) dat schulden ontstaan zijn als gevolg van fraude of misbruik, ook daarover gaat dit artikel niet.⁷⁴

Voor wat betreft eventuele publiekrechtelijke vorderingen die nog ten tijde van de oude Wmo zijn ontstaan (voor 2015), geldt dat een terugvordering bijvoorbeeld kan zijn gestart als gevolg van een te hoog toegekend en reeds uitgegeven pgb-budget. Ook deze oudere vorderingen komen voor kwijtschelding in aanmerking (en ook hier geldt: mits geen sprake is van misbruik of fraude van publieke gelden).

Bij dit type vorderingen en vorderingen vanuit de Jeugdwet kan ook de situatie bestaan dat de ouders als wettelijk vertegenwoordigers van een (destijds) minderjarig kind aansprakelijk gesteld zijn voor de schulden die vanuit het budget van de (destijds) minderjarige is ontstaan. Ook die vorderingen komen voor kwijtschelding in aanmerking. Overigens kan het voorkomen dat een openstaande vordering binnen een andere gemeente is ontstaan dan waar de schuldenaar op dit moment woonachtig is. Oudere vorderingen van iemand die inmiddels verhuisd is, blijven bij de gemeente openstaan waarbij deze ooit zijn ontstaan. Hierover dient het desbetreffende college te beslissen.

Met het voorgestelde artikel 2.1.6 wordt met terugwerkende kracht tot en met 26 januari 2021 de maatregel van het forfaitaire bedrag van € 30.000,- in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslag gecodificeerd. Indien de Belastingdienst/Toeslagen meldt aan het college dat een persoon gedupeerde of diens toeslagpartner is in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslag (en aldus ook het forfaitaire bedrag ontvangt), beziet het college welke vorderingen van deze personen openstaan en scheldt deze schulden kwijt.

Ook degene die op 31 december 2020 de partner, bedoeld in artikel 2, eerste lid, onderdeel f, Awir, was van degene die recht heeft of zou hebben gehad op het forfaitaire bedrag komt voor kwijtschelding in aanmerking. Het betreft een materiële toets aan dat partnerbegrip. Dus ook degene die recht heeft of zou hebben gehad op het forfaitaire bedrag, maar in 2020 geen toeslag ontvangt, kan op 31 december 2020 een partner hebben.

Nadat de Belastingdienst heeft vastgesteld (met een beschikking) dat een persoon recht heeft op het forfaitaire bedrag en deze persoon tevens schulden blijkt te hebben bij de gemeente zoals in het bovenstaande omschreven en de gemeente hierover door de Belastingdienst expliciet is geïnformeerd, dient de gemeente een besluit te nemen over de kwijtschelding van deze publiekrechtelijke schulden.

Overeenkomstig de Algemene wet bestuursrecht wordt een termijn van ongeveer acht weken als redelijk beschouwd, daarbij heeft het bestuursorgaan de bevoegdheid om op grond van artikel 4:14, eerste lid, deze termijn te verlengen indien niet binnen deze acht weken tot een besluit kan worden gekomen en de betrokkene hierover tijdig is geïnformeerd. Indien de gemeente hierover een besluit heeft genomen staan uiteraard de reguliere rechtsmiddelen uit de Awb (bezwaar en beroep) voor de betrokkene ter beschikking.

Tweede lid

De toelichting bij het tweede tot en met het zesde lid van artikel 3.1.10 is van overeenkomstige toepassing en daarom wordt kortheidshalve daarnaar verwezen.

Ten aanzien van de uitvoering specifiek door gemeenten dient bij de toelichting op het vierde lid te worden opgemerkt dat afhankelijk van de manier van administreren door gemeenten ook

⁷⁴ In de kabinetsbrief van 18 januari 2021 zijn deze vorderingen expliciet uitgezonderd.

gegevens van de wettelijk vertegenwoordigers uitgewisseld kunnen worden. Dit heeft te maken met het feit dat ouders als wettelijk vertegenwoordigers verantwoordelijk zijn voor de afbetaling van schulden die zijn ontstaan in de periode dat de budgethouder minderjarig was. Ten aanzien van het vijfde lid wordt aanvullend opgemerkt dat er specifiek met VNG (namens gemeenten) overleg plaats vindt zodat gemeenten zoveel mogelijk uniform deze grondslag toepassen, hiervoor wordt bijvoorbeeld een handreiking opgesteld dat handvatten biedt voor de toepassing van dit artikellid.

Artikel 3.1.13 Compensatie voor afgeloste bestuursrechtelijke schulden gedupeerde aanvrager kinderopvangtoeslag

In het voorgestelde artikel 3.1.13 wordt de compensatie voor afgeloste bestuursrechtelijke schulden met terugwerkende kracht tot en met 2 juni 2021 gecodificeerd. Deze compensatie vindt plaats op basis van het Besluit uitbreiding Catshuisregeling Kinderopvangtoeslag dat, vooruitlopend op wetgeving, per die datum in werking is getreden⁷⁵. In dat beleidsbesluit wordt deze compensatie 'compensatie voor afgeloste publieke schulden' genoemd.

Eerste lid

De compensatie voor afgeloste bestuursrechtelijke schulden geldt uitsluitend voor een aanvrager van een kinderopvangtoeslag die voor 1 januari 2021 een bedrag op grond van een herstelmaatregel heeft ontvangen. Deze datum wijkt af van de datum van 13 februari 2021 die in het Besluit uitbreiding Catshuisregeling Kinderopvangtoeslag is vermeld. De reden voor deze afwijking is de volgende. Alleen bestuursrechtelijke schulden die na het ontvangen van het bedrag op grond van een herstelmaatregel zijn afgelost, komen in aanmerking voor compensatie voor afgeloste bestuursrechtelijke schulden. Na 31 december 2020 gedane aflossingen van kwijt te schelden bestuursrechtelijke schulden worden terugbetaald door de overheidsinstelling aan welke die aflossing is betaald, waardoor per saldo geen aflossing heeft plaatsgevonden en een compensatie voor afgeloste bestuursrechtelijke schulden niet aan de orde is. Om misverstanden te voorkomen wordt in dit wetsvoorstel de datum 1 januari 2021 opgenomen.

Derde lid

Het in het derde lid opgenomen maximum hangt samen met het beoogde doel van de artikelen 3.1.13 en 4.1.3 om slechts compensatie voor afgeloste schulden te verlenen voor zover gedupeerde aanvragers van een kinderopvangtoeslag hun ontvangen bedragen op grond van herstelmaatregelen in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslag hebben gebruikt voor het aflossen van publiekrechtelijke en privaatrechtelijke schulden.

Vierde lid

Bij een schuld die door een overheidsorganisatie zou zijn kwijtgescholden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslag indien deze schuld niet voor 1 januari 2021 zou zijn afgelost, gaat het niet alleen om bestuursrechtelijke schulden die op grond van dit wetsvoorstel zouden zijn kwijtgescholden indien deze schuld niet voor 1 januari 2021 zou zijn afgelost, maar ook om andere schulden die publieke instellingen kwijtschelden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslag. In die gevallen wordt veelal kwijtgescholden op grond van artikel 4.94a Awb.

Artikel 3.2.1 e.v. (gereserveerd)

Artikel 4.1.1 Overneming of betaling privaatrechtelijke geldschulden gedupeerde aanvrager kinderopvangtoeslag en partner

Met het voorgestelde artikel 4.1.1 wordt de maatregel gecodificeerd op grond waarvan bepaalde private geldschulden en kosten die samenhangen met die schulden worden overgenomen door de Belastingdienst/Toeslagen. Deze maatregel treedt met terugwerkende kracht tot en met 29 oktober 2021 in werking. Dat is de datum waarop het Besluit betalen private schulden⁷⁶, vooruitlopend op wetgeving, in werking is getreden.

Eerste lid

⁷⁵ Stcrt. 2021, 28304.

⁷⁶ Staatscourant 2021, 44723.

De doelgroep die voor overname van geldschulden en kosten in aanmerking komt is dezelfde als de doelgroep die op grond van het voorgestelde artikel 3.1.1 voor kwijtschelding van toeslagschulden in aanmerking komt. Van de doelgroep uitgesloten is de groep gedupeerden waarop artikel 4.2.1. of 4.2.2 van toepassing is.

Tweede lid

In het tweede lid zijn de voorwaarden opgesomd waaraan een geldschuld moet voldoen, wil deze voor overneming in aanmerking komen. De geldschuld moet zijn ontstaan na 31 december 2005, vóór 1 juni 2021 opeisbaar zijn geworden en niet zijn voldaan op het tijdstip dat de aanvraag wordt gedaan. De startdatum 1 januari 2006 is zo gekozen omdat schulden van voor deze periode nooit het gevolg van een probleem met kinderopvangtoeslagen kunnen zijn. De einddatum 1 juni 2021 sluit aan bij bekendmaking van de regeling, en voorkomt dat met de wetenschap van het bestaan van die regeling nieuwe schulden worden aangegaan. Kosten over die geldschulden kunnen ook zijn opgekomen na genoemde einddatum. Daarom wordt die beperking van een einddatum niet aangebracht. Derhalve zullen ook kosten van die geldschulden die zijn ontstaan na 1 juni 2021 worden overgenomen.

Derde lid

In het derde lid van artikel 4.1.1 zijn de geldschulden en kosten die worden overgenomen, gedefinieerd. Een aantal daarvan behoeft nadere toelichting:

- de bij een schuld bijkomende kosten, zoals contractuele rente, wettelijke rente, buitengerechtelijke incassokosten, proceskosten, invorderingskosten, executiekosten en contractuele boeten;
- schulden bij een krachtens publiekrecht ingesteld orgaan van een rechtspersoon in het buitenland. Deze geldschuld is opgenomen omdat deze schulden niet kunnen worden kwijtgelaten als publiekrechtelijke schuld als bedoeld in hoofdstuk 3;
- bestuursrechtelijke geldschulden die niet voor kwijtschelding in aanmerking komen op grond van hoofdstuk 3 van dit wetsvoorstel. In beginsel geldt voor bestuursrechtelijke geldschulden dat deze worden kwijtgelaten. Er zijn echter uitvoeringsinstanties waarmee geen afspraken zijn gemaakt met betrekking tot kwijtschelding van schulden. Deze schulden komen daarom voor overname op grond van dit artikel in aanmerking. Het gaat om schulden bij bijvoorbeeld de Kamer van Koophandel, het Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland; en
- bij ministeriële regeling aangewezen kosten en schulden.

Vijfde lid

Indien schuldovername niet mogelijk is, bijvoorbeeld doordat een schuldeiser hiervoor geen toestemming geeft, voldoet de Belastingdienst/Toeslagen aan een bij ministeriële regeling aangewezen kredietbank. De gemeentelijke kredietbank lost hiermee de schuld van de aanvrager tot overneming af. Met die aflossing is de verbintenis nagekomen als bedoeld in artikel 6:30 BW. Een mogelijkheid tot afwijzing van deze aflossingsmethode is dan ook niet aan de orde. Dit staat in het vijfde lid van artikel 4.1.1.

Zesde lid

De overname geschiedt op aanvraag. Een aanvraag kan in beginsel worden gedaan tot 1 januari 2024. Een gedupeerde ouder kan meerdere aanvragen indienen, al verdient het de voorkeur alle schulden zo veel mogelijk in één aanvraag op te nemen.

Zevende lid

Artikel 4.1.1, zevende lid, bevat een uitzondering op de in het zesde lid van dat artikel genoemde einddatum voor het indienen van een aanvraag. De uitzondering geldt voor belanghebbenden die na 1 juli 2023 een onherroepelijk vaststaande beschikking op grond van artikel 2.1.1 hebben ontvangen. Deze belanghebbenden hebben na de datum waarop de bedoelde beschikking onherroepelijk is geworden nog zes maanden om een aanvraag te doen.

Achtste lid

Op grond van het achtste lid van artikel 4.1.1 beslist de Belastingdienst/Toeslagen binnen zes maanden op de aanvraag. Dit gebeurt bij beschikking. Uiterlijk vier weken na dagtekening van de beschikking betaalt de Belastingdienst/Toeslagen de bij die beschikking vastgestelde bedragen aan de schuldeisers of gemeentelijke kredietbank uit. Genoemde termijnen zijn maximumtermijnen, uiteraard zal ernaar worden gestreefd de beschikking zo snel mogelijk te nemen en de bedragen zo spoedig mogelijk uit te betalen.

Artikel 4.1.2 Overneming van schulden bij een zorgverzekeraar of het Landelijk Bureau Invordering Ouderbijdragen

Met het voorgestelde artikel 4.1.2 wordt de maatregel gecodificeerd op grond waarvan geldschulden en bedragen die samenhangen met die schulden die een aanvrager van overneming als bedoeld in artikel 4.1.1 heeft bij een zorgverzekeraar of het Landelijk Bureau Invordering Ouderbijdragen (LBIO) door de Belastingdienst/Toeslagen worden overgenomen. De overneming geschiedt op grond van dat artikel op aanvraag van de zorgverzekeraar of het LBIO.

Artikel 4.1.3 Compensatie voor afgeloste private geldschulden gedupeerde aanvrager kinderopvangtoeslag

In het voorgestelde artikel 4.1.3 wordt de compensatie voor afgeloste private schulden met terugwerkende kracht tot en met 29 oktober 2021 gecodificeerd. Deze compensatieregeling is met ingang van die datum, vooruitlopend op wetgeving, in werking getreden via het Besluit betalen private schulden.

Eerste lid

De Belastingdienst/Toeslagen verleent de compensatie voor afgeloste private schulden aan een aanvrager van kinderopvangtoeslag die recht heeft op het forfaitaire bedrag, bedoeld in artikel 2.1.6, eerste lid, of hier recht op zou hebben indien dit forfaitaire bedrag niet zou zijn verminderd tot nihil of indien artikel 2.1.6, tweede lid, geen toepassing zou vinden.

Tweede lid

De compensatie wordt verleend voor betalingen die zijn gedaan na het ontvangen van een bedrag op grond van een herstelmaatregel als bedoeld in artikel 2.1.6, vierde of vijfde lid, of betalingen die zijn gedaan tussen het moment van de dagtekening van de beschikking van de Belastingdienst/Toeslagen waarin staat dat de Belastingdienst/Toeslagen vooralsnog geen reden ziet voor uitbetaling van een forfaitair bedrag en het moment van de dagtekening van de beschikking waarin toch recht op een forfaitair bedrag als bedoeld in artikel 2.1.6, eerste lid, is vastgesteld.

Derde lid

In het derde lid is bepaald dat er geen compensatie wordt verleend wanneer artikel 4.2.1 of 4.2.2 wordt toegepast.

Vierde lid

De hoogte van de compensatie voor afgeloste private schulden is gelijk aan het bedrag dat de belanghebbende heeft afgelost aan private schulden, met dien verstande dat de som van de compensatie voor afgeloste private geldschulden en de compensatie voor afgeloste bestuursrechtelijke schulden als bedoeld in artikel 3.1.13 is gemaximeerd tot het bedrag dat de belanghebbende aan herstelbetaling heeft ontvangen. Dit maximum hangt samen met het beoogde doel om de compensatie uitsluitend te verlenen voor zover de herstelbetaling is gebruikt voor het aflossen van private schulden.

Vijfde lid

Zevende lid

Artikel 4.1.3, zesde lid, bevat een uitzondering op de in het vijfde lid van dat artikel genoemde einddatum voor het indienen van een aanvraag. De uitzondering geldt voor belanghebbenden die na 1 juli 2023 een onherroepelijk vaststaande beschikking op grond van artikel 2.1.1 hebben ontvangen. Deze belanghebbenden hebben na de datum waarop de bedoelde beschikking onherroepelijk is geworden nog zes maanden om een aanvraag te doen.

Artikel 4.1.4 Forfaitaire kostenvergoeding voor curator en bewindvoerder

Eerste lid

Op grond van het eerste lid, kent de Belastingdienst/Toeslagen een forfaitaire kostenvergoeding toe aan de bewindvoerder of curator van een aanvrager als bedoeld in de artikelen 4.1.1 of 4.1.3.

Tweede lid

De vergoeding wordt toegekend voor vier uur tegen het in de Regeling beloning curatoren, bewindvoerders en mentoren opgenomen uurtarief.

Derde lid

De bewindvoerder of curator dient zijn aanvraag voor een forfaitaire kostenvergoeding in bij de aanvraag als bedoeld in artikel 4.1.1.

Vierde lid

Op grond van het vierde lid, wordt het bedrag aan de bewindvoerder of curator uitbetaald, vier weken na de datum dat de beschikking, bedoeld in artikel 4.1.1, achtste lid, of artikel 4.1.3, zevende lid, is vastgesteld.

Artikel 4.2.1 Betaling schulden gedupeerde aanvrager kinderopvangtoeslag in wettelijk schuldsaneringstraject

Met het voorgestelde artikel 4.2.1 wordt een maatregel gecodificeerd op grond waarvan schulden van gedupeerde ouders die onder de toepassing zijn van de wettelijke schuldsaneringsregeling (Wsnp), bedoeld in titel III van de Faillissementswet (Fw), worden gecompenseerd. Deze maatregel treedt met terugwerkende kracht in werking tot en met 2 juni 2021, zijnde de datum met ingang waarvan het Besluit compensatie schuldentractanten⁷⁷, vooruitlopend op wetgeving, in werking is getreden.

Eerste lid

Degene die recht heeft op het forfaitaire bedrag, bedoeld in artikel 2.1.6, of hier recht op zou hebben indien dit forfaitaire bedrag niet zou zijn verminderd tot nihil vanwege een eerder ontvangen bedrag op grond van een herstelregeling of indien artikel 2.1.6, tweede lid, geen toepassing zou vinden, komt in aanmerking voor betaling van schulden. Bijkomende voorwaarde is dat de Wsnp op hem van toepassing is.

De einddatum die wordt gesteld aan de start van de schuldregeling is opgenomen om te voorkomen dat op deze maatregel kan worden geanticipeerd door schulden op te bouwen in de tijd na die datum, gedupeerden in de Wsnp terecht komen, om vervolgens uiterlijk op 31 december 2023 een aanvraag tot compensatie te doen en zij op grond van dit voorgestelde artikel alle na die datum opgebouwde schulden ook gecompenseerd krijgen.

Tweede lid

Het bedrag dat wordt gecompenseerd is gelijk aan de vorderingen op de lijst van erkende schuldeisers, opgenomen in het proces-verbaal van de verificatievergadering, bedoeld in artikel 289 Fw.

Derde lid

Schulden die voortvloeien uit oplichting zijn uitgesloten van compensatie. Schulden voortvloeiende uit geldboetes, ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel, betaling van een geldsom aan een slachtoffer, betaling aan de benadeelde partij van een geldbedrag en verplichting tot schadevergoeding opgelegd door de civiele rechter na een strafrechtelijke veroordeling zijn reeds van de Wsnp uitgesloten op grond van artikel 358, vierde lid, Faillissementswet.

Vierde lid

De betaling geschiedt op aanvraag van de bewindvoerder, bedoeld in artikel 287, derde lid, van de Faillissementswet. Een aanvraag kan in beginsel worden gedaan tot 1 januari 2024.

⁷⁷ Staatscourant 2021, 48636.

Vijfde lid

De uitzondering op de einddatum van het indienen van een aanvraag geldt voor belanghebbenden die na 1 juli 2023 een onherroepelijk vaststaande beschikking op grond van artikel 2.1.1 of van de OG/S-tegemoetkoming hebben ontvangen. Deze belanghebbenden hebben na de datum waarop de bedoelde beschikking onherroepelijk is geworden nog zes maanden om een aanvraag te doen.

Zesde lid

De bewindvoerder moet bij zijn aanvraag bepaalde stukken indienen, zodat de Belastingdienst/Toeslagen het uit te betalen bedrag kan vaststellen.

Zevende lid

Naast het bedrag op grond van het tweede lid, wordt aan de bewindvoerder een vergoeding ter grootte van het salaris vermeerderd met de door die bewindvoerder betaalde verschotten en kosten van publicaties en verminderd met eventueel verstrekte voorschotten of genoten vergoedingen. Bij de berekening van die vergoeding wordt ervan uitgegaan dat de schuldsaneringsregeling ten minste drie jaar heeft geduurd. Deze vergoeding wordt verhoogd met € 543, zijnde voor vier werkuren voor 60 procent van het geldende basisuurtarief curatoren en bewindvoerders dat per 1 januari 2021 vastgesteld op € 226. Ook de daarover verschuldigde omzetbelasting wordt vergoed. Er worden geen exacte bedragen genoemd aangezien deze kunnen verschillen, afhankelijk van het type schuldsanering. Voor de exacte bedragen wordt verwezen naar het Besluit vergoeding bewindvoerder schuldsanering en de extra vergoeding Wsnp zoals deze is vastgesteld door de Raad voor Rechtsbijstand.

Achtste lid

De Belastingdienst/Toeslagen beslist binnen vier weken op de aanvraag. Dit gebeurt bij beschikking. Uiterlijk vier weken na dagtekening van de beschikking betaalt de Belastingdienst/Toeslagen het bij die beschikking vastgestelde bedragen aan de boedel en aan de bewindvoerder. Genoemde termijnen zijn maximumtermijnen, uiteraard zal ernaar gestreefd worden de beschikking zo snel mogelijk te nemen en het bedrag zo spoedig mogelijk uit te betalen.

Negende lid

De bewindvoerder niet over tot vereffening van de boedel, maar verzoekt hij de rechtbank de saneringsregeling te beëindigen. Deze beëindiging wordt bij wetsduiding aangemerkt als een beëindiging omdat de vorderingen ten aanzien waarvan de schuldsaneringsregeling geldt, zijn voldaan. Voor deze wetsduiding is gekozen zodat ook artikel 288, tweede lid, onderdeel d, Fw van toepassing is en een binnen tien jaar na de beëindiging gedaan nieuw verzoek om de schuldsaneringsregeling toe te passen om die reden niet kan worden afgewezen. Omdat het salaris van de bewindvoerder reeds door de Belastingdienst/Toeslagen wordt berekend in de vorm van een vergoeding, wordt artikel 320, derde lid, Fw niet van toepassing verklaard. Zo zal de rechter dit salaris niet ook vaststellen bij de beëindiging van de schuldsaneringsregeling.

Tiende lid

Ouders waarvan de Wsnp reeds is beëindigd, maar dat wordt heropend door het ontvangen van het forfaitaire bedrag, vallen ook onder dit artikel 4.2.1. Een dergelijke heropening is mogelijk op grond van artikel 356, vierde lid, Fw in samenhang met artikel 194 van die wet. Op deze wijze wordt mede gewaarborgd dat de gedupeerden met een schone lei verder kunnen.

Artikel 4.2.2 Betaling schulden gedupeerde aanvrager kinderopvangtoeslag in buitengerechtelijke schuldregeling

Met dit artikel wordt een maatregel gecodificeerd op grond waarvan alle bestaande schulden van gedupeerde ouders op wie een buitengerechtelijke schuldregeling van toepassing was tussen 1 januari 2006 en 2 juni 2021, worden gecompenseerd. Deze maatregel treedt met terugwerkende kracht in werking tot en met de datum met ingang waarvan het Besluit compensatie gedupeerden in schuldentraject, vooruitlopend op wetgeving, in werking is getreden.

Eerste lid

De doelgroep voor wie deze regeling geldt, is gelijk aan de doelgroep van artikel 4.2.1, met als voorwaarde dat op de gedupeerde ouder in een buitengerechtelijke schuldregeling van toepassing is, welke is gestart vóór 1 juni 2021. Voor deze periode wordt gekozen om te voorkomen dat op deze maatregel kan worden geanticipeerd door schulden op te bouwen in de jaren na die datum, gedupeerden vervolgens een schuldregeling aanvragen, om dan uiterlijk op 31 december 2023 een aanvraag tot compensatie te laten doen en zij op grond van dit voorgestelde artikel alle opgebouwde schulden gecompenseerd krijgen.

Het tijdstip van aanvang van de periode is 1 januari 2006, zodat wordt aangesloten bij de datum van inwerkingtreding van de Awir.

Tweede lid

Het uit te betalen bedrag is gelijk aan het bedrag aan openstaande vorderingen, als onderdeel van een buitengerechtelijke schuldregeling. De betalingsverplichtingen worden bewust niet meegenomen. Daarmee wordt voorkomen dat toekomstige vorderingen voor bijvoorbeeld de hypotheek of de nog af te betalen auto, door de Belastingdienst/Toeslagen worden betaald.

Derde lid

Bepaalde schulden uitgesloten van compensatie. Het gaat om schulden die voortvloeien uit oplichting, geldboetes, ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel, betaling aan slachtoffer van een geldsom, betaling aan de benadeelde partij van een geldbedrag en verplichting tot schadevergoeding opgelegd door de civiele rechter na een strafrechtelijke veroordeling.

Vierde lid

De betaling geschiedt op aanvraag van de werkgever of de persoon of instelling of gemeentelijke kredietbank, bedoeld in artikel 48, eerste lid, onderdeel a, b of c, van de Wet op het consumentenkrediet. Een aanvraag kan in beginsel worden gedaan tot 1 januari 2024.

De gemeentelijke kredietbanken krijgen van de Belastingdienst/Toeslagen de benodigde informatie op grond van het voorgestelde artikel 49h, tweede lid, Awir. Aan de bemiddelende werkgever, de bemiddelende personen of instellingen worden geen gegevens verstrekt door de Belastingdienst/Toeslagen omdat het veelal privacygevoelige informatie betreft en op voorhand niet valt in te schatten of deze personen of instellingen met die gegevens op vertrouwelijke wijze omgaan. De benodigde gegevens zullen alsdan door de belanghebbende moeten worden verstrekt.

Vijfde lid

De uitzondering op de einddatum van het indienen van een aanvraag geldt voor belanghebbenden die na 1 juli 2023 een onherroepelijk vaststaande beschikking op grond van artikel 2.1.1 of van de OG/S-tegemoetkoming hebben ontvangen. Deze belanghebbenden hebben na de datum waarop de bedoelde beschikking onherroepelijk is geworden nog zes maanden om een aanvraag te doen.

Zesde lid

Naast het in het tweede lid genoemde bedrag wordt aan de schuldhelpverlener een vergoeding voor het opzetten en uitvoeren van de buitengerechtelijke schuldregeling en eventueel financieel beheer. Deze vergoeding bedraagt maximaal het salaris dat aan de bewindvoerder op grond van artikel 4.2.1, zevende lid, wordt betaald en wordt verhoogd met € 543 en de verschuldigde omzetbelasting.

Zevende lid

Bij de aanvraag dienen in ieder geval de genoemde stukken te worden ingediend.

Achtste lid

De Belastingdienst/Toeslagen beslist binnen vier weken op de aanvraag. Dit gebeurt bij beschikking. Uiterlijk vier weken na dagtekening van de beschikking betaalt de Belastingdienst/Toeslagen het bij die beschikking vastgestelde bedrag aan de werkgever van belanghebbende, de bemiddelende persoon of instelling of gemeentelijke kredietbank uit. Genoemde termijnen zijn maximumtermijnen, uiteraard zal ernaar gestreefd worden de beschikking zo snel mogelijk te nemen en het bedrag zo spoedig mogelijk uit te betalen.

Negende en tiende lid

De ontvangers van het vastgestelde bedrag gebruiken dit bedrag voor het afbetalen van de schuldeisers dan wel het aflossen van het saneringskrediet.

Elfde lid

In de toekomst kan een gedupeerde de schuldhelpverlening door de gemeente niet geweigerd worden op de grond dat hij al eerder gebruik heeft gemaakt van schuldhelpverlening.

Artikel 4.3.1 e.v. (gereserveerd)

Artikel 4.4.1 e.v. (gereserveerd)

Artikel 5.1 Oudercommissie

Artikel 5.1 vervangt artikel 49f Awir, dat door middel van een amendement van het Kamerlid Leijten aan die wet is toegevoegd.⁷⁸ Het artikel verplicht de Minister van Financiën tot het instellen van een commissie van gedupeerde ouders die hem gevraagd en ongevraagd adviseert over de hersteloperatie kinderopvangtoeslag. Het Kamerlid Leijten achtte de instelling van een zodanige commissie noodzakelijk, omdat deze ouders het beste inzicht hebben in de effecten van de hersteloperatie en de daarmee samenhangende regelingen op de gedupeerden. Met het opnemen van het artikel in de wet wilde zij tevens de gelijkwaardigheid van de advisering door gedupeerde ouders en die door commissies van deskundigen als bedoeld in artikel 5.2, tot uitdrukking brengen. Het derde lid biedt een grondslag om bij ministeriële regeling te regelen dat de oudercommissie haar eigen werkwijze bepaalt en dat de leden een vergoeding vervangen voor hun werkzaamheden.

Op basis van artikel 49f Awir zijn de Instellingsregeling Oudercommissie Kinderopvangtoeslag en het Besluit oudercommissie tot stand gekomen.⁷⁹

Artikel 5.2 Andere commissies

Artikel 5.2 vervangt artikel 49e Awir, dat tot stand is gekomen door een amendement van de Kamerleden Omzigt en Leijten.⁸⁰

Het eerste lid bepaalt dat de Minister van Financiën commissies moet instellen ter advisering over de toekenning van compensatie en aanvullende compensatie voor de werkelijke schade.

Inmiddels zijn er drie commissies in het leven geroepen: de Commissie aanvullende schadevergoeding werkelijke schade, de Commissie van onafhankelijke deskundigen hersteloperatie toeslagen en de Bezwaarschriftenadviescommissie hersteloperatie toeslagen.⁸¹

Het tweede lid, eerst zin, van artikel 5.2 omschrijft de taak van de commissies. Voorgesteld wordt om in de tekst te vermelden dat een commissie tot taak heeft te adviseren over een dossier van een belanghebbende dat door de Belastingdienst/Toeslagen aan de commissie wordt voorgelegd. Zonder deze toevoeging zou de indruk kunnen ontstaan dat ieder dossier, dus ook een dossier van iemand wiens verzoek om herstel volledig door de Belastingdienst/Toeslagen is toegewezen, aan een commissie moet worden voorgelegd. In welke gevallen dossiers voorgelegd worden aan een commissie, is geregeld in de instellingsregelingen voor de bovengenoemde commissies.

Om hun taak te kunnen uitoefenen is het van belang dat commissies die de dossiers van de toeslagenaffaire beoordelen, kunnen beschikken over alle op een dossier betrekking hebbende stukken. Dat zijn de stukken uit de individuele dossiers en in relevante gevallen ook het groeps- (CAF)dossier.

Volgens de toelichting op het eerder genoemde amendement moet 'op de zaak betrekking hebbend' ruim worden uitgelegd en objectief te worden toegepast, waarbij toepassing wordt gegeven aan de relevante jurisprudentie. Volgens die jurisprudentie behoren ook bijvoorbeeld telefoonnotities tot die stukken.

⁷⁸ Kamerstukken II 2019/20, 35468, nr. 35.

⁷⁹ Stcrt. 2021, 34722 en 35821.

⁸⁰ Kamerstukken II 2019/20, 35468, nr. 37.

⁸¹ Stcrt. 2021, 29438, 29442 en 46209.

Zoals blijkt uit de tekst van het tweede lid dient het advies van de commissie toegesneden te zijn op het individuele dossier.

Uit het derde lid blijkt dat de commissies waarop artikel 5.2 betrekking heeft adviescommissies zijn. Om die reden is waar in artikel 49e Awir sprake was van 'oordeel of advies', in artikel 5.2 alleen het woord 'advies' gebruikt.

Een derde wijziging ten opzichte van artikel 49e Awir betreft het derde lid, tweede zin. Daarin is bepaald dat indien de Belastingdienst/Toeslagen in haar beschikking afwijkt van het advies van een commissie, zij de beschikking extra dient te motiveren. Die extra motivering betreft de reden voor de afwijking. Dit is nu ook zo verwoord in artikel 5.2, derde lid, tweede zin.

Artikel 6.1 Beslissing op aanvraag

In artikel 4:13, eerste lid, Awb is bepaald dat een beschikking dient te worden gegeven binnen de daarvoor bij wettelijk voorschrift bepaalde termijn of, indien zo'n termijn ontbreekt, binnen een redelijke termijn na ontvangst van de aanvraag.

Voorgesteld wordt in artikel 6.1, eerste lid, voor de belangrijkste vergoedings- en tegemoetkomingsregelingen te regelen dat een beslissing op een aanvraag om toepassing van de regeling, door de Belastingdienst/Toeslagen dient te worden genomen binnen zes maanden na ontvangst van de aanvraag. Tevens wordt voorgesteld om te bepalen dat die termijn met maximaal zes maanden kan worden verlengd.

De beslistermijn van maximaal tweemaal zes maanden geldt op grond van artikel 6.1 voor aanvragen om toekenning van compensatie, aanvullende compensatie voor de werkelijke schade, een O/GS-tegemoetkoming, een aanvullende O/GS-tegemoetkoming voor de werkelijke schade, een tegemoetkoming voor een kind of een (voormalig) pleegkind van een gedupeerde aanvrager van een kinderopvangtoeslag, een tegemoetkoming voor een overleden kind of (voormalig) pleegkind van een gedupeerde aanvrager van een kinderopvangtoeslag, een tegemoetkoming voor een gedupeerde aanvrager van een huurtoeslag, zorgtoeslag of kindgebonden budget en voor een aanvraag om toekenning van compensatie voor afgeloste bestuursrechtelijke schulden en afgeloste privaatrechtelijke geldschulden en kosten.

Op de hardheidsregeling die nu is geregeld in artikel 49 Awir en in dit wetsvoorstel is ondergebracht in artikel 2.1.1, eerste lid, aanhef en onderdelen a, onder 2°, en b, is de beslistermijn van maximaal tweemaal zes maanden nu al van toepassing.⁸² Voor de O/GS-tegemoetkoming, die nu is geregeld in artikel 49c Awir en samen met de aanvullende O/GS-tegemoetkoming voor de werkelijke schade is opgenomen in art. 2.1.5 van dit wetsvoorstel geldt hetzelfde.⁸³

Als dit wetsvoorstel tot wet wordt geheven en in werking treedt, treden de artikelen 2.1.1 en 2.1.5 met terugwerkende kracht tot en met 26 januari 2021 in werking.⁸⁴ Daarom zal ook artikel 6.1, voor zover dit betrekking heeft op aanvragen als bedoeld in artikel 2.1.1, vierde lid, juncto eerste lid, aanhef en onderdelen a, onder 2°, en b, en op aanvragen als bedoeld in 2.1.5, zesde lid, terugwerken tot en met 26 januari 2021. Dit wordt geregeld in artikel 10.1, aanhef en onderdeel f.

Voor de huidige compensatieregeling, die is ondergebracht in artikel 2.1.1, eerste lid, aanhef en onderdelen a, onder 1°, en b, van dit wetsvoorstel, is thans in artikel 49b Awir geen bijzondere beslistermijn geregeld. Daarvoor geldt nu op grond van artikel 4:13, eerste lid, Awb een redelijke termijn. Om die reden wordt de beslistermijn van maximaal tweemaal zes maanden op aanvragen als bedoeld in artikel 2.1.1, vierde lid, juncto eerste lid, aanhef en onderdelen a, onder 1°, en b, pas met ingang van inwerkingtreding van de wet van toepassing. Hetzelfde geldt voor een aanvraag van een tegemoetkoming door een kind of (voormalig) pleegkind op basis van artikel 2.2.4, derde lid, of 2.2.6, tweede lid, door een gedupeerde aanvrager van een

⁸² Artikel 49, negende lid, Awir.

⁸³ Artikel 49c, vijfde lid, Awir.

⁸⁴ Artikel 10.1, aanhef en onderdeel f.

kinderopvangtoeslag voor een overleden kind of (voormalig) pleegkind op basis van artikel 2.2.6, vierde lid, door een gedupeerde aanvrager van een huurtoeslag, zorgtoeslag of kindgebonden budget op basis van artikel 2.4.4, eerste lid, en voor een aanvraag om toekenning van compensatie voor afgeloste bestuursrechtelijke schulden op basis van artikel 3.1.13, vijfde lid, of afgeloste privaatrechtelijke geldschulden en kosten op basis van artikel 4.1.3, zesde lid, waarvoor nu nog geen wettelijke regelingen zijn.

Artikel 6.1 is niet van toepassing op een aanvraag van een incidentele noodvoorziening door een gedupeerde aanvrager van een kinderopvangtoeslag als bedoeld in artikel 2.1.8 of aanvraag van een incidentele noodvoorziening door een gedupeerde aanvrager van een huurtoeslag, zorgtoeslag of kindgebonden budget als bedoeld in artikel 2.4.3. Dit betekent dat op een dergelijke aanvraag overeenkomstig artikel 4:13 Awb moet worden beslist binnen een redelijke termijn na ontvangst van de aanvraag.

Artikel 6.2 Wijze van uitbetalen

Eerste tot en met vierde lid

Voorgesteld wordt om in artikel 6.2 de uitbetaling van de in hoofdstuk 2 geregelde compensatie, tegemoetkomingen en andere vergoedingen te regelen op overeenkomstige wijze als in artikel 25, eerste en tweede lid, Awir voor toeslagen en voorschotten op toeslagen en in artikel 7a, eerste en tweede lid, Invorderingswet 1990 voor inkomstenbelasting.

Artikel 6.2, eerste lid, bepaalt dat de uitbetaling van de compensatie, tegemoetkoming of andere vergoeding door de Belastingdienst/Toeslagen plaatsvindt op een bankrekening die de rechthebbende daartoe heeft bestemd. Volgens het vierde lid kan hij hiervoor slechts één bankrekening aanwijzen. Indien de rechthebbende een kind, pleegkind of voormalig pleegkind is dat meerderjarig is, kan hij zelf een bankrekening aanwijzen (tweede lid). Een kind of (voormalig) pleegkind wordt aangemerkt als meerderjarig wanneer hij op het moment van de dagtekening van de beschikking tot vaststelling van de tegemoetkoming meerderjarig is. Is de rechthebbende een minderjarig kind, pleegkind of voormalig pleegkind, dan dient zijn wettelijke vertegenwoordiger de bankrekening waarop betaald moet worden, aan te wijzen (derde lid). Deze bankrekening dient te staan op de naam van het kind of (voormalige) pleegkind.

Vijfde lid

Het vijfde lid bepaalt dat indien de rechthebbende, het kind, pleegkind of voormalige pleegkind of de wettelijke vertegenwoordiger niet binnen een redelijke termijn een bankrekening aanwijst, de uitbetaling van de compensatie, tegemoetkoming of andere vergoeding plaatsvindt op een bankrekening die op zijn naam staat. Binnen een redelijke termijn wel zeggen: binnen twaalf weken. De Belastingdienst/Toeslagen stuurt na zes weken een herinnering aan de belanghebbende met het verzoek om het juiste bankrekeningnummer binnen zes weken door te geven. Als de belanghebbende hier niet op reageert, wordt de compensatie, tegemoetkoming of andere vergoeding uitbetaald op een bij de Belastingdienst/Toeslagen bekende bankrekening die op naam staat van de belanghebbende. Indien er geen bankrekeningnummer bij de Belastingdienst/Toeslagen bekend is, volgt de uitbetaling pas nadat de belanghebbende een bankrekeningnummer aan de Belastingdienst/Toeslagen heeft doorgegeven.

Artikel 6.3 Uitbetaling

Eerste tot en met derde lid

De tegemoetkoming als bedoeld in artikel 2.2.1, 2.2.2, 2.4.1 of 2.4.2 en een tegemoetkoming op basis van artikel 2.2.5 wordt binnen vier weken na de bekendmaking van de beschikking tot toekenning uitbetaald. De belanghebbende kan wel verzoeken om een latere uitbetaling. Deze uitbetaling vindt echter niet later plaats dan 31 december 2025.

Voor de uitbetaling van compensatie voor afgeloste bestuursrechtelijke schulden als bedoeld in artikel 3.1.13, of afgeloste privaatrechtelijke geldschulden en kosten als bedoeld in artikel 4.1.3, geldt eveneens een termijn van vier weken na de bekendmaking van de beschikking tot toekenning. Verzoeken om uitstel van de uitbetaling is in die gevallen niet mogelijk.

De termijn van vier weken en de mogelijkheid om op verzoek van de rechthebbende op een later moment uit te betalen gelden niet voor uitbetaling van compensatie of aanvullende compensatie voor de werkelijke schade als bedoeld in artikel 2.1.1, een O/GS-tegemoetkoming of een aanvullende O/GS-tegemoetkoming voor de werkelijke schade als bedoeld in artikel 2.1.5, het forfaitaire bedrag, bedoeld in artikel 2.1.6, en een tegemoetkoming voor een overleden kind of (voormalig) pleegkind als bedoeld in artikel 2.2.6, vierde lid. Hierop is artikel 4:87 Awb van toepassing. Artikel 4:87 Awb bepaalt dat de betaling geschiedt binnen zes weken nadat de beschikking is bekendgemaakt, tenzij de beschikking een later tijdstip vermeldt. Dit betekent dat de compensatie, tegemoetkoming of andere vergoeding in de regel binnen zes weken aan de rechthebbende zal worden betaald.

Vierde lid

Een tegemoetkoming als bedoeld in artikel 2.4.1 of 2.4.2, wordt niet uitgekeerd, indien deze minder bedraagt dan € 24. Een terugvordering van € 76 vanwege een onterechte kwalificatie opzet of grove schuld geeft recht op een tegemoetkoming van (afgerond) € 23 en leidt dus niet tot uitbetaling. Het besluit om niet uit te betalen wordt wel bekendgemaakt aan de aanvrager van de huurtoeslag, zorgtoeslag of het kindgebonden budget.

Artikel 6.4 Maximum bedrag in geval van ondernemerschap

Dit artikel ziet op gedupeerden die worden aangemerkt als ondernemer of indien zij in staat van faillissement verkeren en direct daarvoor als ondernemer werden aangemerkt. In verband met de Europese staatssteunregels is er voor deze doelgroep een plafond gesteld aan de compensatie voor afgeloste zakelijke bestuursrechtelijke en zakelijke private schulden en het bedrag van de zakelijke schulden die worden overgenomen dan wel voldaan op grond van de genoemde bepalingen. Het plafond is gesteld op maximaal het bedrag dat de gedupeerde nog zou mogen ontvangen op grond van Verordening (EU) nr. 1407/2013 van de Commissie van 18 december 2013 betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun (PbEU 2013, L 352). Dit maximale bedrag is € 200.000 over drie belastingjaren. Opgemerkt wordt dat er bij faillissementen een kleinere kans is op staatssteun en dat de de-minimisgrens niet snel zal spelen. Om te voorkomen dat er te grote ongelijkheid ontstaat tussen gedupeerden die in een faillissement verkeren en gedupeerden die niet in een faillissement verkeren, maar wel zakelijke schulden hebben die tot maximaal de de-minimisgrens worden overgenomen, worden de grens en de voorwaarden van de de-minimisverordening ook van toepassing verklaard op zakelijke schulden van gedupeerden in staat van faillissement.

Artikel 6.5 tot en met 6.9 PM

Artikel 6.10 Hardheidsclausule

In de paragrafen 2.1, 2.2 en 2.4 is geregeld wie, onder welke voorwaarden in het kader van de hersteloperatie toeslagen in aanmerking komt voor compensatie, een tegemoetkoming of een andere vergoeding. Er kunnen zich bijzondere situaties voordoen, waarin in de betrokken bepalingen niet is voorzien. Met het oog op dergelijke gevallen wordt voorgesteld in artikel 6.10 een hardheidsclausule op te nemen die het mogelijk maakt in bijzonder schrijnende gevallen bij toekenning van compensatie, een tegemoetkoming of een andere vergoeding af te wijken van de daarvoor geldende regels. De belangrijke voorwaarde daarbij is dat vasthouden aan die regels voor de aanvrager zou leiden tot een onbillijkheid van overwegende aard.

Omdat de hardheidsclausule is bedoeld voor onvoorziene gevallen is vooraf niet aan te geven welke bijzondere omstandigheid toepassing van de bepaling zou kunnen rechtvaardigen. Op basis van ervaring met de uitvoering van de herstelregelingen kan op termijn in een beleidsregel worden uitgewerkt onder welke voorwaarden de bepaling toegepast zal worden.

Artikel 7.1 Specifieke uitkering aan gemeenten door Minister van Financiën PM

Op grond van de Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek van 18 november 2020 (*Stcrt.* 2020, nr. 62609), in werking getreden op 27 november 2020, hebben gemeenten in 2020 een eenmalige uitkering ontvangen. Deze is bedoeld om gemeenten in staat te stellen hulp te bieden aan hun door het (kinderopvang)toeslagstelsel

gedupeerde inwoners. De geboden hulp omvat hulp op de zogenoemde vijf leefgebieden: financiën, wonen, zorg, gezin en werk.

Deze eenmalige uitkering is conform artikel 17, vijfde lid, van de Financiële-verhoudingswet verstrekt op basis van een ministeriële regeling en bedraagt ca. € 11 mln. Deze uitkering was bedoeld als startbedrag voor gemeenten om gedupeerden te helpen. Begin 2021 is een onafhankelijk onderzoek gedaan naar de kosten die gemeenten maken voor gedupeerden. Dit heeft geleid tot een nieuwe ministeriële regeling met een hoger budget, andere verantwoordingslasten op basis van nacalculatie en een verbreding van de activiteiten die onder de ministeriële regeling vallen (waaronder inrichtings- en coördinatiekosten).

Omdat aan de nieuwe regeling het eenmalige karakter ontbreekt, heeft deze een andere, nieuwe, wettelijke grondslag. Om die reden is de onderhavige bepaling opgenomen in dit wetsvoorstel.

Om te bewerkstelligen dat gemeenten ook het in 2020 verstrekte bedrag van ca. € 11 mln. onder het regime van dat vernieuwde stelsel van verstrekking en verantwoording kunnen afhandelen, voorziet de nieuwe ministeriële regeling onder meer in een wijziging van de thans geldende en wordt aan de nieuwe ministeriële regeling terugwerkende kracht verleend tot en met 1 januari 2021.

Artikelen 7.2 en 7.3 Specifieke uitkeringen aan gemeenten

De kosten die gemeenten op grond van dit wetsvoorstel in verband met de kwijtschelding en de restitutie van publieke schulden maken, worden bekostigd door middel van specifieke uitkeringen. Het gaat hierbij zowel om de bekostiging van de kwijt te schelden of te restitueren vorderingen als om uitvoeringskosten die met deze kwijtschelding en restitutie samenhangen. Naar verwachting zal deze bekostiging van gemeenten langer voortduren dan vier jaar. Ouders kunnen zich immers tot 31 december 2023 melden, waarna een lichte toets en eventueel een integrale beoordeling, bezwaar en (hoger) beroep volgt. Daarnaast kunnen er later vorderingen ontstaan die betrekking hebben op de periode voor 31 december 2020. Daarmee kunnen gemeenten langer dan vier jaar na inwerkingtreding van de relevante wettelijke bepalingen nog kosten maken in het kader van de kwijtschelding van publieke schulden. Voor specifieke uitkeringen die langer voortduren dan vier jaar, is ingevolge artikel 17 van de Financiële-verhoudingswet een wettelijke grondslag vereist. Daarom voorziet dit wetsvoorstel in wettelijke grondslagen voor twee specifieke uitkeringen.

In de eerste plaats is een grondslag opgenomen voor een specifieke uitkering aan gemeenten ter bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen (artikel 7.2). Verantwoordelijke minister voor deze specifieke uitkering is de minister van BZK. In de tweede plaats is een grondslag opgenomen voor een specifieke uitkering aan gemeenten ter bekostiging van de kwijtschelding van vorderingen in de sociale zekerheid (artikel 7.3). Verantwoordelijke minister voor deze specifieke uitkering is de minister van SZW. Naast deze twee specifieke uitkeringen wordt door de minister van VWS een specifieke uitkering aan gemeenten verstrekt voor de kosten die gepaard gaan met de kwijtschelding en restitutie door gemeenten van vorderingen op grond van de Jeugdwet en de Wmo 2015 (artikel 3.1.12 van dit wetsvoorstel). Deze specifieke uitkering kan echter reeds op de Kaderwet VWS-subsidies worden gebaseerd, waardoor een wettelijke grondslag voor deze specifieke uitkering in dit wetsvoorstel niet nodig is.

De uitwerking van de afzonderlijke specifieke uitkeringen vindt plaats bij ministeriële regeling van de betreffende minister. De keuze voor afzonderlijke regelingen hangt samen met deze nadere uitwerking. Het betreffen gescheiden beleidsverantwoordelijkheden en verschillende financiële geldstromen tussen de betreffende beleidsdepartementen en gemeenten. Zo is gemeentelijke belastingheffing een autonome aangelegenheid van de gemeenten en worden in dat kader normaal gesproken geen uitkeringen verstrekt, terwijl de uitvoering van de betreffende socialezekerheidswetten gebeurt in medebewind waarvoor in een vergoeding door het rijk wordt voorzien. Door de uitkeringen per domein afzonderlijk te regelen, wordt bewerkstelligd dat de specifieke uitkering in verhouding tot andere financiële stromen binnen dat domein kan worden vormgegeven. Zo kan bij de uitwerking van de specifieke uitkering voor het SZW-domein rekening

worden gehouden met de verhouding met het macrobudget Participatiewetuitkeringen en de vergoeding voor de kosten van de Tozo, waarvoor reeds een specifieke uitkering wordt verstrekt,⁴⁵ en kunnen daarover regels worden gesteld.

Gemeenten zijn met ingang van 1 juli 2021 anticiperend op de inwerkingtreding van onderhavig wetsvoorstel reeds begonnen met kwijtschelden, de voorgestelde wettelijke bepalingen die grondslag bieden voor het kwijtschelden werken dan ook terug tot en met 1 juli 2021. In dat kader worden dus reeds kosten gemaakt. Daarom wordt aan onderhavige artikelen eveneens terugwerkende kracht tot en met 1 juli 2021 verleend.

Artikel 8.1 Wijzigingen van de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen

Onderdeel A (wijziging artikel 49c)

In artikel 49c Awir is de O/GS-tegemoetkomingsregeling opgenomen. Met de voorgestelde wijzigingen in artikel 49c worden met terugwerkende kracht tot en met 4 december 2020 twee maatregelen gecodificeerd. Het gaat om twee maatregelen die met ingang van die datum bij het Besluit aanvullende tegemoetkoming werkelijke schade bij O/GS⁸⁵, vooruitlopend op wetgeving, in werking zijn getreden. Het gaat hierbij ten eerste om de verbreding van de O/GS-tegemoetkomingsregeling naar situaties waarin een buitengerechtelijke schuldregeling, ook wel minnelijke schuldsanering genoemd, door de Belastingdienst/Toeslagen is geweigerd op grond van een onterechte kwalificatie opzet of grove schuld. Ten tweede gaat het om de per 4 december 2020 geïntroduceerde aanvullende O/GS-tegemoetkoming voor de werkelijke schade. Daarnaast wordt voorgesteld om in artikel 49c, achtste lid, op te nemen dat de O/GS-tegemoetkoming en de aanvullende O/GS-tegemoetkoming voor de werkelijke schade, in lijn met de uitvoeringspraktijk, achterwege blijven voor zover op andere wijze in een vergoeding of tegemoetkoming ter zake is of wordt voorzien. Hiermee wordt voorkomen dat een belanghebbende (deels) dubbel herstel ontvangt.

Door de artikelen 2.1.5 en 8.2 van dit wetsvoorstel wordt de in artikel 49c Awir opgenomen O/GS-tegemoetkomingsregeling verplaatst van de Awir naar de Wet hersteloperatie toeslagen. Artikel 10.1, aanhef en onderdeel f, voorziet nadat het wetsvoorstel tot wet is verheven en in werking treedt in terugwerking tot en met 26 januari 2021. Daarbij worden geen beleidsmatige wijzigingen beoogd. Voor een nadere toelichting op de O/GS-tegemoetkomingsregeling – en daarmee ook op de voorgestelde aanvullingen op artikel 49c Awir – wordt verwezen naar de toelichting op artikel 2.1.5. De in artikel 49c, zevende lid, Awir voorgestelde termijn, wordt met terugwerkende kracht tot en met 26 januari 2021 geregeld in artikel 6.1 van dit wetsvoorstel.

Onderdeel B (wijziging artikel 49d)

Artikel 49d, eerste lid

Het thans geldende eerste lid beoogt te regelen dat het verzamelen van relevante informatie bij een verzoek tot toepassing van de verschillende herstelregelingen niet telkens opnieuw hoeft te gebeuren. Het is efficiënt als de Belastingdienst/Toeslagen de informatie die nodig is om een oordeel te kunnen geven over de verschillende herstelregelingen zoveel mogelijk gelijktijdig verzamelt zodat het totaal dossier vervolgens bruikbaar is voor een mogelijk later verzoek om toepassing van de andere regeling.

Het huidige artikel 49d, eerste lid, heeft betrekking op de hardheidsregeling, bedoeld in artikel 49 Awir, de compensatieregeling, bedoeld in artikel 49b Awir, en de O/GS-tegemoetkomingsregeling, bedoeld in artikel 49c Awir. Zonder aanpassing van artikel 49d, eerste lid, Awir zou dit lid ook gaan gelden voor de herstelmaatregelen die op grond van dit wetsvoorstel nog worden opgenomen in hoofdstuk 5 Awir, te weten de aanvullende O/GS-tegemoetkoming voor de werkelijke schade en de incidentele noodvoorziening. Het kabinet vindt het niet wenselijk dat de Belastingdienst/Toeslagen na een verzoek om een hardheidstegemoetkoming op grond van de hardheidsregeling, compensatie of een O/GS-tegemoetkoming ook al gegevens moet verzamelen voor een mogelijk later verzoek om een incidentele noodvoorziening, aanvullende compensatie voor de werkelijke

⁸⁵ Stcrt. 2020, 63420.

schade en een aanvullende O/GS-tegemoetkoming voor de werkelijke schade. Dit zou namelijk niet efficiënt zijn. De voorgestelde wijziging van artikel 49d, eerste lid, Awir, voorkomt dit. Voorgesteld wordt om het aangepaste artikel 49d Awir met terugwerkende kracht tot en met 2 oktober 2020 in werking te laten treden. Dit is de datum waarop door middel van artikel 8.1, onderdeel C, van dit wetsvoorstel de regeling incidentele noodvoorziening kinderopvangtoeslag wordt toegevoegd aan hoofdstuk 5 Awir.

Artikel 49d, tweede en derde lid

Het thans geldende tweede lid heeft tot doel te voorkomen dat als een aanvraag tot toepassing van de hardheidsregeling, de compensatieregeling of de O/GS-tegemoetkomingsregeling op een later moment gevolgd wordt door een aanvraag tot toepassing van een ander van deze regelingen, de volledige voor die andere regeling geldende beslistermijn gaat gelden. In dat geval wordt door het tweede lid de beslistermijn inzake laatstgenoemde aanvraag verkort met het reeds verstreken deel van de voor eerstgenoemde aanvraag geldende beslistermijn. Een kortere beslistermijn is mogelijk doordat de Belastingdienst/Toeslagen op grond van het eerste lid al informatie heeft verzameld voor toepassing van de andere regelingen. De resterende beslistermijn ten aanzien van de latere aanvraag bedraagt minimaal de beslistermijn van artikel 4:13 Awb. Op die manier heeft de Belastingdienst/Toeslagen altijd een redelijke termijn na ontvangst van de aanvraag om een beschikking te geven, ook in situaties waarin de beslistermijn op het eerste verzoek bijna is verstreken op het moment dat een volgend verzoek wordt ingediend.

Met de voorgestelde aanpassingen van het tweede en derde lid wordt bereikt dat het tweede lid ook na de voorgestelde wijziging van artikel 49c Awir (artikel 8.1, onderdeel A, van dit wetsvoorstel) en de voorgestelde invoeging van artikel 49da Awir (artikel 8.1, onderdeel C, van dit wetsvoorstel) alleen van toepassing is op een verzoek waarvoor de Belastingdienst/Toeslagen op grond van het eerste lid al bij een eerder verzoek relevante informatie heeft moeten verzamelen. Alleen in die gevallen kan volstaan worden met een kortere beslistermijn voor de Belastingdienst/Toeslagen. Vanwege de samenhang met de aanpassing van het eerste lid wordt voorgesteld ook de voorgestelde wijzigingen in het tweede lid en het derde lid met terugwerkende kracht tot en met 2 oktober 2020 in werking te laten treden.

Onderdeel C (invoeging artikel 49da van de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen)

Met het voorgestelde artikel 49da Awir wordt met terugwerkende kracht tot en met 2 oktober 2020 de regeling incidentele noodvoorziening kinderopvangtoeslag gecodificeerd. Deze regeling is met ingang van die datum bij het Besluit noodvoorziening kinderopvangtoeslag⁸⁶, vooruitlopend op wetgeving, in werking getreden.

Door de artikelen 2.1.8 en 8.2 van dit wetsvoorstel wordt de in artikel 49da Awir opgenomen regeling incidentele noodvoorziening kinderopvangtoeslag verplaatst van de Awir naar de Wet hersteloperatie toeslagen. Artikel 10.1, aanhef en onderdeel f, voorziet nadat het wetsvoorstel tot wet is verheven en in werking treedt in terugwerking tot en met 26 januari 2021. Daarbij worden geen beleidsmatige wijzigingen beoogd. Voor een nadere toelichting op de regeling incidentele noodvoorziening kinderopvangtoeslag wordt verwezen naar de toelichting op artikel 2.1.8. De in artikel 49da, tweede en derde lid, beschreven andere herstelmaatregelen in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslag zijn dezelfde herstelmaatregelen als worden genoemd in artikel 2.1.6, vierde lid, onderdelen d, e, f en g, en vijfde lid, van dit wetsvoorstel. Deze herstelmaatregelen zijn toegelicht in de toelichting op artikel 2.1.6.

Onderdeel D (wijziging artikel 49da van de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen)

Een belanghebbende die gedupeerd is door de toeslagenaffaire komt maximaal één keer in aanmerking voor toekenning van een incidentele noodvoorziening. Met de voorgestelde wijziging van artikel 49da, vierde lid, Awir wordt geregeld dat een belanghebbende aan wie een incidentele noodvoorziening huurtoeslag, zorgtoeslag of kindgebonden is of wordt toegekend, niet in aanmerking komt voor een incidentele noodvoorziening kinderopvangtoeslag. Voorgesteld wordt deze wijziging met terugwerkende kracht tot en met 16 december 2020 plaats te laten vinden. Dit

⁸⁶ Stcrt. 2020, 50964.

is de datum waarop artikel 8.1, onderdeel E, van dit wetsvoorstel dat de incidentele noodvoorziening huurtoeslag, zorgtoeslag of kindgebonden budget codificeert, in werking treedt.

Onderdeel E (invoeging artikel 49k van de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen)

Op 16 december 2020 is het Besluit noodvoorziening toeslagen⁸⁷ in werking getreden. Dit beleidsbesluit verving het Besluit noodvoorziening kinderopvangtoeslag⁸⁸ en zorgde ervoor dat de regeling incidentele noodvoorziening kinderopvangtoeslag, vooruitlopend op wetgeving, werd verbreed naar alle toeslagen (kinderopvangtoeslag, huurtoeslag, zorgtoeslag en kindgebonden budget). Voorgesteld wordt om deze uitbreiding met terugwerkende kracht tot en met 21 december 2020 te codificeren door in artikel 49k Awir de regeling incidentele noodvoorziening huurtoeslag, zorgtoeslag en kindgebonden budget op te nemen.

Door de artikelen 2.4.3 en 8.2 en 10.1 van dit wetsvoorstel wordt de in artikel 49k Awir opgenomen regeling incidentele noodvoorziening huurtoeslag, zorgtoeslag of kindgebonden budget verplaatst van de Awir naar de Wet hersteloperatie toeslagen. Artikel 10.1, aanhef en onderdeel f, voorziet nadat het wetsvoorstel tot wet is verheven en in werking treedt in terugwerking tot en met 26 januari 2021. Daarbij worden geen beleidsmatige wijzigingen beoogd. Voor een nadere toelichting op de regeling incidentele noodvoorziening huurtoeslag, zorgtoeslag of kindgebonden budget wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting op artikel 2.4.3.

Artikel 8.2 PM

Artikel 8.3, onderdelen A en B PM

Artikel 8.4 Wijzigingen van Wet hersteloperatie toeslagen

Onderdelen A en B (vervallen artikelen 2.1.8 en 2.4.3)

Voorgesteld wordt de incidentele noodvoorziening kinderopvangtoeslag en de incidentele noodvoorziening huurtoeslag, zorgtoeslag of kindgebonden budget uiterlijk per 1 januari 2025 te laten vervallen. Deze uiterlijke einddatum wijkt af van de in het Besluit noodvoorziening toeslagen⁸⁹ opgenomen einddatum van 31 december 2022. De verwachting van het kabinet is dat de incidentele noodvoorzieningen ook na 31 december 2022 nog nodig zullen zijn om aan gedupeerden die in een acute financiële noodsituatie verkeren op korte termijn een bedrag uit kunnen te keren. In de inwerkingtredingsbepaling (artikel 10.1) is een mogelijkheid opgenomen waarmee de incidentele noodvoorziening kinderopvangtoeslag of de incidentele noodvoorziening huurtoeslag, zorgtoeslag of kindgebonden budget eerder dan 1 januari 2025 kan vervallen als blijkt dat die incidentele noodvoorziening al voor 1 januari 2025 niet meer nodig is.

Onderdeel C (wijziging artikel 3.1.1)

Op grond van dit onderdeel wordt een tekstuele aanpassing voorgesteld in artikel 3.1.1 van deze wet. Voorgesteld wordt deze tekstuele aanpassing in werking te laten treden op het bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip waarop artikel IV, onderdeel H, van de Wet verbetering uitvoerbaarheid toeslagen in werking treedt. Met deze tekstuele aanpassing vermeldt artikel 3.1.1, eerste lid, van deze wet niet langer dat afgeweken wordt van artikel 31bis Awir. In het huidige artikel 31bis Awir staat dat de Belastingdienst/Toeslagen schulden niet kan kwijtschelden. Voor de beperkte doelgroep van artikel 3.1.1 van deze wet heeft de Belastingdienst/Toeslagen een handmatig proces voor kwijtschelding ingericht en is kwijtschelding dus wel mogelijk. Zodra de Belastingdienst/Toeslagen geautomatiseerd kan kwijtschelden, zal ingevolge artikel IV, onderdeel H, van de Wet verbetering uitvoerbaarheid toeslagen, artikel 31bis Awir bij koninklijk besluit komen te vervallen. Op datzelfde moment treedt de onderhavige tekstuele aanpassing in artikel 3.1.1 van deze wet in werking.

Onderdeel D (vervallen artikelen 3.1.6 tot en met 3.1.9)

⁸⁷ Stcrt. 2020, 62981.

⁸⁸ Stcrt. 2020, 50964.

⁸⁹ Stcrt. 2021, 48346.

PM

Onderdeel E (vervallen artikelen 3.10 tot en met 3.1.12)

PM

Artikel 8.5 Wijziging Wet hardheidsaanpassing Awir

Met de voorgestelde wijziging van artikel II van de Wet hardheidsaanpassing Awir worden verwijzingen naar artikel 49 Awir met terugwerkende kracht tot en met 26 januari 2021 aangepast in verband met het op grond van artikel 8.2 van dit wetsvoorstel vervallen van artikel 49 Awir met ingang van die datum. Met de voorgestelde wijzigingen van artikel II van de Wet hardheidsaanpassing Awir wordt geen beleidsmatige wijziging beoogd.

Artikel 9.1 PM

Artikel 10.1

Artikel 10.1 regelt de inwerkingtreding van het wetsvoorstel nadat het tot wet is verheven.

Voorgesteld wordt om de in de onderdelen a tot en met n genoemde artikelen en artikelonderdelen terug te laten werken tot en met de datum die in het desbetreffende onderdeel van artikel 10.1 wordt vermeld. Op de redenen voor de terugwerking is ingegaan in de toelichting op de artikelen of artikelonderdelen.